

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN
MĀKSLAS FAKULTĀTE
PIEAUGUŠO PEDAGOĢISKĀS IZGLĪTĪBAS CENTRS

**PAMATPRASMJU APGUVES IESPĒJAS LATVIEŠU
VALODAS MĀCĪBU PROCESĀ 2. KLASĒ**

DIPLOMDARBS

Autore: **Andra Leite**

Stud. apl. al09026

Darba vadītāja Dr. paed. Zenta Anspoka

RĪGA 2011

ANOTĀCIJA

Tēma „Pamatprasmju apguves iespējas latviešu valodas mācību procesā 2. klasē” atklāj latviešu valodas kā mācību priekšmeta nozīmi Eiropas Savienības astoņu izvirzīto mūžizglītības pamatprasmju apgūvē, kas nepieciešamas sekmīgai skolēna tālākizglītībai.

Izmantojot atbilstošas mācību metodes, darba paņēmienus un mācību stundu darba organizācijas formas, savlaicīgi un mērķtiecīgi plānojot mācību satura apguvi, skolotājam strādājot profesionāli, radoši un ar atbildību, ir iespējams latviešu valodas mācību procesā nodrošināt gan dzimtās valodas prasmju apguvi, gan arī attīstīt un pilnveidot citas Eiropas Savienības dokumentā „Pamatprasmes mainīgajai pasaulei” izvirzītās pamatprasmes.

Atslēgvārdi: Eiropas Savienība, pamatprasmes mūžizglītībai, latviešu valodas darba metodiskais nodrošinājums, pedagoga profesionalitāte un atbildība.

ANNOTATION

The theme „Possibilities of acquiring the basic skills in the process of learning the Latvian language in Grade 2” disclose Latvian language as the subjects significance in EU eight advanced lifetime education basic skills acquirement, that is necessary for the pupil’s successful further education.

Using corresponding educational methods, labour methods and labour organization forms of subjects, planning secularly and purposely the acquirement of education content, working professionally, creatively and with high responsibility it is possible to provide the acquirement of native language, to develop and improve other basic skills that are nominated in EU document ”Basic skills for the changing world”.

Keywords: European Union, basic skills for lifetime education, the methodical guarantee of Latvian language, professionalism and responsibility of the teacher.

SATURS

Ievads.....	5
1. Mūsdienu izglītības programmu virzība uz cilvēka dzīvei nepieciešamo pamatprasmju veidošanos.....	8
1.1. Prasme, tās būtība un raksturojums saistībā ar terminu „kompetence”.....	11
1.2. Svarīgāko pamatprasmju raksturojums un to apguves nodrošinājums.....	15
2. Latviešu valoda – viens no mācību priekšmetiem pamatprasmju apguvei	25
2.1. Latviešu valoda kā integrēts kurss	29
2.2. Latviešu valodas mācību saturs pamatprasmju apguvei.....	32
2.3. Latviešu valodas metodiskais nodrošinājums pamatprasmju apguvei.....	35
3. Latviešu valoda 2. klasē pamatprasmju apguvei praksē.....	43
3.1. Empīrisko pētījumu vispārīgs raksturojums.....	43
3.2. Latviešu valodas tematiskais plānojums un metodiskais nodrošinājums pamatprasmju veidošanai 2. klasē.....	45
3.3. Pamatprasmju apguves rezultāti, to analīze.....	64
Nobeigums.....	78
Literatūras saraksts.....	80
Pielikumi.....	83
1. pielikums. Tematiskais plānojums valodai kā zīmju sistēmai.....	84
2. pielikums. Tematiskais plānojums valodai kā saziņas līdzeklim.....	91
3. pielikums. Latviešu valodas kā zīmju sistēmas stundas plāns.....	103
4. pielikums. Latviešu valodas kā saziņas līdzekļa stundas plāns.....	106
5. pielikums. Aptaujas anketa.....	109
6. pielikums. Dzimtās valodas prasmju salīdzinājums.....	110

IEVADS

21. gadsimts ir laiks, kurā sabiedrība veidojas jaunos sociāli ekonomiskos un politiskos apstākļos. Lai būtu gatavi paši un spētu skolēnus sagatavot dzīves realitātēm, tiek meklēti jauni risinājumi šodienas izglītībai. Tiek apgūta Eiropas valstu kopdoma par izglītības struktūru, par saturu, kam tam jākalpo, tiek analizēta mūsdienu Latvijas izglītība, tiek izstrādāti izglītības darbību reglamentējošie dokumenti, kuri nosaka, ka 21. gadsimtā „cilvēka vietu sabiedrībā noteiks viņa zināšanas, aktivitāte, prasmes saredzēt un risināt problēmas, prasme pašizglītoties un veikt pašnovērtējumu.” (43, 46. lpp.)

Latvijas izglītībai ir konceptuāla ievirze, kas apstiprināta Latvijas Izglītības koncepcijā. Esam Eiropas Savienības valsts, tāpēc izglītības saturā notiek izmaiņas: esošā satura izvērtēšana un jauna veidošana. Tas liek izvērtēt mācību darba formas un to organizāciju. Latvijas Izglītības koncepcijā ir uzsvērts, ka, ievērojot pedagoģijas un psiholoģijas atziņas un izglītojamo individualitāti, kā arī konkrētos apstākļus, pedagogs izvēlas tādas mācību darba formas un metodes, kas sekmē personības garīgo izaugsmi, stiprina tās tikumisko stāju, tautisko pārliecību, ieaugšanu nacionālajā kultūrā. Koncepcijā atgādināts, ka mācības palīdz skolēnam sagatavoties darbam paša un citu cilvēku labā. (2, 7. lpp.)

Reālais koncepcijas īstenojums ir Latvijas izglītības likumā. (43, 62. lpp.) Valsts pamatizglītības standartā ir atzīmēts, ka pasaules ekonomiskā, kultūras, tehnoloģiskā vienotība un daudzveidība, pāreja uz informācijas sabiedrību ir modernās pasaules raksturīgākās iezīmes. Ir svarīgi, lai Latvijas jaunā paaudze veiksmīgi sagatavotos dzīvei sarežģītajā, mainīgajā šodienas un rītdienas pasaulē. (2, 8. lpp.)

Iepazīstot un aplūkojot tendences skolu izglītības attīstībā, redzams, ka notiek pāreja no dominējošās faktoloģisko zināšanu apgūšanas uz personības harmonisku un kvalitatīvu izglītošanu, sagatavošanu aktīvai dzīvei un mūžizglītībai. Varam diskutēt par to, kādas kompetences vai prasmes jāiemāca skolā, bet skaidrs ir viens, ka nevaram noliegt pieejas racionālo ievirzi – mācībām skolā jāga ir tikai tad, ja tur apgūtais ir vajadzīgs un noderīgs tālākajai izglītībai un dzīvei. „Skolu sistēma tikai iegūtu, ja krietnu daļu laika un pūliņu, ko veltām nebūtiska faktoloģiskā materiāla apgūšanai, izmantotu svarīgu kompetenču veidošanai.” (44, 40. lpp.)

Eiropas mūžizglītības pamatprasmju sistēmā noteiktas astoņas pamatprasmes, kas nepieciešamas personiskai izaugsmei, pilsoniskai aktivitātei, sociālai iekļautībai un nodarbinātībai zināšanu sabiedrībā:

- saziņa dzimtajā valodā;
- saziņa svešvalodās;

- matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās;
- digitālā prasme;
- mācīšanās mācīties;
- sociālās un pilsoniskās prasmes;
- pašiniciatīva un uzņēmējdarbība;
- kultūras izpratne un izpausme. (15)

Sākumposma izglītībā jāizkopj šīs pamatprasmes līdz līmenim, kas ļauj skolēniem - arī tiem, kas ir nelabvēlīgā situācijā, - turpināt izglītošanos un strādāt. Tādējādi jau sākumskolā iegūtajām prasmēm ir svarīga loma, lai vēlāk jaunieša vecumā un pēc tam visa mūža garumā cilvēks spētu izglītoties un izkopt dzīvei nepieciešamās pamatprasmes, tādas kā prasmi strādāt ar informāciju, iesaistīties saziņas procesā, ievērot saziņas kultūru un citas.

Minētā problēma arī noteica pētījuma aktualitāti.

Pētījuma jautājums

Kādam jābūt latviešu valodas apguves pedagoģiskajam procesam, lai skolēns apgūtu pamatprasmes?

Pētījuma mērķis

Pētīt latviešu valodas mācību procesa un skolēna pamatprasmju apguves sakarības.

Pētījuma uzdevumi

1. Studēt un analizēt teorētisko literatūru par pētāmo problēmu.
2. Analizēt pamatprasmju apguves procesu latviešu valodas stundās 2. klasē.
3. Apkopot pētījuma rezultātus un izstrādāt ieteikumus skolotāja pedagoģiskā procesa pilnveidei.

Pētījuma metodes:

1. Teorētiski pētnieciskās metodes:

- pedagoģiskās literatūras iepazīšana, apskats un analīze,
- dokumentu, Eiropas Savienības pētījumu analīze un secinājumi,
- pedagogu, psihologu, praktiķu atziņas par pamatprasmju izkopšanas nepieciešamību.

2. Empīriskās metodes:

- pedagoģiskā novērošana,
- aptaujas,
- anketēšana.

3. Datu apstrādes metodes.

Pētījumu bāze

Rīgas Doma kora skolas 2. klase.

Pētījuma struktūra

Diplomdarbs sastāv no ievada, trīs daļām. Pirmajā daļā ir analizētas teorijas par mūsdienu izglītības procesa likumsakarībām un dots pamatprasmju raksturojums. Otrajā daļā analizēts latviešu valodas saturs, tā metodiskais nodrošinājums saistībā ar skolēna iespējām apgūt pamatprasmes. Trešajā daļā ir apkopoti empīriskā pētījuma rezultāti, ka arī piedāvāti ieteikumi latviešu valodas pedagoģiskā procesa pilnveidošanai. Darba nobeigumā ir secinājumi, literatūras saraksts un pielikumi.

Darbā ietvertas 7 tabulas, 8 attēli, 6 pielikumi.

Darba kopējais apjoms 82. lpp.

Pētījuma posmi –

1. 2010. /2011. māc. gads – literatūras analīze, faktu vākšana, novērošana, pieredzes apkopošana.
2. 2010. /2011. māc. gads - iegūtās informācijas atlase, apstrāde, interpretācija un analīze, ieteikumu izstrāde un realizācija darbā.

1. MŪSDIENU IZGLĪTĪBAS PROGRAMMU VIRZĪBA UZ CILVĒKA DZĪVEI NEPIECIEŠAMO PAMATPRASMJU VEIDOŠANOS

E. Kresona un P. Flins priekšvārdā darbam „Baltā grāmata” raksta, ka sabiedrība ikdienas izjūt straujās dzīves pārmaiņas un tā ir spiesta rēķināties ar ekonomikas, informatizācijas, zinātnes un tehnikas attīstību. Mainās sabiedrības dzīvesveids. „No skolām tas pieprasa jaunu zināšanu un iemaņu apguvi. Gan Eiropai kopumā, gan ikvienam no mums ir mests izaicinājums – vai spēsīm būt noteicēji pār šīm pārmaiņām, vai ļausim tām sevi uzveikt?” (12, 2. lpp.) Par to, kā sniegt tādas zināšanas un prasmes, lai cilvēks spētu ātri pielāgoties pārmaiņām, kā iegūt tādas zināšanas, kas noderētu visā dzīves laikā, skaidro „Baltā grāmata”. Taču mācību saturs un izglītības politikas īstenošana ir sarežģīts jautājums. Tas jārisina visām Eiropas Savienības valstīm kopā, un katrai skolai jādomā par sekmīgu izvirzīto jautājumu risināšanu. To mēs varēsīm tikai tad, ja visas sabiedrības pamatā būs mācīšanās, process, kurā „ikviens visu savu dzīvi turpinās mācīties un mācīt arī citus” (12, 2. lpp.), ja spēsīm kļūt par sabiedrību, kas mācās. Nākotnē ikviena cilvēka vietu sabiedrībā aizvien vairāk noteiks viņa paša iegūtās zināšanas un prasmes.

Demokrātiskā sabiedrībā cilvēku uzskata par unikālu vērtību, kas dzīvo, mācās vai strādā citu cilvēku vidū. Respektējot cilvēku kā vērtību, šodienas apstākļos Eiropas valstīs sabiedrība izvirza jaunus uzdevumus izglītības attīstībai. Tie ir aktuāli arī Latvijai. Eiropas Padomes dokumentā "Baltā grāmata izglītībai un profesionālajai apmācībai: Ceļā uz sabiedrību, kura mācās" tiek runāts par nepieciešamību veidot tādu nākotnes sabiedrību, kura mācīsies nepārtraukti visa mūža garumā, lai katrs Eiropas pilsonis varētu atrast sev vietu darba tirgū un spētu profesionāli risināt darba problēmas mainīgajos apstākļos.

„Baltajā grāmatā” izdalīti trīs apvērsuma faktori, kas risinās Eiropas sabiedrībā. Tie ir:

- informācijas sabiedrības ietekme;
- internacionalizācija;
- zinātnes un tehnikas ietekme. (12, 5. - 6. lpp.)

Notiek izmaiņas ikdienas dzīvē. Mainās darba raksturs, citādas ir attiecības ar darba devēju, izmainās darba apstākļi. Internacionalizācija nojauc robežas starp darba tirgiem, tādējādi jābūt konkurētspējīgiem un jāceļ vispārējais profesionālais līmenis. Zināšanu pieaugums, to izmantošana ražošanā rada ne vienu vien jaunu problēmu sabiedrībā.

Lai spētu tikt galā ar šīm dzīves un sabiedrības parādībām, „Baltā grāmata” kā vienu no risinājumiem akcentē vispusīgu zināšanu vērtības atjaunošanu.

Runājot par vispusīgu zināšanu vērtības atjaunošanu, kā svarīgākā skolas funkcija tiek uzsvērta plašu zināšanu pamatu apguve, tādu zināšanu, lai cilvēks spētu aptvert lietu būtību, spētu saprast un radīt.

Skolas gados, kad veidojas skolēna personība, tās tapšanā nenovērtējama loma ir izglītībai. Izglītības koncepcijā norādīts, ka izglītība ir mērķtiecīgs personības attīstības process un rezultāts. Jau pamatzglītības saturam ir jābūt tādām, kas ļautu skolēnam izprast dabas un sabiedrības galvenos jēdzienus un procesus, apzināties savu vietu un lomu sabiedrībā, sagatavot sevi darbībai savas tautas, ģimenes un paša labā. (43, 62. - 63. lpp.)

J.Valbis, runājot par izglītību, norāda, ka nodrošināt skolēna sagatavotību nākotnei ir izglītības virsuzdevums, jo no iedzīvotāju izglītības līmeņa ir atkarīga valsts attīstības perspektīva un temps. „Šis apgalvojums ir sevišķi aktuāls mazām valstīm ar trūcīgiem dabas resursiem, pie kādām pieskaitāma arī Latvija”. (44, 40. lpp.)

Tiek izvirzītas jaunas prasības nākotnes izglītībai. Runājot par izglītības attīstību Latvijā, tik uzsvērta izglītības divdabība. „Izglītība ir gan būtiski sabiedriska process kā iepriekšējo paaudžu pieredzes nodošana un personas sagatavošana dzīvei un darbībai sabiedrībā, gan arī būtiski individuāls process – katras konkrētās personības attīstība un pilnveidošanās”. (44, 40. lpp.)

Tātad izglītībai cilvēkā jāveido tāda kompetence, lai viņš spētu kvalitatīvi izraudzīties un realizēt dzīves mērķi, pilnībā izmantojot savus talantus.

Nākotnes izglītības mērķu problēma tiek risināta pēc UNESCO pasūtījuma veiktajā pētījumā par izglītības saturu. Pētījumā tiek akcentēts, ka „izglītība nākotnē nevarēs ierobežoties galvenokārt ar noteikta zināšanu daudzuma nodošanu, bet, ka pat svarīgāk ir izveidot noteiktas attieksmes un prasmes, arī tās, kas saistītas ar indivīda garīgo dzīvi”. (44, 40. lpp.) Bērni un vēlāk jaunieši jā māca tā, lai viņi būtu sagatavoti tālākai izglītībai un darbam nākotnē, kuru nav iespējams precīzi prognozēt un aprakstīt. Mūsdienu izglītības koncepcijai izvirzīts virsuzdevums - „sagatavotība nākotnei”. Ļoti ietilpīgs un precīzs uzdevums – sagatavot cilvēku dzīvei un darbībai nezināmā nākotnē.

Vairākās valstīs izglītības uzdevumus cenšas formulēt kā kompetences, kas jāveido izglītošanās procesā, piemēram, Zviedrijas izglītības ministrijas dokumentos skaidroti jēdzieni zināšanas un kompetences, pie kam par kompetences jēdzienu teikts, ka tas vēl attīstās un tā saturs nav vispārīgi pieņemts. Gēteborgas universitātē, runājot par 21. gadsimta izglītību, tā tiek saistīta ar tādiem vārdiem kā kvalifikācija, izglītības līmenis, zināšanas, pieredze, spēja, mācītība, gatavība un vēlme”. (44, 41. lpp.)

Arī Latvijā aizvadītajos neatkarības gados izglītībā notikušas lielas izmaiņas. Jau 1995. gadā Sorosa fonda – Latvija programmas „Skolas mācību plāns” koordinatore Gunta

Malzubre rakstīja: „Deviņdesmitie gadi ienāca mūsu dzīvē ar dziļām un straujām pārmaiņām. Katra skola un tās vadītāji, kā arī katrs skolotājs un skolēns praksē iepazinās ar jēdzienu „izvēle”, ar atbildību par savas izvēles sekām, ar nepieciešamību plānot savu darbību un prognozēt tās rezultātus”. (27, 2. lpp.)

Izpratne par mūsdienu izglītības jautājumiem ir arī meklējumu un izvēles ceļš. Tas ļauj iepazīt konceptuālās nostādnes citās Eiropas valstīs, veikt dažādas izmaiņas pašu skolā. Mūsdienās sekmīgi tiek realizēts valsts pamatskolas standarts un konkrētu mācību priekšmetu standarti. Tiek nepārtraukti strādāts pie izglītības satura pilnveidošanas, vienotu, Eiropas Savienībai atbilstīgu prasību realizēšanas, lai galarezultātā mūsu valsts bērni un jaunieši spētu konkurēt Eiropas darba tirgū, spētu apzināties mūžizglītības nepieciešamību savā dzīvē, bet tam visam jāveido stabils prasmju kopums.

Strādājot gan ar pusaudžiem, gan sākumskolas klasēs, var pārlicināties, ka darba rezultāts un vēlme mācīties, katru dienu uzzināt ko jaunu veidojas tikai tad, ja ir apgūtas pamatprasmes, kas spēj nodrošināt tālākās izglītības turpināšanu. Arvien aktuālāks kļūst jautājums, kas darāms sākumskolā un kā veidot šīs prasmes, ko varam mācīties no citiem, ko vērtīgu neaizmest no savas izglītības sistēmas.

D. Prets jau 1980.gadā uzraksta darbu „Izglītības programmas: ieceres un attīstība”. Viņa galvenais jautājums, uz kuru viņš cenšas atrast atbildi - kā vislabāk izmantot izglītību, lai cilvēki kļūtu laimīgāki. Strādājot Kanādā, viņš atzīst, ka „cilvēkiem vēl nekad nav bijušas tik lielas iespējas dzīvot pilnvērtīgu dzīvi, sasniegt brīvību un laimi, kādas tās ir šodien. Taču milzīgi ir arī šķēršļi šo iespēju īstenošanai – gan personiskie, gan ekonomiskie, gan sociālie, gan ģeopolitiskie. Kā palīdzēt citiem dzīvot labi? (32, 3. lpp.)

„Lai gan sabiedrību un pedagogus bieži vien nopietni satrauc naudas un skolu darba organizācijas problēmas, izglītības programma jebkurā gadījumā attaisno skolu pastāvēšanu. Ko māca skolās, cik veiksmīgi, ko tās nemāca - tie ir jautājumi, kas pastāvīgi tiek uzdoti un apspriesti, tie ir valsts izglītības koncepcijas, atsevišķu skolu izglītības programmu un mācību priekšmetu programmu centrālie jautājumi”. (32, 3. lpp.)

Katra valsts meklē sev piemērotāko izglītības modeli, lai skolās iegūstamā izglītība sagatavotu skolēnus tālākai dzīvei un izglītībai. Piemēram, Zviedrijā svarīgs solis bija pamatskolu un ģimnāziju mācībprojektu apstiprināšana. Formulētajos izglītības mērķos tika noteiktas kompetences, kas jāiegūst mācību procesā. Mācībprojektos nav konkrētas prasības atsevišķiem mācību priekšmetiem – tās ir izklāstītas atsevišķā izdevumā un pakārtotas kopējo mērķu sasniegšanai.

Arī ASV izveidota kompetenču sistēma, tā ir pragmatiska un racionāla. Visas kompetences iedalītas divās lielās grupās: pamatprasmes un darbavietas kompetences.

Pamatprasmes blakus parasto skolu „gudrību” (lasīšanas, klausīšanās, rakstīšanas u. tml.) detalizētam aprakstam kā atsevišķa grupa izdalītas domāšanas prasmes: prasme mācīties, spriest, radoši domāt, pieņemt lēmumus un risināt problēmas. Tāpat nosauktas arī personības īpašības, kas jāizveido mācību laikā: individuālā atbildība, pašapziņa un pašorganizētība, sabiedriskums un godīgums. Darbavietas kompetences sadalītas šādās grupās: resursi, starppersonālās prasmes, informācija, sistēmas un tehnoloģija, katrā grupā dodot prasmju konkrētus formulējumus. ASV ir izstrādājusi nopietnu nacionālo programmu, kura paredz skolu izglītībā pamatā pāriet uz kompetenču sistēmu. Līdzīga sistēma ir arī Austrālijā. (44, 41. lpp.)

Apkopojot teorētiskajā literatūrā izteiktās atziņas, varam secināt, ka pasaulē – ASV, Austrālijā, Eiropā – izglītības sistēmā kā galveno uzskata kompetenču veidošanu.

Eiropas valstis ir atzinušas zināšanas par vērtīgāko resursu ekonomikas izaugsmes veicināšanai. Visu veidu zināšanu radīšana, izplatība un pielietošana ir instruments ekonomikas un kultūras uzplaukuma veicināšanai. Zināšanas atzīst par dzinējspēku personīgai un profesionālai izaugsmei. Kad cilvēki iegūst zināšanas, apgūst prasmes un pārveido tās kompetencē mērķtiecīgi pielietot, viņi ne tikai veicina ekonomikas un tehnoloģijas progresu, bet arī gūst lielu personīgu gandarījumu un labklājību,”- tā raksta Eiropas izglītības informācijas tīkla *Eurydice* pētījumu autori savā pētījuma apkopojuma „Pamatkompetences” ievadā. (30)

Tieši šis pētījums ir radījis interesi par pamatkompetencēm, tām kompetencēm, kuras uzskata par nepieciešamām veiksmīgai dalībai sabiedrībā visā dzīves laikā. To apzinoties, ir svarīgi, lai skolotājs atrastu piemērotu darba organizācijas formu, mācību metodi, lai skolā jau pirmajos mācību gados attīstītu tās pamatprasmes, kuras nosaka Eiropas Savienības dokumenti un kuras nepieciešamas, lai veiksmīgi dzīvotu 21. gadsimtā.

1.1 . Prasme, tās būtība un raksturojums saistībā ar terminu „kompetence”

Daudzas Eiropas iniciatīvas atspoguļo augošu interesi par pamatkompetencēm. Uzmanības centrā ir detalizēta darba programma par nākotnes izglītības un apmācības sistēmu mērķiem. Šajā kontekstā ir svarīgi noskaidrot kopīgu Eiropas izpratni par visiem iedzīvotājiem apgūstamo kompetenču definīciju un izvēli.

2001. gada vasarā Eiropas Komisija uzdeva nacionālo ekspertu darba grupai definēt jēdzienu pamatkompetence un noteikt tādu kompetenču kopumu, ko atzīst visas Eiropas Savienības valstis. Lai virzītu un attīstītu debates par pamatkompetencēm, *Eurydice* tīkls

veica pētījumu par izglītošanās periodu līdz vispārējās obligātās izglītības beigām. Galvenais pētījuma mērķis bija noskaidrot, vai un kā katrā valstī formulē jēdzienu pamatkompetence. Katra valsts sagatavoja ziņojumu un informāciju nosūtīja uz *Eurydice* Eiropas nodaļu, kur to analizēja un noteica sākotnējos pētījuma rezultātus. (30)

Dažādu valstu iekšējo izglītības sistēmu reglamentējošos dokumentos tiek lietoti dažādi vārdi: kompetences, pamatiemaņas, prasmes, pamatprasmes. Sastopams dažāds noformulējums, skaidrojums, bet, salīdzinot jēdzienus, saprotam, ka tiek runāts par vienu un to pašu – par to, kas jaunajam cilvēkam nepieciešams, lai spētu pilnvērtīgi dzīvot, bet dzīvot šodien – tas nozīmē mācīties, apgūt tādas prasmes, lai spētu izglītoties un pilnveidoties visa mūža garumā.

Pilnveidošanās ir atvērts process, tāpēc svarīgi iegūt kvalitatīvu pamatizglītību. Tehnoloģiskā progresa straujās attīstības dēļ mācību priekšmetu zināšanas drīz noveco. Svarīgas faktu zināšanas var ātri apgūt un nodot ar jaunās informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) palīdzību. Dzīvojot informācijas sabiedrībā, samazinās varbūtība, ka kāds visu savu darba dzīvi paliks tajā pašā ekonomikas sektorā vai algotā darbā. (30)

Eiropas Savienības paplašināšanās, sabiedrības novecošana, pieaugošā migrācija, arvien sarežģītāki karjeras veidošanas ceļi, pastāvīgi augsts bezdarba līmenis un sociālās atstumtības riski Eiropas valstīs ir mudinājuši pievērst uzmanību tām pamatkompetencēm, kuras pieaugušajiem būs nepieciešamas nākotnē. Procesu nedrīkst ierobežot tikai ar nepieciešamo pamatprasmju definēšanu un noteikšanu. Tas jāpaplašina, nosakot, kā un kur šīs kompetences būtu jā māca. (30)

Īpaša uzmanība tālākajā darbībā tika veltīta ekonomikas un pamatizglītības saistībai. Sagatavojot jaunus cilvēkus veiksmīgai ekonomiskai un sociālai integrācijai, arvien vairāk tika apšaubīta pamatizglītības efektivitāte.

Jau 2000. gada martā Lisabonas Eiropadome atzina to, ka, piemērojoties globalizācijai un veidojot uz zināšanām balstītu valstu ekonomiku, Eiropa sastopas ar grūtībām. Tā uzsvēra, ka „katram pilsonim jāapgūst prasmes, kas nepieciešamas, lai dzīvotu un strādātu šādā jaunā informācijas sabiedrībā” un ka „Eiropas sistēmā ir jānosaka jaunās pamatiemaņas, ko nepieciešams nodrošināt ar mūžizglītību: informācijas tehnoloģiju (IT) iemaņas, svešvalodas, tehnoloģiju kultūra, uzņēmējdarbība un sociālās prasmes”. (15)

2002. gada martā Barselonas Eiropadome pieņēma darbības programmu „Izglītība un apmācība 2010”, kas aicināja arī turpmāk strādāt, lai „uzlabotu pamatiemaņu lietpratību” un nostiprinātu Eiropas dimensiju izglītībā. Šajā darbā bija jāpievērš uzmanība pamatiemaņu noteikšanai un tam, kā tās kopā ar tradicionālajām iemaņām varētu labāk iestrādāt mācību programmās, apgūt un papildināt visā dzīves laikā.

Pamatojoties uz iepriekšminētajiem dokumentiem, tika izveidota pamatiemaņu darba grupa, kura, ņemot vērā darbības programmu „Izglītība un apmācība 2010”, izstrādāja pamatprasmju sistēmu, kas nepieciešama informācijas sabiedrībā, un sagatavoja virkni ieteikumu, lai nodrošinātu to, ka visi iedzīvotāji varētu tās apgūt. Līdz ar to šis ieteikuma priekšlikums ir Eiropas paraugkritēriju instruments par pamatprasmēm.

Eurydice pētījuma autori jēdzienu skaidrošanā balstās uz Oksfordas angļu vārdnīcā doto skaidrojumu, kurā **zināšanas** definē kā **zināšanas par lietu pasauli**. Sistematizētās zināšanas var izteikt ar valodu vai simboliem, un kā tādas tās var uzglabāt un izplatīt. Šādas zināšanas var nodalīt no to nesēja, uzglabāt un dalīties tajās ar citiem indivīdiem vai organizācijām. To parasti sauc **par informāciju**. Straujā IKT attīstība ir novedusi pie sistematizēto zināšanu ātras pieejamības un pārnesanas. Pasaulē, kurā faktu zināšanu krājuma radīšanas, izplatīšanas un pieejamības ātrums arvien palielinās, samazinās nepieciešamība iegaumēt zināšanas. Tā vietā cilvēkiem nepieciešami atbilstoši instrumenti, lai atlasītu, apstrādātu un pielietotu zināšanas, kas vajadzīgas, lai tiktu galā ar mainīgajiem darba, izklaides un ģimenes modeļiem. Tas ir iemesls arvien augošai tendencei izglītībā attīstīt kompetences, nevis mācīt faktu zināšanas. (30)

Eksperti ir mēģinājuši definēt **kompetences** jēdzienu. Viņu centienus ir ietekmējusi viņu izglītības un kultūras pieredze, kā arī lingvistiskā izcelsme. (30) Franču termins *compétence* oriģināli lietots profesionālās izglītības kontekstā, runājot par spēju izpildīt noteiktu uzdevumu. Pēdējos gadu desmitos tas ir ieviests vispārējas izglītības jomā, kura bieži šo terminu attiecina uz **zināmu spēju darboties dotajos apstākļos**. Pašām zināšanām vairs nav nozīmes, bet to pielietojumam gan. Cits zinātnieks izsaka pieņēmumu, ka kompetence nozīmē indivīda spēju mobilizēt, pielietot un integrēt iegūtās zināšanas sarežģītās, daudzveidīgās un iepriekš neparedzamās situācijās. Viņš iesaka šādu kompetences definīciju: „spēja efektīvi darboties daudzās dotajās situācijās, spēja, kas balstās uz zināšanām, bet neaprobežojas ar tām”. (30) *Eurydice* pētījumā skaidrota pamatkompetenču definīcija. **Pamatprasmes sauc arī par kompetencēm, kas ir nepieciešamas labai dzīvei**. Lai gan, pēc zinātnieku domām, labai dzīvei var būt daudz dažādu formu, pamatprasmju būtiska iezīme ir spēja veiksmīgi, atbildīgi un produktīvi darboties mājās, ekonomikas un politikas jomā. Pamatprasmes ir kas vairāk par zināšanām, kas saistītas ar noteiktu mācību priekšmetu.

Tā kā ir noteikts, ka pamatprasmes nepieciešamas, lai indivīdiem būtu neatkarīga, mērķtiecīga, atbildīga un veiksmīga dzīve, nākamais solis ir identificēt individuālās prasmes, kuras faktiski atbilst šīm prasībām. Pirmais atlases kritērijs ir, ka pamatprasmēm jābūt iespējami derīgām visiem sabiedrības locekļiem. Otrkārt, tām jāatbilst ētiskām, ekonomiskām un kultūras vērtībām un sabiedrības paradumiem.

Eiropā jau ilgi valda vispārēja vienprātība, ka tā dēvēto trīs 'R' (reading, writing and arithmetics) apguve - lasīšana, rakstīšana un rēķināšana – ir nepieciešams, bet nepietiekams nosacījums pieauguša cilvēka veiksmīgai dzīvei. Šīs prasmes varētu uzskatīt par sākumpunktu visai turpmākajai izglītībai, bet tās ir tikai daļa no to pamatprasmju jomas, ko parasti dēvē par lasīšanas un rakstīšanas prasmi un rēķināšanas prasmi.

Matemātiskā prasme tiek definēta kā „spēja noteikt, saprast un veikt matemātiskas darbības, bet arī kā spēja izdarīt pamatotus spriedumus, ko māca arī latviešu valodas stundās. Stundās tiek attīstītas arī transversālās prasmes, tas ir, komunikācijas prasmes, problēmu risināšanas prasmes, spriešanas spējas, līdera spējas, radošās spējas, motivācija, komandas darbs un spēja mācīties. Spēja mācīties pēdējos gados ir radījusi īpašu interesi. Šī kompetence liek cilvēkiem izprast, kā un kāpēc viņi apgūst, apstrādā un iegūst dažāda veida zināšanas. Šādi viņi var izvēlēties mācīšanās metodi un vislabāk piemēroto vidi un turpināt tās pielāgot, kā nepieciešams. Mācīšanās kļūst par aizraujošu piedzīvojumu, samazinot sociālās atstumtības risku.

Līdztekus prasmēm un zināšanām attieksme ir trešā kompetenci raksturojoša pazīme. Eurydices pētījumā par pamatkompetencēm **attieksmi definē kā ”noteiktu uzvedību vai darbības veidu, kas attēlo jūtas vai viedokli”**. Izglītības kontekstā attieksme ir visciešāk saistīta ar personīgām kompetencēm, tādām kā zinātkāre, motivācija, radošās spējas, skepticisms, godīgums, entuziasms, pašcieņa, uzticamība, atbildība, iniciatīva un neatlaidība. (30)

Sociālās un starppersonu kompetences un to loma ir izraisījušas izglītības pētnieku interesi. Tās ietver izpratni un cieņu pret likumiem un iestādēm, kas nosaka dzīvi sabiedrībā.

Ievērojama nozīme ir piešķirta arī informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) un svešvalodu kompetencēm. Ņemot vērā milzīgo informācijas daudzumu, kas pieejams, par pamatkompetenci uzskata spēju iegūt, atlasīt un administrēt noderīgu informāciju. Datorprasme, ar ko saprot konstruktīvu un kritisku IKT pielietojumu, ir atslēga veiksmīgai līdzdalībai informācijas sabiedrībā. Svešvalodu kompetenci daudzveidīgajā Eiropā un ārpus tās jau sen uzskata par neaizstājamu ekonomisku un sociālu resursu. Valodu apguves nozīmi īpaši aktualizē Eiropas Savienības paplašināšanās. (30) Arī dabaszinību un tehnoloģiju pamatideju apguvi bieži saista ar pamatkompetenci.

Eurydice pētījumā „Pamatkompetences sastopamies ar ļoti detalizētu un daudzveidīgu jēdzienu skaidrojumu, bet šis pētījums veikts 2002. gadā.

Briselē 2005. gada 10. novembrī Eiropas parlaments un Padome galīgā redakcijā iesniedza ieteikumu „Par pamatprasmēm mūžizglītībā”. (14)

Arī Latvijā jau 2001. gada Latvijas Nacionālās observatorijas ziņojumā par „Profesionālās izglītības modernizāciju Latvijā” un, apspriežot „Mūžizglītības memorandu”, uzskaitot svarīgākās prasmes, tiek lietots termins pamata prasmes. (22)

Ņemot vērā starptautiskos pētījumus, **„prasme” tiek definēta kā zināšanu, prasmju un attieksmju kopums, kas nepieciešams noteiktā situācijā.**

„Pamatprasmes” ir tādas prasmes, kas veicina personisko izaugsmi, sociālo iekļautību, pilsonisko aktivitāti un nodarbinātību. (14)

Zināšanu sabiedrības attīstība paaugstina pieprasījumu pēc pamatprasmēm personiskajā, sabiedriskajā un profesionālajā jomā. Veids, kā cilvēki piekļūst informācijai un pakalpojumiem, tāpat kā sabiedrības struktūra un sastāvs, mainās. Līdz ar to mainās visiem nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

„Pamatiemaņas” kopumā attiecas uz lasīšanas un rakstīšanas prasmi un rēķināšanas prasmi; Lisabonas Eiropadome aicināja tām pievienot tādas jaunas zināšanu sabiedrībā nepieciešamas prasmes kā informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT) un uzņēmējdarbība.

Balstoties uz iepriekš analizēto informāciju un uz vārda „prasme” skaidrojumu, arī pedagoģisko terminu skaidrojošajā vārdnīcā – prasme ir māka veikt kādu darbību atbilstoši nepieciešamajai kvalitātei un apjomam; darbības izpildes priekšnosacījums. Tāda zināšanu, darbības paņēmieni apguves pakāpe, kas ļauj apgūto izmantot mērķtiecīgā darbībā. Daļu prasmju cilvēks apgūst dabiskā pieredzes procesā, citas – apzināti vingrinoties pats vai speciālista vadībā. Prasme veidojas daudzpusīgos, atkārtotos vingrinājumos un var pilnīgoties bezgalīgi. (31, 180. lpp.)

Šajā pētījumā tiek lietoti termini „prasme” un „pamatprasme”.

1.2. Svarīgāko pamatprasmju raksturojums un to apguves nodrošinājums

Darba grupa, kuras sastāvā bija Eiropas dalībvalstu, EBTA/EEZ valstu, kandidātvalstu un Eiropas asociāciju eksperti, izstrādāja pamatprasmju sistēmu. Ekspertu grupā bija politikas veidotāji, praktiķi un akadēmiskie pētnieki, kas pārstāvēja gan pieaugušo izglītības, gan obligātās izglītības jomu, gan Eiropas līmeņa ieinteresētās puses.

Dokumentā „Pamatprasmes mūžizglītībai – Eiropas paraugkritēriju sistēma” ir izstādāta pamatprasmju sistēma. Tajā iekļautas zināšanas, prasmes un attieksmes, kas liek cilvēkiem vairāk iesaistīties ilgtspējīgā attīstībā un demokrātiskā pilsonībā.

Šis darbs tika apspriests vairākās konferencēs un semināros, ko organizēja ieinteresētās puses vai starptautiskās organizācijas. Neoficiālajā sanāksmē Roterdamā 2004. gada jūlijā

izglītības ministri apsprieda pamatprasmju „Eiropas dimensiju” un aicināja Komisiju turpināt darbu pie šīs iniciatīvas.

2005. gada pavasarī sanāca kopā grupas pamatsastāvs - 5 eksperti (no universitātēm un valsts iestādēm, kas saistītas ar skolu attīstību), lai, pamatojoties uz savām zināšanām un konferenču debašu un citiem rezultātiem, izstrādātu sistēmu un apspriestu tās īstenošanu. 2005. gada rudenī notika apspriedes ar profesionālās apmācības padomdevēju komiteju. Sniegtās konsultācijas un ekspertu slēdzieni apstiprināja iniciatīvas nepieciešamību Eiropas līmenī, norādīja uz to, ka izvirzītā pieeja atbilst tā brīža tendencēm un tikta atbalstīta. Šis priekšlikums būs atbalsts dalībvalstu mūžizglītības stratēģijām, kā arī izglītības un apmācības sistēmām. Tas vienkāršos mācību programmu reformas un ar tām saistītās debates. Tam būs pozitīva ietekme uz indivīdu personisko, sabiedrisko un profesionālo dzīvi un – plašākā līmenī – Lisabonas mērķu sasniegšanā saistībā ar sociālo kohēziju, ekonomisko konkurētspēju un izaugsmi. Visvairāk tam vajadzētu ietekmēt maznodrošinātās iedzīvotāju grupas, kas pašlaik bieži neapgūst pamatprasmes. (33)

Izvirzītajā priekšlikumā tika noteiktas pamatprasmes, kas nepieciešamas visiem iedzīvotājiem uz zināšanām balstītās ekonomikās un sabiedrībās.

Saskaņā ar Līguma 149. pantu Kopiena veicinās kvalitatīvas izglītības attīstību, sekmējot sadarbību starp dalībvalstīm un, ja nepieciešams, atbalstot un papildinot to rīcību. Izvirzītā ieteikuma mērķis ir atbalstīt dalībvalstis to centienos attīstīt pamatzglītības un apmācības sistēmas, kā arī pieaugušo izglītības un apmācības nodrošinājumu, sniedzot pamatprasmju paraugkritēriju instrumentu, un aicināt tās turpināt sadarbību ar darbības programmas “Izglītība un apmācība 2010” palīdzību. (15)

Ierosinātais ieteikums veicināja izglītības un apmācības kvalitāti, vienkāršojot darbu, ko dalībvalstis uzņēmušās darbības programmā „Izglītība un apmācība 2010” un Padomē pieņemot Eiropas paraugkritērijus. Tā veicina un atbalsta valstu reformas un mācīšanos no citu valstu labās prakses, lai palīdzētu dalībvalstīm izveidot vispusīgu un vienotu pamatprasmju apguves nodrošinājumu. (15)

Eiropas Parlaments un Padome izstrādāja ieteikumus par pamatprasmēm mūžizglītībā, ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un īpaši tā 149. panta 4. punktu un 150. panta 4. punktu, ņemot vērā Komisijas priekšlikumu, ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu, ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu, darbojoties saskaņā ar Līguma 251. pantā noteikto procedūru.

Šajā dokumentā atzīmēts, ka jau 2000. gadā Lisabonas Eiropadome secināja, ka Eiropai vajadzētu noteikt jaunas pamatiemaņas kā galveno pasākumu, Eiropai reaģējot uz globalizāciju un veidojot uz zināšanām balstītu valstu ekonomiku, un uzsvēra to, ka cilvēki ir Eiropas

galvenais kapitāls. Kopš tā laika šie secinājumi ir regulāri atkārtoti, tai skaitā Eiropadomē 2003. gada martā un 2005. gada martā, kā arī atjaunotajā Lisabonas stratēģijā, ko apstiprināja 2005. gadā. Stokholmas 2001. gada un Barselonas 2002. gada Eiropadomē noteica konkrētus Eiropas izglītības un apmācības sistēmas nākotnes mērķus un darbības programmu, ko jāsasniedz līdz 2010. gadam.

Tika noteiktas „jaunās pamatiemaņas” un uzsvērts, ka mūžizglītība aptver laika posmu no pirmskolas vecuma līdz pensijas vecumam un pēc tā.

Jau 2003. gada maijā tika pieņemti pieci Eiropas paraugkritēriji, tādējādi apņemoties ievērojami uzlabot Eiropas vidējo rādītājus. Paraugkritēriji, kas attiecas uz lasītprasmi, skolas nepabeigšanu, pabeigtu vidusskolas izglītību un pieaugušo mūžizglītību, ir cieši saistīti ar pamatprasmju pilnveidošanu.

2004. gada ziņojumā par Lisabonas stratēģiju noteica to, ka Eiropā nebūt nav paveikts pietiekami daudz, lai iedzīvotājiem nodrošinātu iespējas, kas tiem nepieciešamas.

Padome un Komisija Apvienotajā ziņojumā par „Izglītības un apmācības 2010” darbības programmu, ko pieņēma 2004. gadā, uzsvēra nepieciešamību nodrošināt to, lai visiem iedzīvotājiem būtu tās prasmes, kas tiem nepieciešamas dalībvalstu noteiktajās mūžizglītības stratēģijās. Lai veicinātu un vienkāršotu reformu, ziņojumā izvirzīti priekšlikumi kopīgu Eiropas paraugkritēriju un principu izstrādei un noteikta pamatprasmju sistēmas prioritāte. Šī ieteikuma mērķis, kas tika realizēts dokumentā, ir veicināt kvalitatīvas izglītības attīstību, atbalstot un papildinot dalībvalstu pasākumus, ar kuriem tās nodrošina to, lai pamatizglītība piedāvātu iespējas attīstīt pamatprasmes tādā līmenī, kas cilvēku sagatavo turpmākām mācībām un dzīvei.

Tika izstrādāts dokuments „Pamatprasmes mūžizglītībai – Eiropas paraugkritēriju sistēma” kā paraugkritēriju instruments, kurā noteiktas pamatprasmes, to nodrošinājums visiem un mūžizglītības stratēģija.

Šinī nolūkā tiek atbalstīti dalībvalstu centieni izstrādāt izglītības un apmācības sistēmu savā valstī, ieviest ieteikumu „Pamatprasmes mūžizglītībai – Eiropas paraugkritēriju sistēma” pamatprasmju kritērijus, nodrošināt pamatprasmju apgūšanu.

Vadoties pēc ieteikuma, Eiropas paraugkritēriju sistēmā noteiktas astoņas pamatprasmes:

- saziņa dzimtajā valodā,
- saziņa svešvalodās,
- matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās,
- digitālā prasme,
- mācīšanās mācīties,
- sociālās un pilsoniskās prasmes,

- uzņēmējdarbība un pašiniciatīvas prasmes;
- kultūras izpratne un izpausme. (14)

Šeit pamatprasmes definētas kā zināšanu, prasmju un attieksmju kopums. Pamatprasmes ir tās, kas ir nepieciešamas personiskai izaugsmei un attīstībai, pilsoniskai aktivitātei, sociālajai iekļautībai un nodarbinātībai.

Daudzas prasmes pārklājas un savienojas: vienai sfērai būtiskie aspekti atbalsta prasmes citā. Pamatmaņu prasme fundamentālajās valodās, lasīšanā un rakstīšanā, rēķināšanā un IKT ir būtisks mācību pamats un mācīšanās mācīties veicina mācību aktivitāti. Visā sistēmā ir izmantota virkne tēmu: kritiskā domāšana, radošums, iniciatīvas uzņemšanās, riska novērtējums, lēmumu pieņemšana un lietišķa pārvaldīšana pār jūtām ir nozīmīga visās astoņās pamatprasmēs.

Saziņa dzimtajā valodā ir spēja izteikt un interpretēt domas, jūtas un faktus gan mutiski, gan rakstiski (klausīšanās, runāšana, lasīšana un rakstīšana), un noteiktā veidā pilnā mērā lingvistiski mijiedarboties sociālajā un kultūras kontekstā – izglītībā un apmācībā, darbā, mājās un brīvajā laikā. (14)

Saziņai dzimtajā valodā indivīdam nepieciešamas pamata vārdu krājuma, funkcionālās gramatikas un valodas funkciju zināšanas. Tas ietver izpratni par verbālās mijdarbības galvenajiem veidiem, literāro un neliterāro tekstu virkni, dažādu valodas stilu un diapazonu galvenajām īpašībām un valodas un saziņas daudzveidīgumu dažādos kontekstos.

Indivīdiem vajadzētu būt prasmēm sazināties mutiski un rakstiski dažādās saziņas situācijās un pārvaldīt un piemērot savu saziņu situācijas prasībām. Šī prasme ietver arī spējas rakstīt un lasīt dažādu veidu tekstus, meklēt un apstrādāt informāciju, izmantot palīg līdzekļus, pārliedzoši un kontekstam atbilstoši formulēt un izteikt savus argumentus.

Pozitīva attieksme pret saziņu dzimtajā valodā ietver atvērtību kritiskam un konstruktīvam dialogam, estētisko vērtību novērtējumu, vēlmi pēc tām censties un interesi mijiedarboties ar citiem.

Saziņai svešvalodās un saziņai dzimtajā valodā plašā nozīmē galveno prasmju aspekti ir kopīgi: tā balstās uz spēju saprast, izteikt un interpretēt domas, jūtas un faktus gan mutiski, gan rakstiski (klausīšanās, runāšana, lasīšana un rakstīšana) attiecīgajā sociālā konteksta diapazonā – darbā, mājās, brīvajā laikā un izglītībā un apmācībā – saskaņā ar indivīda vēlmēm vai vajadzībām. Saziņai svešvalodās nepieciešamas arī tādas prasmes kā informācijas atlase un starpkultūru izpratne. (14)

Matemātikas prasme ir spēja izmantot saskaitīšanu, atņemšanu, reizināšanu, dalīšanu un proporcijas galvas un rakstiskos aprēķinos, lai risinātu virkni problēmu ikdienas situācijās. Tiek uzsvērts process un aktivitāte, kā arī zināšanas. Matemātikas prasme līdz noteiktiem

līmeņiem ietver spējas un vēlmi izmantot matemātiskās domāšanas veidus (loģisko un telpisko) un tās izpausmes (formulas, modeļus, konstrukcijas, grafikus, diagrammas).

Pamatprasmes dabaszinībās attiecas uz spēju un vēlmi izmantot zināšanu un metožu kopumu, ko izmanto dabas pasaules izskaidrošanai, lai noskaidrotu jautājumus un izdarītu uz liecībām pamatotus secinājumus. Pamatprasmes tehnoloģijās uzskata par zināšanu un metožu izmantojumu, reaģējot uz noteiktām cilvēku vēlmēm vai vajadzībām. Šīs abas prasmes jomas ietver cilvēku darbības radīto izmaiņu izpratni un individuālu pilsonisko atbildību. (14)

Digitalā prasme ietver pārlicinošu un kritisku informācijas sabiedrības tehnoloģiju (IST) izmantojumu darbā, brīvajā laikā un saziņā. Pamatiemaņas IKT veicina datoru izmantošanu, lai iegūtu, novērtētu, uzglabātu, ražotu, pasniegtu un apmainītos ar informāciju un komunicētos un piedalītos sadarbībā ar interneta palīdzību. (14)

Mācīšanās mācīties prasme ir spēja uzņemties un turpināt mācības. Individīdiem jāspēj organizēt savas mācības, to starp efektīvi plānojot laiku un informāciju, gan individuāli, gan grupās. Šī prasme ietver izpratni par savu mācību procesu un vajadzībām, nosakot pieejamās iespējas un spēju pārvarēt šķēršļus, lai mācītos veiksmīgi. Tas nozīmē jaunu zināšanu un prasmju iegūvi, apstrādi un uzņemšanu un vadošu norādījumu meklēšanu un izmantošanu. Mācīšanās mācīties iesaista izglītojamo iepriekšējo zināšanu un dzīves pieredzes papildināšanā, lai izmantotu zināšanas un prasmes dažādos kontekstos – mājās, darbā, izglītībā un apmācībā. Individīda kompetencē galvenais ir motivācija un pašpaļāvība. (14)

Sociālās un pilsoniskās prasmes ietver visas uzvedības formas, kas sagatavo indivīdus efektīvai un lietīšķai dalībai sabiedriskajā un darba dzīvē, un īpaši sabiedrībās, kas kļūst aizvien daudzveidīgākas, un, ja nepieciešams, konfliktu risināšanai. Pilsoniskā prasme sagatavo indivīdus pilnīgai līdzdalībai pilsoniskajā dzīvē. (14)

Uzņēmējdarbība attiecas uz indivīda spējām pārvērst idejas darbībā. Tā ietver radošumu, inovāciju un riska uzņemšanos, kā arī spēju plānot un vadīt projektus, lai sasniegtu mērķus. (14)

Kultūras izpratne un izpausme ir ideju, pieredzes un emociju nozīmes novērtējums virknē plašsaziņas līdzekļu, tostarp mūzikā, izpildītājmākslā, literatūrā un vizuālajā mākslā. (14)

Darba autore teorētiski ir iepazinusies ar izglītības sistēmu, tās struktūru, mācību līmeņiem jeb pakāpēm daudzās Eiropas Savienības valstīs. Sākoties skolu reformai, arī Akadēmiskās informācijas centrs 1997. gadā izdeva krājumu „Ārvalstu izglītības sistēmas”, kurā bija plaša informācija par to, kā izglītības kvalitātes jautājumus risina citās valstīs. (11, 5. – 17. lpp.)

Visās valstīs īpaša uzmanība tiek veltīta pamatkompetenču vai pamatprasmju apguvei, atkarībā no tā, par kāda termina lietojumu ir vienojušies valstī.

Arī Latvijā A. Broka ziņojumā par Latvijas izglītības sistēmu mūsdienu pasaules kontekstā atzīst, ka viens no jautājumiem ir „gatavošanās dzīvei bezdarba, bet ne bezdarbības apstākļos”, tāpēc svarīgi pievērsties izglītības saturam, to veidojot pēc pamatmatricas „Zināšanas – prasmes – attieksmes”. (13, 3. - 4. lpp.)

Latvijā Izglītības Likuma 1. pants nosaka, kas ir izglītība, un to, ka izglītības rezultāts ir personības zināšanu, prasmju un attiecību kopums. Tādējādi izglītība ir īpaši organizēta mērķtiecīga cilvēkdarbību joma, kurā tiek kopta un izplatīta cilvēces, konkrētās sabiedrības un indivīda dzīves pieredze dzīvei. (13, 3. lpp.)

Tā kā zināšanas pašas par sevi, bez to prasmīgas izmantošanas nav īpaši nozīmīgas, bet tieši prasme tās radoši pielietot, attieksme pret savu zināšanu mērķtiecīgu izmantošanu padara cilvēku par veiksminieku sarežģītajā dzīvē, arī darba tirgū. Eiropas Valstu pamatprasmju iedalījumā ir grūti izdalīt atsevišķu prasmju grupu, jo, veicot dažāda rakstura darbu, ir nepieciešamas daudzas prasmes un vienas prasmes it kā pārklāj citas un saplūst kopā.

2004. gada novembrī Lisabonas stratēģijas augstākā līmeņa darba grupa noteica, ka gandrīz trešā daļa Eiropas darbaspēka (80 miljoni) ir ar zemu kvalifikāciju. Turklāt Cedefop 2004. gada ziņojumā bija norādīts, ka 2010. gadā tikai 15% jaunizveidoto darbavietu būs piemērotas cilvēkiem ar pamatizglītību, bet 50% būs nepieciešams augstas kvalifikācijas darbaspēks. (15)

Starptautiskais pieaugušo lasīšanas un rakstīšanas prasmes pētījums liecina par to, ka daudzās Eiropas valstīs ievērojamai pieaugušo iedzīvotāju daļai nav tādas lasīšanas un rakstīšanas prasmes, kas nepieciešama, lai darbotos sabiedrībā, un jo īpaši apdraudēti ir tie, kas nepabeidz skolas. Lai gan analfabētisma līmenis Eiropā izskatās salīdzinoši zems, neviena sabiedrība nav imūna pret šo parādību, un ir virkne minoritāšu, kurām analfabētisms ir lielākā problēma. 2005. gada dati liecina, ka kopš 2000. gada 15 gadus vecu jauniešu ar sliktu lasītprasmi procentuālā attiecība nav samazinājusies un pabeigtas vidējās izglītības rādītājs nav palielinājies. Sekmes citu paraugkritēriju sasniegšanā arī nav pārāk labas. (15)

Analizējot, kas ir paveikts kopš darbības programmas „Izglītība un apmācība 2010” pieņemšanas, Padomes un Komisijas 2010. gada kopīgajā progresa ziņojumā par darba programmas „Izglītība un apmācība 2010” īstenošanu ir atzīti tādi uzdevumi kā veic mācību programmu reformas, it īpaši skolās, tieši pamatojoties uz pamatprasmju sistēmu, ir jāpilnveido prasmes, kas vajadzīgas, lai varētu turpināt izglītību un iekļauties darba tirgū, – bieži vien šīs jomas ir cieši savstarpēji saistītas.

Šajā ziņojumā ir uzsvērtā pamatprasmju nozīme, kas iedzīvotājiem nodrošinātu spēju tālākizglīties un iegūt jaunas, dzīvei nepieciešamas zināšanas un prasmes.

Eiropas Kopienu komisijas paziņojumā Eiropas parlamentam, padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai par paveikto projektā „Izglītība un apmācība 2010” jau ievadā ir norādīti uzdevumi turpmākai programmas īstenošanai līdz 2020. gadam.

Eiropas līmeņa politiskā sadarbība izglītībā un apmācībā kopš 2002. gada ir ievērojami atbalstījusi valstu izglītības reformas un veicinājusi skolēnu, studentu un praktiķu mobilitāti. Pamatojoties uz šo pieeju un pilnībā ievērojot dalībvalstu atbildību par savām izglītības sistēmām, 2009. gada maijā Padome apstiprināja stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā līdz 2020. gadam.

Šis kopīgais progresa ziņojums bija jau ceturtais, kas veltīts 2007. – 2009. gadam izvirzītajiem saskaņotajiem izglītības un apmācības mērķiem. Ziņojuma pamatā ir sīki izstrādāts valsts ziņojums un paveiktā novērtējums, kas sagatavots, ņemot vērā vairākus rādītājus un kritērijus. Galvenā uzmanība pievērsta tam, kā īstenots 2006. gada ieteikums par pamatprasmēm.

Ziņojuma 2. nodaļā „Pamatprasmes” akcentētas noteiktās astoņas pamatprasmes un norādīts, ka ES neapstrīdami ir vērojama tendence izmantot uz prasmēm vērstu mācību procesu un uz mācību rezultātiem vērstu pieeju. Eiropas pamatprasmju sistēma ir lielā mērā to veicinājusi. Dažās valstīs tas bijis politikas reformas pamatā.

Jo īpaši ir ievērojami uzlabotas skolu mācību programmas. Tādi tradicionālie mācību priekšmeti kā dzimtā valoda, svešvalodas vai matemātika un dabaszinības tiek mācīti, lielākā mērā ievērojot starpdisciplīnu pieeju, lielāku uzmanību pievēršot prasmju izkopšanai un pozitīvai attieksmei cieši līdzās zināšanu apguvei un vairāk orientējoties uz „reālajai dzīvei” piesaistītiem risinājumiem. Transversālās pamatprasmes kļūst aizvien svarīgākas un tiek ieteiktāk iestrādātas mācību programmās.

Pārmaiņas mācību programmās pārsvarā tiek ieviestas, tomēr ar tām vien nepietiek. Uz prasmēm vērstā pieeja orientējas uz prasmēm un attieksmi, kas vajadzīgas, lai pienācīgi izmantotu zināšanas, uz pozitīvas attieksmes veidošanu pret papildu izglītošanos, kritisku domāšanu un radošumu. Šis uzdevums reāli saistīts ar mācību organizāciju, un tas ir ļoti atkarīgs no skolotāju un skolu vadības spējām. Tādēļ skolām nepārprotamāk jāuzņemas atbildība par skolēnu sagatavošanu tālākizglītībai un šis uzdevums jāatzīst par vienu no galvenajiem uzdevumiem. (16)

Ziņojumā analizēta arī jauno tehnoloģiju izmantošanas nepietiekamība skolās.

Mācīšanās mācīties prasmju apguve arī iekļauta daudzās mācību programmās, bet skolām un skolotājiem vajadzīgs lielāks atbalsts, lai šīs prasmes sistemātiski nostiprinātu mācību procesā un visā skolā veicinātu pārliecību par mācīšanās vērtību.

Ziņojums 2.3. apakšpunktā ir norādīts, ka jāvelta vairāk darba lasītprasmes un rakstītprasmes nodrošināšanai, vairāk uzmanības tiem, kas ir nelabvēlīgā situācijā. Laba lasītprasme un rakstītprasme ir pamatprasmju apguves un mūžizglītības priekšnosacījums, tādēļ tā jānodrošina jau no mazotnes. Tāpēc joprojām lielas bažas raisa lasītprasmes pasliktināšanās salīdzinājumā ar 2010. gadam noteiktajiem Eiropas Savienības kritērijiem. Nepietiekama skolēnu, jo īpaši zēnu un migrantu, lasītprasme un rakstītprasme nopietni apdraud viņu izredzes iegūt darbu un dzīvot labklājībā. Kaut arī lielākā daļa valstu īsteno programmu, lai atbalstītu lasītprasmes un rakstītprasmes apguvi, tomēr ir skaidrs, ka valstīm jārīkojas efektīvāk (16).

Lielākajā daļā valstu tiek radītas jaunas stratēģiskas programmas pamatiemaņu, konkrēti, lasītprasmes, rakstītprasmes un rēķināšanas, apguvei agrīnā vecumā. Dažkārt tās papildina vai nu sistemātiska agrīna mācību problēmu atklāšana, kam seko atbalsts to risināšanai, lai nepieļautu, ka skolēni atpaliek, vai arī programmas, kuru mērķis ir palielināt interesi par tādām disciplīnām kā svešvalodas vai matemātika un dabaszinības.

Ziņojuma 6. nodaļā noteikta turpmākā virzība. Punktā 6.2. akcentētas pamatprasmes visiem, kas apgūstamas mūžizglītībā. Daudzas valstis reformē skolu mācību programmas, tieši pamatojoties uz pamatprasmju sistēmu. Tomēr, lai katram iedzīvotājam nodrošinātu augstas kvalitātes mūžizglītības iespējas, jāpanāk, lai inovatīvu pieeju mācību procesam izstrādātu un īstenotu plašāk.

Ziņojumā uzsvērts, ka vislielākās bažas saistītas ar to, ka aizvien palielinās to skolēnu skaits, kam ir slikta lasītprasme. Kā valsts, tā Eiropas līmenī vajadzīga visaptveroša rīcība, kas aptvertu visus izglītības līmeņus no pirmsskolas līdz pieaugušo izglītībai. Enerģiskāk jārīkojas, arī lai izstrādātu mācīšanās un vērtēšanas metodes atbilstīgi uz prasmēm vērstajai pieejai. Izglītojamajiem jāapgūst ne vien zināšanas, bet arī attiecīgās iemaņas un attieksme.

„Mums ir jānostiprina prasmes, kas vajadzīgas, lai varētu turpināt izglītību un iekļauties darba tirgū, kas bieži vien ir divas savstarpēji saistītas jomas”. (16)

Kā nākotnes uzdevums Eiropas Savienībā tiek izvirzīts – ieguldīt izglītībā un apmācībā, jo tas ir izšķirīgi svarīgi, lai rastu risinājumus izejai no ekonomikas krīzes. Jāpastiprina izglītības un apmācības nozīme zināšanu trijstūra nostiprināšanā. Ja nebūs stingra zināšanu, iemaņu un prasmju pamata, kas atbalsta talantu un radošumu no agrīna vecuma, izaugsme būs vāja.

Stratēģiskā sistēma „ET 2020” kopā ar iniciatīvu „Jaunas prasmes jaunām darba vietām”, būdamas nākamās izaugsmes un nodarbinātības stratēģijas centrā, veicina šī visaptverošā mērķa īstenošanu. (16)

Kā zināms, pēdējos gados arī latviešu valodas attīstības procesus aizvien biežāk mēdz aplūkot Eiropas valodu kontekstā. Latviešu valoda, kas ieguvusi vienlīdzīgu statusu Eiropas Kopienas oficiālo valodu saimē, pakāpeniski izcīna vietu ne tikai Briseles birokrātijas gaitēnos, bet kā kultūrvērtība arī vienotā Eiropas informācijas aprītē izglītības un zinātnes jomā, tāpēc Pamatnostādnes ir nozīmīgs instruments, lai šo attīstības procesu nākotnē vēl vairāk paplašinātu. (42, 37. lpp.)

T. Koķe, runājot par valsts stratēģiju izglītībā, uzsver, „ka Latvijai kā Eiropas Savienības dalībvalstij ir saistoši kopējie Eiropas Savienības principi” un ka Latvijā ir jāpaugstina latviešu valodas apguves kvalitāte, jo „Latvija ir vienīgā valsts pasaulē, kur oficiālā valoda ir latviešu valoda. Latviešu valoda ir viens no būtiskākajiem mūsu kultūras, identitātes un patriotisma izpausmes veidiem un mūsu vēsturiskā mantojuma nodošanas instrumentiem nākamajām paaudzēm”. (42, 3. lpp.)

Lai nodrošinātu dzimtās valodas sekmīgu apguvi, atjaunotajā neatkarīgajā Latvijā tiek veltīta īpaša uzmanība dažādām pedagoģijas teorijām, ikdienas darbā tiek meklēti labākie risinājumi, bet tie visi balstīti uz to, lai skolotāja darba rezultāts – skolēnam dotās zināšanas un izveidotās prasmes – būtu tādas, kas nodrošina tālākizglītību, rada vēlmi pašam mācīties, iegūt pieredzi, sadarboties. Latvijā atbalstu radušas humānās pedagoģijas teorijas piekritēji, tiek izmantotas dažādas alternatīvās pedagoģijas, ir nodibinātas Valdorfskolas, daudzās skolās izmanto Montesori teorijas atziņas.

Viena no mūsdienu pedagoģijas teorijas aktuālajām problēmām ir kritiskās domāšanas iespēju noskaidrošana mācību procesā. Par kritiskās domāšanas pieeju mācību procesā Latvijā pastāv pretēji viedokļi, taču, neskatoties uz to, kopš 20. gs. 90. gadu vidus kritiskā domāšana Latvijā ir būtiska parādība pedagoģiskajā praksē.

Kritiskā domāšana ir racionāls, uz jautājuma būtības izpratni orientēts domāšanas veids, kad skolēni tiek iedrošināti domāt un izteikties kritiski. Kritiskā domāšana palīdz izkopt lēmumu pieņemšanas un problēmu risināšanas prasmi. Kopš 70. gadiem pasaulē un 90. gadiem Latvijā kritiskās domāšanas attīstība ir viens no izglītības satura un metožu reformas nozīmīgākajiem uzdevumiem, ko realizē gan mainot vispārīzglītojošo skolu mācību plānus, programmas, gan ieviešot atbilstīgus vērtēšanas kritērijus. (31, 136. lpp.)

Visprecīzāk kritiskās domāšanas vietu mācību saturā ar vārdiem „Satura ir domāšana un domāšana ir saturs” ir formulējis viens no kritiskās domāšanas veicināšanas autoritatīvākajiem pētniekiem R. Pols. Ikvienu mācību priekšmeta satura apguve šādā aspektā nozīmē apgūt tai

specifisku domāšanas veidu. Saprast mācību saturu vienkārši kā faktu un informācijas kopumu, kas jāatceras, nozīmē ierobežot intelektuālo izaugsmi un neveidot dziļi strukturētas ilgtermiņa zināšanas. Turpretim kritiskā domāšana ļauj saturam kļūt dompilnam un jēgpilnam, jo kā domāšana par domāšanu tā padara domu daudz skaidrāku, precīzāku, atbilstošāku, dziļāku, plašāku un efektīvāku. (34)

Kritiskās domāšanas pilnveidei ir vairāki uzdevumi. Tā ir spriedumu veidošanas metode, ko skolēns izmanto savas mācīšanās kompetences attīstīšanai, gan arī ir kā socializācijas instruments. Kritiskā domāšana tiek uzskatīta par nepārvērtējamu līdzekli dzīvei demokrātiskā sabiedrībā, kuru raksturo aktīva iesaistīšanās un līdzdalība politiskajās un sabiedriskajās norisēs. Mūsdienu skolēns atrodas situācijā, kas no pirmā acu uzmetiena šķiet neapskaužama – saprast sevi un pasauli, kurā valda pārmaiņas. Bet, kritiski to izanalizējot, atklājas, ka cilvēkam tiek piedāvātas nebijušas iespējas, kurām ir jāprot piekļūt un tās izmantot. (34)

Darba autore, iepazīsusi latviešu valodas mācību saturu, standartu, programmu, ir secinājusi, ka mācību procesā tiek ļoti daudz piedāvātas mācību metodes ar kritiskās domāšanas pieeju un, veiksmīgi tās realizējot un papildinot ar jaunām darba metodēm un paņēmieniem, var pedagoģisko procesu veidot interesantu un pilnvērtīgu.

Iepriekš analizētā informācija par prasmju apguves nozīmīgumu nepārprotami norāda, ka katrai mācību stundai, katram mācību priekšmetam ir jārealizē visas iespējas, lai nodrošinātu skolēniem zināšanas, veidotu attieksmi un lai skolēni apgūtu dzīvei nepieciešamās prasmes. Latviešu valodai ir liela loma šī uzdevuma veikšanā, kā arī ir iespējas, veiksmīgi strādājot, nodrošināt skolēniem sekmīgu gan latviešu valodas tiešo prasmju apguvi, gan citu pamatprasmju apguvi.

2. LATVIEŠU VALODA – VIENS NO MĀCĪBU PRIEKŠMETIEM PAMATPRASMJU APGUVEI

„Visu iedzīvotāju lasīšanas un rakstīšanas prasmes un rēķināšanas prasmes praktiskas apguves nodrošināšana ir būtisks priekšnoteikums kvalitatīvai izglītībai. Tās ir atslēga visām turpmākām mācīšanās spējām, kā arī nodarbinātībai”. (30)

Atsaucoties uz izteikto domu par to, ka lasīšanas, rakstīšanas un rēķināšanas prasmes ir svarīgākais priekšnosacījums kvalitatīvai izglītībai, darba autore pētīs, kā vienā mācību priekšmetā – latviešu valodā – tiek veidotas pamatprasmes, kas būs nepieciešamas tālākā izglītībā un visā dzīvē.

Mācot latviešu valodu sākumskolā, mācību saturs un tā plānojums ir tik bagātīgs, ka tas, prasmīgi strādājot, nodrošina daudzu prasmju attīstību.

Latviešu valoda ar savu specifisko raksturu ir gan mācību priekšmets, gan nozīmīgs līdzeklis skolēnu vērtībizglītībā, kuru raksturo mērķtiecīgi organizēts sabiedrības vēsturiskās pieredzes, kultūrvērtību apgūšanas, pārmantošanas un sistematizēšanas, zināšanu un prasmju apguves, personības īpašību, attieksmju veidošanas un veidošanās process un rezultāts. (3, 6. lpp.)

Mūsdienu situācija prasa, lai cilvēks būtu spējīgs patstāvīgi un elastīgi domāt, mācētu iegūtās zināšanas izmantot dažādās situācijās, kā arī prastu iegūt arvien jaunas zināšanas, uzņemties atbildību par savu rīcību, apzināties savu vietu daudz kultūru sabiedrībā, prastu iesaistīties starpkultūru dialogā un nepārtraukti attīstītu savu personību. Tas nozīmē nepārtraukti domāt par atbilstošu mācību saturu un „uzmanību pievērst tām mācīšanas metodēm, kurām ir būtiska nozīme informācijas iegūšanā, organizēšanā un izmantošanā. Lai bērni būtu sagatavoti visiem pārbaudījumiem, kas viņus sagaida nākotnē, viņiem vajadzīgas prasmes, kuras dod iespēju pašiem būt noteicējiem par savu dzīvi un turpmāko mācīšanos, jo mācīšanās nebeigsies nekad”.

 (3, 6. lpp.)

Saziņas prasme dzimtajā valodā ir viena no astoņām pamatprasmēm, kuras apgūšanu nosaka Eiropas Savienības dokumenti. Valodu apguve attīsta četras prasmes, kas nepieciešamas saziņas situācijās. Tā ir klausīšanās, runāšana, lasīšana un rakstīšana. Realizējot mācību priekšmeta standartam atbilstošās prasības, iepriekšminētās prasmes nav vienīgās, kuras ir iespējams attīstīt, mācot latviešu valodu.

Klausīšanās tiek uzskatīta par ļoti nozīmīgu prasmi, jo „klausīšanās ir informācijas uztveres process: informācija tiek saņemta, dekodēta, apjēgta un interpretēta. Klausīšanās ar izpratni ir saziņas pamats”.

 (10, 28. lpp.)

Izpētot skolēna psihiskās attīstības īpatnības sākumskolas vecumā, kognitīvajā attīstībā šajā vecumā pieaug un nostiprinās psihisko procesu tīšums – tīšā uzmanība, tīšā uztvere, tīšā iegaumēšana, tīšā reproducēšana.

Klausīšanās īpaši saistīta ar uzmanību un uztveri. Skolēns ir spējīgs mērķtiecīgi virzīt un noturēt uzmanību nelielu laika sprīdi, un arī tas ir atkarīgs no klases emocionālā mikroklimata, no klausāmā materiāla interesantuma. Savukārt, interese ir ļoti subjektīva. Skolotāja uzdevums ir mērķtiecīgi vadīt klausīšanos, noskaņot šai darbībai. Metodiskajā literatūrā latviešu valodas klausīšanās prasmju izkopšanai tiek ieteikti daudzi pirmsklausīšanās uzdevumi, kā attēlu aplūkošana, prognozēšana, problēmjautājumu izvirzīšana, motivēšana informācijas ieguvei un citi. (10, 30. lpp.)

Veicot klausīšanās uzdevumu, jāzina, ka teksta uztvere var būt dažādos līmeņos: atpazīšana, saprašana, analītiskā sapratne, izvērtēšana. (10, 31. lpp.)

Runāšana ir valodas prasme, kas jāattīsta kompleksā ar citām - ar klausīšanos, lasīšanu, rakstīšanu. Runāšana ir cilvēku saskarsmes līdzeklis. Runājot cilvēki kontaktējas, mijiedarbojas, t.i., apmainās ar informāciju, savstarpēji ietekmē rīcību, pauž emocionālo attieksmi pret dzīves realitātēm. Runāšana ir cilvēku darbības veids. Dabiskā saziņā runāšana vienmēr ir motivēta. Vajadzība – tas ir runāšanas motivācijas pamats. (10, 33. lpp.) Runāšana ir aktīvs process, tajā izpaužas runātāja attieksme pret īstenību.

Runāšana ir radošs process, jo runātājs ne tikai izmanto iegaumētās frāzes un teikumus, bet arī spēj elastīgi reaģēt uz mainīgajiem saziņas apstākļiem. (10, 36. lpp.)

Runāšanas prasmju apguve ir atkarīga no katra skolēna individuālajām īpatnībām: vai tas interesē, vai ir pieredze, jo runāšanā personība atklāj sevi- runas saturs, forma, leksika raksturo runātāja intereses, redzesloku, valodas kultūru un kompetenci.

Lasīšana ir mērķtiecīga darbība un līdzeklis noteiktu mērķu sasniegšanai. Ā.Ptičkina darbā „Kā mācīsim bērnus lasīt un rakstīt” uzsver, ka lasīšana ir viens no runas darbības veidiem. Ir jāapzinās lasīšanas darbības psihofizioloģiskā būtība. Lasītprasmes apguvei ir svarīgi attīstīt redzes uztveri, uzmanību, īslaicīgo atmiņu, izrunu. Ļoti svarīga ir izrunas attīstīšana. (35, 13. lpp.) Kad ir apgūti burti, lai apgūtu lasītprasmi, vēl ir jāpaveic ļoti daudz.

Ā. Ptičkina grāmatā „Lasīšanas mācība sākumskolā” norāda, ko saprotam ar jēdzienu „lasīšana” sākumskolā. Plašākā nozīmē ar lasīšanu saprot:

- lasīt mācīšanu 1. klasē, kad skolēni apgūst sākotnēju lasītprasmi;
- lasīšanu 2.-4. klasē, kad skolēni pilnīgo lasītprasmi un literāru tekstu uztveri ar izpratni;

- literatūras lasīšanu īpašajās stundās, kuru galvenais uzdevums ir rosināt skolēnu interesi par literatūru, par grāmatu lasīšanu, kā arī iemācīt skolēnus strādāt ar grāmatu u.c. izziņas avotiem;
- skolēnu patstāvīgu lasīšanu ārpusskolas laikā. (36, 6. lpp.)

Tā kā lasīšana ir mērķtiecīga darbība, autore norāda, ka lasīšanas mērķi ir:

- attīstīt lasīšanas tehniku,
- spēju izprast lasīto,
- izveidot prasmi pārdomāt informāciju,
- bagātināt estētisko un emocionālo pieredzi,
- izveidot sākotnējo prasmi mācīties,
- izkopt skolēna gribas īpašības. (36, 6. - 7. lpp.)

Lasīšanas kvalitātes rādītāji ir pareizība, apzinātība, ātrums un izteiksmīgums. (36, 13. lpp.)

Lasīšanas veidi – skaļi, pusbalsī, čukstus, klusi, izlases, pa grupām, korī. (36, 21. lpp.)

Skolotājam ir dota plaša izvēle.

„Ir neapstrīdami – jo attīstītu lasītprasmi skolēni iegūst sākumskolā, jo sekmīgākas ir viņu mācības turpmāk skolā un augstskolā, un daudziem tas nosaka arī veiksmi profesionālajā darbībā pēc mācībām,” atzīst Ā.Ptičkina. (36, 112. lpp.)

Eurydice pētījumā lasīšanas prasme tiek definēta kā „spēja saprast, lietot un pārdomāt rakstītus tekstus, lai sasniegtu savus mērķus, attīstītu savas zināšanas un potenciālu un efektīvi piedalītos sabiedrībā”. Tomēr jāsaprot, ka lasīšanas un rakstīšanas prasmi ar pilnām tiesībām uzskata par pamatkompetenci, tā vienlaikus ir ceļš uz daudzām citām kompetencēm. Nespēja sasniegt pietiekamu lasīšanas un rakstīšanas prasmes līmeni ir sociālās un ekonomiskās iekļaušanās sabiedrībā galvenais šķērslis. Zems lasīšanas un rakstīšanas prasmes līmenis darba tirgū nozīmē zemu algu un lielākas bezdarba iespējas. (30)

„Lasītprasme un rakstītprasme pēdējos gados tiek veidoti mācību līdzekļu komplekti (A. Karule, J. Stradiņa un D. Lukašenko, J. Cibuļš). Mācību līdzekļu komplekti ne tikai atvieglo darba organizāciju, bet lielā mērā arī atspoguļo autoru piedāvāto metodisko sistēmu. Komplektos ir ievietota tāda mācībviela, kas vienlaikus ar lasītprasmes un rakstītprasmes izveidi rosina skolēnus arī izzināt pasauli un meklēt tajā savu vietu”. (35, 3. lpp.)

Rakstītprasme ir komplicēta – tās izveide ir ilgstoša un saistīta ar lielām grūtībām. (35, 55. lpp.)

Rakstītprasme ir atkarīga no valodas kompetences, lai mācētu rakstīt, nepietiek tikai pazīt burtus un mācēt tos uzrakstīt, ir jāzina pareizrakstības likumi, tekstveides noteikumi. Rakstītprasme attīstāma mijiedarbībā ar citām valodas pamatprasmēm – klausīšanos, runāšanu un lasīšanu. Rakstītprasmes apguve ir ilgs un sarežģīts process tāpēc, ka sākumskolas posma

skolēns to apgūst kā pilnīgi jaunu prasmi. Rakstītprasmes apguvē ļoti svarīgi zināt jaunākā skolas vecumposma bērnu attīstības īpatnības kā no fizioloģiskā, tā no psiholoģiskā un sociālā viedokļa. Šī vecumposma īpatnības ir skolēna fiziskā aktivitāte, kad ir grūti pildīt jauno sociālo lomu - sēdēt rātņi un klausīties. Labāk attīstīti lielie muskuļi nekā sīkie, ir jāvingrina sīkā pirkstu muskulatūra. Tāpēc rakstītprasmes apguvē jāievero pareizs ķermeņa, roku, kāju stāvoklis, pareizs burtnīcas novietojums, pareizs rakstāmrīks un pareizs tā satvēriens.

Svarīgi valodas apguvē ievērot veseluma pieeju, jo nevar mācīt kādu no prasmēm pilnīgi atsevišķi. D. Lieģeniece un I. Nazarova savā darbā „Veseluma pieeja valodas apguvē” nosauc principus, kurus ievēro pedagogijā, realizējot „valodas mācīšanu veselumā”:

- valodu māca un to mācās saistībā ar vārda nozīmi;
- visa grupa mācās vienlaikus;
- pedagogs plāno grupu un kooperatīvo mācīšanos;
- domāšanas prasmes, pārējo psihisko procesu attīstība;
- visu laiku notiek bērna neformāls vērtējums;
- pedagoga darbības centrā ir bērns;
- bērns mācās ar iespējamajiem materiāliem un vidē;
- programma tiek realizēta ar tematisku pieeju;
- tiek palielināta bērna pašapziņa;
- pedagogs izmanto bērna literatūras programmu izstrādē;
- bērns (arī pedagogs) izjūt atbildību par savu mācīšanos;
- valodas apguve norit dažādās aktivitātēs;
- bērnam tiek dota iespēja individuāli praktizēties. (25, 96. lpp.)

Jārespektē bērna daba (izziņa, emocionalitāte, gribas sfēra, intereses, vajadzības) un tā nevar tālāk attīstīties bez pieaugušo mērķtiecīgām pūlēm. (25, 97. lpp.)

„Valodas mācības veselumā” centrā aktīvs bērns, kurš pedagogiski atbalstīts un iedrošināts, ne tikai apgūst elementāri rakstīt un lasītmācīšanās iemaņas, bet arī pašrealizējas. (25, 99. lpp.)

Bērns jūtas brīvi un sevi motivē lasītmācīšanās darbībai. (25, 99. lpp.)

Izmantojot dažādas mācību metodes, darba organizācijas formas, pilnveido saziņas, digitālās, kultūras izpausmes u.c. prasmes.

2.1. Latviešu valoda kā integrēts kurss

Pamatprasmju apguvei latviešu valoda sākumskolā tiek skaidrota kā integrēts kurss, kurā ietilpst lasīt un rakstīt mācība, lasīšanas prasmju pilnveide, valodas mācība, skolēnu valodas, runas, domāšanas un radošās pieredzes aktivizēšana. Šāda izpratne par latviešu valodu 1.-4. klasē saglabājusies arī šobrīd. (3, 70. lpp.)

90. gados Ā. Ptičkina izdod metodiskos līdzekļus par lasīt un rakstīt mācības jautājumiem, atstāstījumiem un domrakstiem latviešu valodas mācību procesā, mācību līdzekļus. (3, 70. lpp.) Šai sakarā autore piedāvā darba paņēmienus, kas domāti, lai skolēnam veidot vērmi mācīties lasīt, sadarboties ar citiem skolēniem un skolotāju, nebaidīties kļūdīties, izteikt savus patstāvīgus spriedumus, apgūt ne tikai lasītprasmi, bet arī vispārīgās mācību darbības prasmes (pieņemt skolotāja izvirzīto mācību uzdevumu, pašam meklēt tā izpildes ceļus, kontrolēt un vērtēt rezultātu). (3, 71. lpp.)

Ā. Ptičkina piedāvā daudzveidīgus lasīšanas veidus, kurus var izmantot, lasot tekstus. Īpaša vērība veltīta literāro darbu lasīšanas metodikai, dažādu žanru darbu lasīšanas un analīzes īpatnībām. (3, 72. lpp.)

Latviešu valoda ir tikai viens no mācību priekšmetiem skolēnu pamatizglītības pirmā posma programmā. Tai pašā laikā tas ir arī līdzeklis skolēna personības attīstīšanai. No latviešu valodas kvalitātes apguves ir atkarīga arī citu mācību priekšmetu satura apguve, īpaši pamatizglītības pirmajā posmā un vēlāk visā mūžā.

Valoda ir līdzeklis cilvēka domāšanai, pašizteiksmei, saskarsmei, sociālo attiecību veidošanai, pasaules uztveres atspoguļojumiem, kultūras atklāsmi un tās attīstībai. Valoda ir cieši saistīta ar kultūru: tā izaug no kultūras, attīstās tajā un izsaka to. Valodas prasme ir komplicēta prasme, un tāpēc valodas mācīšanas un mācīšanās jautājumi ir bijuši aktuāli visos laikos. (3, 89. lpp.)

Apgūstot valodu, cilvēks kļūst kompetents tās lietotājs, lai apgūtu un izprastu kultūroloģisko informāciju, prastu to nodot citiem, bagātinātos no citu pieredzes un tā notiktu pašattīstība.

Pieņemot par pamatu skaidrojumu, ka kompetence ir „nepieciešamās zināšanas, profesionālā pieredze, izpratne kādā noteiktā jomā, jautājumā prasmi, zināšanas un pieredzi izmantot konkrētā darbībā” (31, 83. lpp.), jāatzīst, ka valodas kompetence ir valodas mācīšanās rezultāts, kas katram indivīdam dod iespēju ne tikai izmantot valodu mutvārdu un rakstu runā saziņā, bet arī pārliecību par valodu kā vērtību, tautas kultūras mantojuma daļu un prasmi uzņemties atbildību par tās saglabāšanu daudz kultūru sabiedrībā.

Latviešu valodas mācīšanas rezultāta kvalitāti nosaka gatavība valodas kā līdzekļa izmantošanai dažādās saziņas situācijās. Valodas lietotāja kompetenci veido zināšanas par valodas likumsakarībām un literatūru kā kultūras sastāvdaļu, prasmes izmantot iegūtās zināšanas valoddarbībā, „attieksmju, vērtību un skolēnu analītiskās, emocionālās un radošās darbības pieredze, kuras rezultātā skolēnā kā personībā notiek kvalitatīvas izmaiņas neatkarīgi no viņa etniskās vai sākotnējās valoddarbības pieredzes.

Tai pašā laikā jāsaprot, ka valodas kompetence ir sarežģīta un daudzdimensiāla kompetence, kura mijas ar citām savstarpēji saistītām kompetencēm.

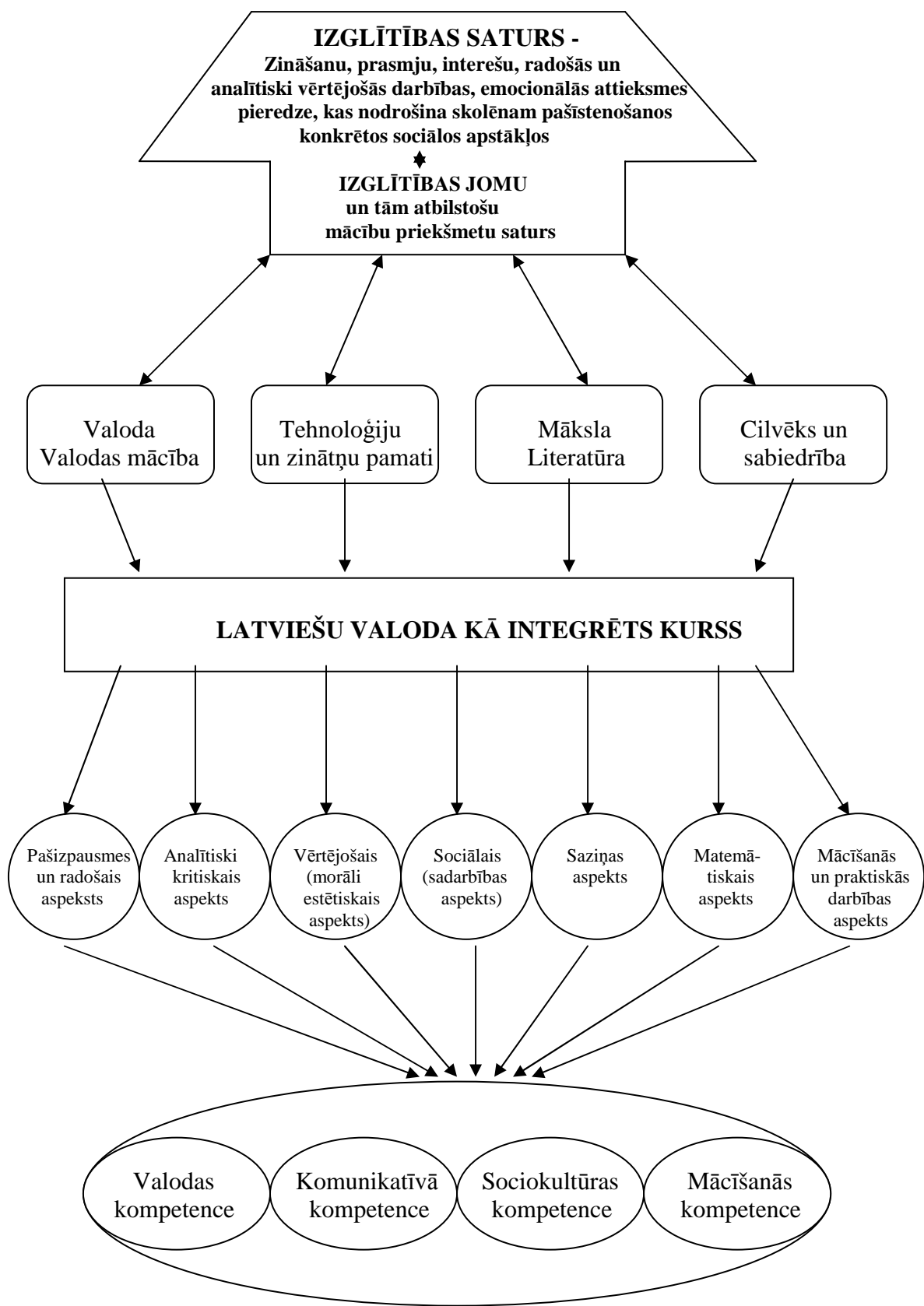
Prast valodu nozīmē pārzināt valodas gramatiku un tekstveides īpatnības, valodas skaņu izrunu, vārda melodiju, apgūt vārdu krājumu, zināt vārdu nozīmes dažādos kontekstos, vārdu formu maiņas teikumos un apgūtās zināšanas izmantot, lietojot valodu dažādās situācijās. (3, 90. lpp.)

Valodai kā integrētam kursam pamatojums atrodams objektīvajos sociāli ekonomiskajos procesos sabiedrībā. 21. gs. kā informācijas sabiedrības veidotājs rada reālu vajadzību pēc faktu, likumsakarību sistematizēšanas, apvienošanas, lai tādējādi nodrošinātu ātrāku, precīzāku to uztveri, iegaumēšanu, praktisko lietojamību. (3, 94. lpp.)

Arī vadlīnijās 21. gs. izglītības stratēģijai īpaši uzsvērtā mācību satura integrācija, pamatojot to tādējādi, ka mūsdienās parādās jauns zināšanu un prasmju veidošanās modelis, kas nav orientēts uz noteiktu faktu kopuma apguvi, bet uz skolēna radošo darbību mācību procesā, mācoties patstāvīgi iegūt jaunas zināšanas un prasmes, izmantot tās jaunās situācijās. (3, 97. lpp.)

No praksē sastopamajiem trim integrācijas veidiem – mācību satura integrācijas, prasmju integrācijas, satura un prasmju integrācijas- atzīstams ir trešais, jo „pirmais un otrais neveido kopainu, nedod iespēju likumsakarības saskaņot un izvērtēt, veido savu attieksmi”. (3, 108. lpp.)

Darba autore piedāvā Z. Anspokas monogrāfijā „Latviešu valodas didaktika 1.-4. klasēm” publicēto attēlu – shēmu, kas pārskatāmi pierāda latviešu valodas kā integrēta kursa iespējas pamatizglītības standarta realizācijā. Akcentējot latviešu valodas nozīmi sākumskolā, Z. Anspoka kā moto norāda, ka „latviešu valoda ir kultūras vērtību apguves un attīstības līdzeklis pamatizglītības pirmajā posmā (1.-4. klasē)” (skat. 2.1. att.). (3, 112. lpp.)

2.1. att. Latviešu valoda kā integrētais kurss pamatzglītības saturā (3, 113. lpp.)

2.2. Latviešu valodas mācību saturs pamatprasmju apguvei

Latviešu valoda ir integrēts kurss, jo izglītības saturs nodrošina atbilstību visām četrām izglītības jomām - „Valoda”, „Tehnoloģiju un zinātņu pamati”, „Māksla” un „Cilvēks un sabiedrība”. Mācot latviešu valodu, tiek realizēti visi septiņi standartā paredzētie aspekti: pašizpaušmes un radošais, analītiski kritiskais, vērtējošais, sociālais, saziņas, matemātiskais, mācīšanās un praktiskās darbības aspekts.

Skolēniem tiek veidotas visas četras kompetences – valodas, komunikatīvā, sociokultūras un mācīšanās kompetence.

Pamatojoties uz to, var uzskatīt, ka izglītības standarta un latviešu valodas mācību satura sekmīga realizācija nodrošina arī Eiropas Savienības izvirzīto pamatprasmju apguvi. Šīs prasmes realizējas latviešu valodas mācību priekšmetā. Interesanta un pedagoģisko pārlicību apstiprinoša doma izteikta žurnālā „Tagad”. „Teorētiski skolai nevajadzētu iemācīt vairāk par pāris vienkāršām prasmēm – vienīgajām, kas raksturo izglītotu cilvēku – lasīt, rakstīt, sarunāties un domāt. Nevis zināt, bet domāt, nevis būt gudram, bet mācēt pazīt muļķību un sevi no tās pasargāt, nevis uzkrāt informāciju, bet mācēt to atrast un lietot. Lasīt, runāt un domāt mākošs cilvēks pat bez visas skolas atradīs, ko meklē. Bet izrādās, ka nav nekā sarežģītāka par šo uzdevumu”. (5, 1. lpp.) Tas norāda, cik svarīga loma ir dzimtajā valodas apguvei, ne velti kā viena no pirmajām prasmēm Eiropas dokumentos ir nosaukta saziņa dzimtajā valodā.

Saziņa dzimtajā valodā. Latviešu valoda ir tas mācību priekšmets, kas māca skolēnam nepieciešamo vārdu krājumu, dod funkcionālās gramatikas un valodas funkciju zināšanas. Latviešu valodas viens no uzdevumiem ir darbs ar tekstu, dažādiem valodas stiliem. Latviešu valoda jau sākumskolā nodrošina saziņas daudzveidīgumu, māca, lai katrs varētu sazināties mutiski un rakstiski dažādās saziņas situācijās. Latviešu valoda māca rakstīt un lasīt dažādu veidu tekstus, meklēt un apstrādāt informāciju, izmantot palīg līdzekļus, formulēt savus argumentus. Saziņa dzimtajā valodā dod iespēju dialogam, estētisko vērtību novērtējumam. Līdz 20. gadsimta 90. gadu vidum latviešu valodas mācību priekšmetā dominēja strukturālā pieeja. Pakāpeniski mācību praksē iezīmējās pāreja no valodas teorētisko principu iegaumēšanas uz valodas kā saziņas instrumenta praktisku apguvi. (28, 4. lpp.) Vispirms latviešu valodas kā otrās valodas praksē, pēc tam arī dzimtajā mācībvalodas mācīšanās sāka attīstīties komunikatīvā pieeja. „Mācību stundās tika praktizētas tādas metodes un paņēmieni, kas deva iespēju skolēniem lietot valodu saskarsmē un vispusīgāk attīstīt valodas praktiskās lietošanas prasmes. Komunikatīvā pieeja radīja priekšnoteikumus, lai valodas mācīšanās saturā priekšplānā tiktu izvirzītas prasmes, kas ļauj cilvēkiem interaktīvi un funkcionāli sazināties”.

Komunikatīvā kompetence ir indivīda spēja sazināties dažādās dzīves situācijās. Lai attīstītu komunikatīvo kompetenci, skolēniem ir jāapgūst runas/saziņu virknes. Komunikatīvajai kompetencei tiek izdalītas sešas funkcijas: nosaukšanas, kontaktveidošanas, informācijas apmaiņas, attieksmju un emociju izteikšanas, instruēšanas un iztēles funkcijas. (28, 4. – 8. lpp.)

Latviešu valoda sākumskolā veic savu pamatuzdevumu – komunikatīvā valodu apguve attīsta lasīšanas, klausīšanās, runāšanas un rakstīšanas prasmes.

Viens no latviešu valodas kā integrēta kursa pamatuzdevumiem ir *lasītprasmes* attīstīšana, ietverot tajā apzinātu, raitu un izteiksmīgu lasīšanu, prasmi strādāt ar tekstu gan reproduktīvā, gan produktīvā līmenī. (9, 144. lpp.) Te svarīga loma ir tekstam, jo teksta izpratne ir saistīta ar tā nozīmes apjēgšanu, ko mēs saucam par apzinātu lasīšanu. Lasot tekstu, smadzenes veido savu satura traktējumu. Tas tiek pārveidots personisko domu valodā. Jēga atklājas, lasīto personīgi interpretējot. (10, 59. lpp.)

Klausīšanās ir informācijas uztveres process. „Klausīšanās un saprašana – visas valodas mācīšanās pamatā. Klausīšanās nav tikai fonemātiskās dzirdes attīstīšana, tā bieži ir labāka nekā runāšana par kaut ko ne pašam, ne citiem uztveramu un saprotamu”. (9, 141. lpp.) Klausīšanās ar izpratni ir saziņas pamats, tā ir ciešā saiknē ar uztveri un uzmanību. Prasme klausīties ar izpratni veidojas pakāpeniski. Viens no klausīšanās pamatnosacījumiem ir tās mērķtiecība. Ir svarīgi zināt klausīšanās uzdevumus.

Runāšana ir cilvēku saskarsmes līdzeklis un darbības veids. Tā ir valodas prasme, kas veidojas kopā ar citām prasmēm – klausīšanos, lasīšanu, rakstīšanu. Runāšana ir cilvēku saskarsmes veids. Runas situācijās skolēni rada ne tikai teikumus, bet arī apjomīgākus izteikumus. (8, 34. lpp.) Tieši runa ir tā, kas rada sociālos kontaktus. Runas prasmju apguvei pedagoģiskajā literatūrā ir daudz dažādu praktisku padomu un ierosinājumu, skolotājam ir iespēja sevi pilnveidot un izvēlēties piemērotāko praktiskajai darbībai.

Saziņā svarīga ir arī *rakstītprasme*. Rakstītprasmes veidošana ir īpaši komplicēts process, jo tā ir saistīta gan ar psihofizioloģiskiem faktoriem (dzirde, runa, redze, roku kustības, domāšana u.c.), gan lasītprasmes, valodas attīstības līmeni, rakstīšanas kultūru, pareizrakstības prasmju apguvi, skolēna individuālām attīstības īpatnībām (kreiļu problēma, atmiņas, domāšanas tips u.c.) (9, 145. lpp.) Rakstītprasmi sākumskolā skolēns apgūst kā pilnīgi jaunu prasmi, tāpēc šajā vecumā skolēniem rakstītprasmes veidošanā jāņem vērā vairāki nosacījumi: pirkstu vingrināšana, pārējo mācību priekšmetu iesaistīšana pirkstu muskulatūras attīstīšanā, paraugs, drošības sajūtas radīšana

Šīs dzimtās valodas saziņas prasmes detalizēti raksturotas 2.1. nodaļā.

Latviešu valodas mācīšanas un mācīšanās process nav iedomājams bez citu prasmju attīstīšanas. Kā ļoti svarīgu prasmi gribas nosaukt mācīšanas mācīties prasmi.

Mācīšana mācīties - ir spēja uzņemties un turpināt mācības. Mācīšana mācīties tiek balstīta uz priekšzināšanām, tā ir pieredzes papildināšana, lai skolēns spētu izmantot zināšanas un prasmes dažādos apstākļos.

Mācīšanās mācīties ir nepieciešama cilvēkam visu mūžu, tāpēc svarīgi šo prasmi veidot jau sākumizglītībā. Ar latviešu valodu šīs prasmes īpaši saistītas arī tāpēc, ka mācīšanās mācīties prasmes, pirmkārt, prasa ļoti labas pamatiemaņas lasīšanā, labu rakstīšanas prasmi un citas prasmes, kas veidojas, mācoties latviešu valodu. Jāveido pozitīva attieksme, tā, savukārt, ietver motivāciju un pašpaļāvību, vēlmi likt lietā iepriekš apgūto un dzīves pieredzi.

Latviešu valoda sākumskolā ir gan valodas attīstības mācību priekšmets, gan mākslu priekšmets, tāpēc skolēnam jau sākumskolā tiek veidota tāda prasme kā kultūras izpratni un izpausmi.

Kultūras izpratne un izpausme ir spēja orientēties mūzikā, izpildītājmākslā, literatūrā un vizuālajā mākslā. Jau sākumskolā, mācoties latviešu valodu integrēti, skolēns gūst zināšanas par lielākajiem kultūras darbiem, populāro mūsdienu kultūru valstī un Eiropā. Kultūras izpratnes prasmes ietver arī spēju atraisīt skolēnam savu radošo izpausmi, motivē izmantot savas iespējas sevi realizēt kultūras pasākumos. Latviešu valoda veicina daiļrunu, aktiermākslu, dod uzstāšanās pieredzi. Tieši sākumskolā identitātes izjūta ir pamats cieņai un atklātai attieksmei pret kultūras daudzveidības izpausmēm. Pozitīva attieksme ietver arī radošumu un vēlmi attīstīt estētiskās spējas ar māksliniecisku pašizpausmi un interesi par kultūras dzīvi.

Lai arī latviešu valoda nemāca tieši matemātiskās darbības – saskaitīšanu, atņemšanu, reizināšanu, dalīšanu -, tā tomēr attīsta arī matemātiskās prasmes.

Arī **dabaszinību un matemātiskās prasmes** ir daļēji apgūstamas, jo tiek veidota spēja risināt problēmas ikdienas situācijās. Latviešu valodas stundās bieži tiek risinātas situācijas, kas prasa loģisko vai telpisko domāšanu. Dabaszinību pamatprasmes tiek attīstītas, mācot izskaidrot dabas pasauli. Patiesības ievērošana, vēlme meklēt cēloņus, tos novērtēt, secināt – šīs matemātiskās prasmes māca arī latviešu valoda. Matemātiskās prasmes ietver kritisku vērtējumu un zinātkāru attieksmi, interesi par ētikas jautājumiem, par zinātnes un tehnoloģiju progresu, par sevi un sabiedrību.

Digitālās prasmes ir IKT izmantošana ikdienā. Šodien nevaram sevi, tāpat skolēnu, iedomāties bez elementārām digitālajām prasmēm. Izmantot mobilo telefonu, datoru, televizoru un citus masu medijus skolēns iemācās ātrāk nekā lasīt. Latviešu valodas uzdevums ir mācīt mērķtiecīgi izmantot IKT. Pamatiemaņas IKT veicina datoru izmantošanu, lai iegūtu, novērtētu, uzglabātu, ražotu, pasniegtu un apmainītos ar informāciju, lai komunicētos un piedalītos sadarbībā ar interneta palīdzību. Nepieciešamās prasmes ietver: spēju meklēt, savākt

un apstrādāt informāciju un izmantot to kritiski un sistēmiski, novērtējot tās nozīmi un atšķirot reālo no virtuālā, tajā pašā laikā apzinoties to saikni.

Uzņēmējdarbības prasmes latviešu valodas stundās nemāca, bet ir zināms, ka uzņēmējdarbība ir indivīda spējas pārvērst idejas darbībā. Latviešu valodas stundās tiek apgūta gan spēja plānot, gan projektu darbs, kas prasa radošumu. Dažādas radošas idejas tiek realizētas grupu darbā. Prasmes plānot, organizēt, vadīt, uzņemties līdera lomu un deleģēt, analizēt, sazināties, sniegt norādījumus, novērtēt un uzskaitīt, prasme darboties gan individuāli, gan sadarbojoties komandās – šīs darbības tiek realizētas arī latviešu valodas stundās. Uzņēmējdarbības viens no uzdevumiem ir savu stipro un vājo vietu noteikšana, riska novērtējums, kas tiek veikts latviešu valodas stundās, veicot pašvērtējumu.

Sociālās un pilsoniskās prasmes ietver visas uzvedības formas, konfliktu risināšanas māku. Personiskai un sociālai labklājībai nepieciešama izpratne par to, kā nodrošināt optimālu fizisko un garīgo veselību, dod zināšanas par to, kā veicināt veselīgu dzīvesveidu.

Prasme lietišķi komunicēt dažādās vidēs, izteikt un saprast atšķirīgus viedokļus, sarunāties, spējot radīt uzticību, un just empātiju ir šīs prasmes būtība. Pilsoniskā prasme balstās uz zināšanām par demokrātiju, pilsonību, par Eiropas Savienību.

Šīs prasmes ir saistītas ar spēju izrādīt interesi problēmu risināšanā. Tās ietver kritisku un radošu domāšanu. Tās ietver arī piederības sajūtu savai vietai, valstij un Eiropai kopumā.

Saziņai svešvalodās un saziņai dzimtajā valodā plašā nozīmē galveno prasmju aspekti ir kopīgi: tā ir sazināšanās gan mutiski, gan rakstiski (klausīšanās, runāšana, lasīšana un rakstīšana). Arī prasmes - meklēt, savākt un apstrādāt informāciju, izmantot to kritiski un sistēmiski, novērtēt tās nozīmi – ir raksturīgas gan svešvalodu, gan latviešu valodas mācību procesā.

Līdz ar to var secināt, ka latviešu valodas mācīšanas mērķis un mācību saturs ir orientēts uz visu Eiropas parlamenta un padomes ieteikumā nosaukto pamatprasmju apguvi. Neapšaubāmi visa pamatā ir metodika, kas nosaka minētā satura apguvi praksē.

2.3. Latviešu valodas metodiskais nodrošinājums pamatprasmju apguvei

Metodiskais nodrošinājums ir īpaši būtisks latviešu valodas mācību procesā pamatprasmju apguvei. Mūsdienās skolotājam ir jāprot orientēties dažādās situācijās, apzināties dzīves jēgu, atbilstoši tai patstāvīgi izvēlēties vērtības, uzņemties atbildību par to īstenošanu savā dzīvē. (1, 7. lpp.)

Skolotājam ir dota liela uzticēšanās, jo metodiskais nodrošinājums ir katra skolotāja izvēle, ar kādām darba metodēm, paņēmieniem un darba organizācijas formām mācību stundu padarīt interesantu, saistošu, izziņas bagātu un ar kādām darba metodēm nodrošināt pamatprasmju apguvi, mācot latviešu valodu.

Mācību metodēm ir:

- jāatbilst skolēna vecumposma īpatnībām;
- jāamāca skolēniem patstāvīgi mācīties;
- jāveicina izziņas intereses;
- jāsekmē skolēnu sadarbība. (1, 7. lpp.)

Pedagoģiskajā literatūrā mācību metode definēta dažādi, tomēr definīcijās izpaužas divi galvenie uzskati par metodes būtību. Viens ir uzskats par metodi kā mācību darbā lietoto paņēmieni kopumu, cits – par metodi kā ceļu vai skolotāja un skolnieka rīcības raksturojumu izvirzītu mērķu sasniegšanai. V. Zelmenis metodi definē: „Ar mācību metodi saprotam skolotāja un skolēnu didaktiskās sabiedrības paņēmieni sistēmu, ar kuras palīdzību skolēni apgūst jaunas zināšanas, prasmes un iemaņas, vienlaikus attīstot arī savas izziņas spējas” vai „par metodi sauc skolotāja un skolēnu savstarpēji saistītu sadarbības paņēmieni sistēmu, kura vērsta uz izglītošanas, audzināšanas un attīstības uzdevumu risināšanu mācību procesā”. (1, 12. lpp.)

Lai radītu motivāciju mācībām, jāizvēlas atbilstošas metodes – projekta, pētnieciskās, interaktīvās. Skolotājam jābūt gatavam improvizēt dažādu metožu ietvaros, jo rezultātu iegūs, ja katru metodi izmantos īstajā laikā un vietā. Izziņas intereses veidošanas aspekts liek izvēlēties aktīvu izziņas procesu veicinošās metodes, kad skolēni mācās paši atrisināt problēmas, kļūst aktīvi mācību procesa dalībnieki, mācās sadarboties, piedalās lēmumu pieņemšanā, skolēni zināšanas nesaņem gatavā veidā, bet paši nonāk pie tām. Rezultātā veidojas motivācija mācīties, kas ir izziņas intereses pamats.

I. Rubana izmanto šādu I. Maslo piedāvāto mācību metodes raksturojumu: „Mācību metode ir skolotāja un skolēna rīcības raksturojums izvirzītā mērķa sasniegšanai un mācību uzdevumu risināšanai mācību procesā.” Ievērojot to, ka metode var kalpot gan mācīšanai, gan skolēna patstāvīgai izziņas darbībai, pieņemama ir definīcija: „Metode ir mērķtiecīgi izaudzinātu un sistemātiski sakārtotu darba paņēmieni kopums, kuru izmanto kādas noteiktas mācību vielas mācīšanai un apguvei”. (41, 42. lpp.)

Nav vienota uzskata par to, ar ko atšķiras mācību metode no mācību paņēmiena. „Metode no paņēmiena atšķiras ar to, ka pirmā ļauj veikt zināmu noslēgtu mācību uzdevumu, bet paņēmieni palīdz realizēt tikai kādu šī uzdevuma posmu”. (41, 43. lpp.)

Prakse rāda, ka atšķirība starp metodi un paņēmieni ir visai nosacīta. Viens un tas pats paņēmieni var tikt iekļauts vairākās metodēs. Turpretim, metode nevar būt par sastāvdaļu citai metodei. Metožu ir ievērojami mazāk nekā mācību paņēmieni, tomēr liela daļa paņēmieni var kļūt par metodēm. Tāpat identiski nav jēdzieni mācību paņēmieni un metodiskais paņēmieni. Mācību paņēmieni ir metodes sastāvdaļa, metodiskais paņēmieni – kāds noteikts posms mācīšanās procesa organizēšanā. Pielietojot vienu un to pašu metodi, metodiskie paņēmieni katram skolotājam var būt savi. Tieši metodiskie paņēmieni nosaka katra pedagoga „atšķirīgo raksturu”.

„Meklējot mācību stundas kvalitātes celšanas rezerves, mūsdienās gan ir lietderīgi apsvērt, cik lielā mērā skolas jaunos uzdevumus var palīdzēt realizēt mācību metodes, kuras tradicionāli raksturo atbilstoši zināšanu avotam”. (26, 39. lpp.) Jau I. Lernerā un M. Skatkinā mācību metožu teorijā akcentē skolēnu radošās darbības veidošanās vajadzību. Tādējādi mācību metožu optimālu izvēli nosaka gan izglītošanas mērķi, gan skolēnu reālās iespējas, gan „skolotāja personība, jo sevišķi viņa centieni ieviest savā praksē zinātnes atziņas, savstarpēju cieņu, radošu saskarsmi, ievirzīt skolēnu pašaudzināšanā”. (26, 39. lpp.)

Pastāv vairāki mācību metožu klasifikācijas veidi. Latviešu valodā izdotajā mācību literatūrā dominē trīs klasifikācijas veidi:

- pēc didaktiskajiem uzdevumiem;
- pēc zināšanu avotiem;
- pēc skolēnu izziņas darbības organizēšanas paņēmieni sistēmas.

Pēc didaktiskajiem uzdevumiem izšķir trīs metožu grupas:

- zināšanu sniegšanas metodes;
- zināšanu nostiprināšanās jeb prasmju un iemaņu izkopšanas metodes;
- zināšanu pārbaudes metodes.

L. Žukovs grāmatā „Ievads pedagoģijā” izmanto V. Zelmeņa izstrādāto mācību metožu klasifikācijas sistēmu pēc zināšanu avotiem. (45, 73. lpp.)

Pēc zināšanu avotiem jeb skolotāja izvēlēto mācīblīdzekļu rakstura izšķir :

- dzīvā vārda (verbālās metodes);
- darbu ar grāmatu;
- uzskates metodes;
- praktiskās metodes (skat. 2.1. tabulu).

Mācību metožu klasifikācija pēc zināšanu avotiem (45, 73. lpp.)

Izziņas ceļi un avoti	Netiešā izziņa (otrā signālu sistēma)		Tiešā izziņa (pirmā signālu sistēma)	
	Dzīvais vārds	Grāmatas	Lietas un parādības	Darbs
Mācību metodes	Vārdiskās metodes		Tiešās izziņas metodes	
Didaktiskie uzdevumi	Dzīvā vārda metodes	Darbs ar grāmatu	Uzskates metodes	Praktiskās metodes
Jaunu atziņu apgūšana Prasmju un iemaņu izkopšana Pārbaude	Sistemātiskais izklāsts, pārrunas, mutvārdu vingrojumi, pārbaude	Izskaidrojošā lasīšana patstāvīgā lasīšana (plāna izstrādāšana), rakstveida un grafiskie vingrinājumi, kontroldarbs	Demonstrējumi, novērojumi, ekskursijas, ilgstoši, patstāvīgi novērojumi	Labaratorijas darbi, praktiskie darbi

Pēc izziņas darbības rakstura izšķir metodes:

- izskaidrojoši ilustratīvo;
- reproduktīvo;
- problēmiskā izklāsta;
- heiristisko;
- pētniecisko (skat. 2.2. tabulu).

Izskaidrojoši ilustratīvā un reproduktīvā metode dod gatavas zināšanas, bet pārējās trīs rosina aktīvu izziņas procesu. (45, 84. – 85. lpp.)

Izskaidrojoši ilustratīvā metode atbilst zināšanu apguves pirmajam līmenim, skolotājs sniedz gatavā veidā informāciju. Tas ir skolotāja dzīvais vārds, ko mūsdienās papildina ar tehniskiem līdzekļiem. Skolēns uztver, apjēdz, iegaumē. Reproductīvā metode atbilst zināšanu apguves otrajam līmenim, skolēns mācās analizēt, sintezēt, abstrahēt, bet negarantē radošo spēju attīstību. Ar problēmiskā izklāsta metodi tiek aktivizēta skolēna zinātniskā domāšana. Heiristiskā metode ir meklējumu metode, bet to jāprot kombinēt ar citām

metodēm. Pētnieciskā metode ļauj skolēnam izmantot zināšanas vēl nepazīstamā situācijā.
(45, 80. – 84. lpp.)

2.2. tabula

Mācību metožu klasifikācija pēc paņēmieniem izziņas darbības organizēšanā (45, 84. lpp.)

Metodes nosaukums	Metodes būtība	Mācību un audzināšanas uzdevumu iespējamais risinājums
Izskaidrojoši ilustratīvā metode	Zināšanu sniegšana gatavā veidā, izmantojot dzīvo vārdu un uzskatus	Zināšanu uztvere, apjēgšana, uzmanības attīstība
Reproduktīvā metode	Skolotājs rosina skolēnus reproducēt apgūtās zināšanas	Zināšanu nostiprināšana, prasmju un iemaņu veidošana. Atmiņas, valodas un motorisko spēju attīstība
Problēmiskā izklāsta metode	Skolotājs izvirza problēmu, pats to risina, atklājot risināšanas ceļu, rādot grūtības un pretrunas, ko nākas atrisināt risinājumu procesā	Skolēnu domāšanas attīstība, rādot zinātniskās izziņas loģiku. Mācību intereses veidošana skolēnos
Heiristiskā metode	Heiristiskās pārrunas ceļā skolotājs organizē un vada skolēnu izziņas darbību tā, lai skolēni patstāvīgi, skolotājam piepalīdzot, nonāktu līdz problēmas loģiskajam atrisinājumam	Sekmēt zināšanu pārveidi pārliecībā. Veidot prasmes pašam apgūt zināšanas un loģiski domāt. Veidot interesi pret mācību darbu
Pētnieciskā metode	Tas pats, kas iepriekšējā metodē, tikai ar skolēnu patstāvīgās darbības augstāku līmeni	Zinātniskās izziņas metožu apguves attīstība. Patstāvīgas radošas darbības attīstība

Uzsverot skolēna aktīvas līdzdalības nepieciešamību mācību procesā, metodes tiek dalītas arī mācīšanas un mācīšanās metodēs.

„Mācīšanas metode ir skolotāja mērķtiecīga, plānota mācību satura, formu, metodisko un vērtēšanas paņēmienu, organizatorisko noteikumu sistēma zināšanu, iemaņu un prasmju nodošanai skolēniem mācību procesā, kas ietekmē skolēnu kompetenci un maina viņu attieksmi pret mācībām un uzvedību”. (1, 18. lpp.)

„Mācīšanās metode ir skolēnu patstāvīgas un atbildīgas rīcības raksturojums izvirzītā mērķa sasniegšanai un mācību uzdevumu risināšanai, kas stimulē un ietekmē skolēnu mācību un sadarbības pieredzi un sekmē viņu apzinātu uzvedības, un attieksmju maiņu”. (1, 19. lpp.)

Mācīšanas un mācīšanās metodes ir savstarpēji saistītas un arī nav stingri nošķirtas.

Mūsdienu sabiedrība un Eiropas Savienības pamatprasības izvirza skolēnam apgūt ne tikai zināšanas, bet veidot prasmes pašam mācīties, būt ieinteresētam, attīstīt kreativitāti, prast sevi novērtēt un kontrolēt, sadarboties ar citiem, iecietīgi izturēties pret atšķirīgu viedokli. Šos uzdevumus palīdz īstenot interaktīvās metodes.

Interaktīvās metodes no tradicionālajām atšķir divas pazīmes:

- tās mācību procesā nodrošina skolotāja un skolēna pozitīvu sadarbību zināšanu un prasmju apguvei;
- mācīšanās notiek darbībā.

Izmantojot darbā interaktīvās darba metodes, skolēni kļūst aktīvi mācību procesa dalībnieki, pie kam iespējams iesaistīt visus skolēnus, neatkarīgi no viņu spējām un sekmju līmeņa, mācās paši atrisināt nopietnus uzdevumus vai problēmas, mācās veidot attiecības ar klases biedriem, izzina savas stiprās un vājās puses, attīsta pašapziņu un objektīvu pašnovērtējumu.

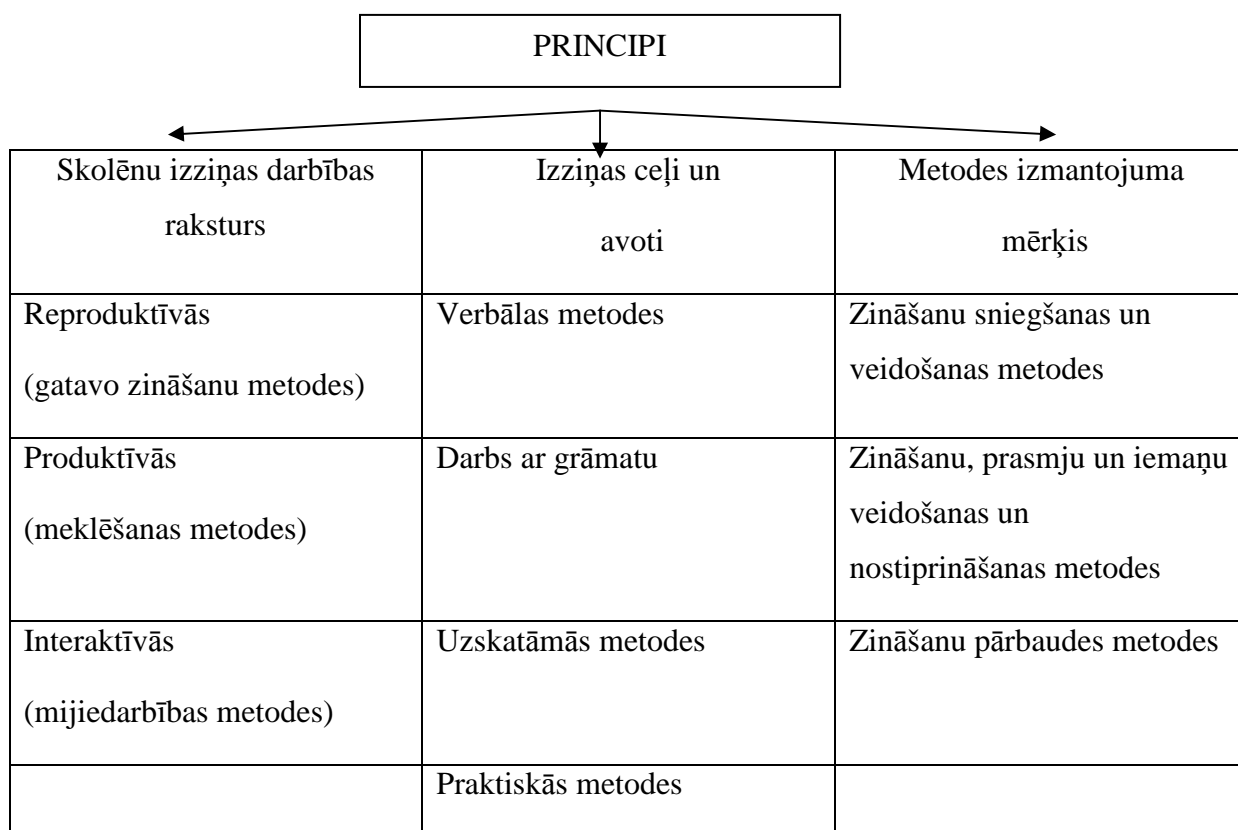
Pēdējos gados tiek akcentēta kritiskā domāšana, kas nodrošina ļoti dažādu darba formu izmantošanu visās stundas daļās. Nākotne pieder tiem, kas informāciju uztver ar kritisku prātu un paši izveido savu priekšstatu par realitāti. Izejot no šiem apsvērumiem, skolotāji jau ierastajām mācību metodēm pievieno jaunas metodes, organizē mācību procesu tā, lai mācīšanas būtu aktīva darbība, nevis pasīva, kad skolēni sēž klasē klausīdamies, kā skolotāji visu izdomā viņu vietā.

Nozīmīga ir kritiskā domāšana lasot un rakstot. Kritiskās domāšanas atziņas tiek izmantotas ikdienas darbā un ir vienas no iecienītākajām stundu veidošanas gaitā. Arī mācību līdzekļi, ar kuriem strādā darba autore, ir atbilstoši, lai veiksmīgi varētu stundas gaitā izmantot kritiskās domāšanas trīs fāzes: ierosināšanu, apjēgšanu un refleksiju. Stundas struktūra ir tīla veidošana starp esošajām un jaunām zināšanām, kas nodrošina skolēnam savu zināšanu pielietošanu, t. i., zināšanas pārtop par prasmēm. Ideju zirneklis, T- tabula, kubisms, galerija, insert u. c. Īpaši nozīmīgs sākumskolā ir skolēna pašvērtējums, kad bērns var novērtēt gan savu līdzdalību stundā, gan savu paveikto darbu. Jau sākumskolā skolēni var izmantot brīvo rakstu, argumentu lapu. Apgūstot dažādus tekstus un skaidrojot jēdzienus, veiksmīgi var izmantot pāru darbu, grupu darbu, autora krēslu. Labu rezultātu darbā dod ar lasīšanu saistītie uzdevumi: lasīšanas noteikumi, lasīšanas karte, lasīšanas kritēriji, lasīšanas procesa novērtējums, radošā darbība – brīvais raksts, dzejolis.

Šīs metodes palīdz radīt apstākļus kritiskās domāšanas attīstībai, tās nodrošina darba daudzveidību, iesaistīšanos, riska uzņemšanos, atbildību, cieņu pret viedokli, tā svarīgumu un vērtību, uzticēšanos, līdzdalību, aktivitāti, klausīšanās prasmi.

Tikai katrs skolotājs, balstoties uz apzinātām vajadzībām, var izstrādāt reālu mācību satura plānojumu un paredzēt tā īstenošanai atbilstošu metodisku nodrošinājumu. Mūsdienās nevar pastāvēt viens vienīgs mācīšanas un mācīšanās modelis. Šajā mainīgajā pasaulē latviešu valodas skolotājam jābūt elastīgam, jābūt gatavam pašam izlemt, kā rīkoties, pieņemt pat dažādus izaicinājumus, lai veicinātu katra viņam uzticētā skolēna valodas, komunikatīvās un sociokultūras kompetences veidošanos, palīdzētu apgūt prasmi mācīties un uzņemties atbildību par padarīto. (28, 9. - 10. lpp.)

D. Laiveniece savā grāmatā „Valodas metodiskie didaktikas jautājumi” uzsver, ka „dzimtās valodas statuss skolā allaž bijis ciešā sasaistē ar nacionāli politisko stāvokli valstī”. (21, 8. lpp.) Tāpēc svarīgi skolotājam apzināties nākotnes izglītības koncepcijas uzdevumus, kuros lasām arī latviešu valodas mācību priekšmeta tiešo uzdevumu – nodrošināt sagatavotību dzīvei reālos apstākļos, veicināt sagatavotību mūžizglītībai, kas nav iespējama bez pamatprasmju apguves. D. Laiveniece piedāvā savu mācību metožu klasifikācijas modeli, kuru darba autore izmantos kā atbalstu sava pētījuma veikšanai (skat. 2.2. att.).

2.2. att. Mācību metožu klasifikācijas veidi (21, 46. lpp.)

Apkopojot teorētiskās atziņas par Eiropas Savienības noteiktajām pamatprasmēm, analizējot latviešu valodas mācību saturu un metodisko nodrošinājumu, var secināt, ka:

- pamatprasmes veidojas darbībā;
- pamatprasmju apguve ir pēctecīga,
- latviešu valodas mācību process notiek integrēti.

Akcentējot stundās mācību metodes un paņēmienus, kas veicina skolēnu kritiskās domāšanas attīstību, spēju sadarboties ar citiem pedagoģiskajā procesā, latviešu valodas mācību saturs un metodes pārsvarā veicina šādu pamatprasmju attīstību:

- dzimtās valodas;
- mācīšanās mācīties;
- kultūras izpratnes un izpausmes;
- sociālās un pilsoniskās;
- uzņēmējdarbības un pašiniciatīvas prasmes.

Veiksmīgi atrisinot tehnoloģiju lietojumu mācību procesā, arī latviešu valodas stundās var pilnvērtīgi izmantot digitālo prasmju apguvi.

Svešvalodas un matemātiskās pamatprasmes pamatā apgūst tām paredzētajos mācību priekšmetos, bet arī latviešu valodas stundās apgūtās iemaņas lasīšanā, rakstīšanā, klausīšanās, veido pamatu tam, lai šīs iemaņas skolēns spētu apgūt arī svešvalodā. Rakstu darbu plānošana, loģiska tekstveide un mācību saturs palīdz pilnveidot matemātiskās un dabaszinību prasmes.

3. LATVIEŠU VALODA 2. KLASĒ PAMATPRASMJU APGUEVI PRAKSĒ

3.1. Empīrisko pētījumu vispārīgs raksturojums

Lai meklētu atbildi uz pētāmo jautājumu „Kādam jābūt latviešu valodas apguves pedagoģiskajam procesam, lai skolēns apgūtu pamatprasmes?”, tika izmantotas šādas empīriskās metodes:

- 1) latviešu valodas programmas tematiskā plānojuma izpēte no pamatprasmju attīstīšanas viedokļa;
- 2) pedagoģiskā procesa vērojums;
- 3) aptauja.

Otrās klases skolēns ir jau iemācījies lasīt, rakstīt, viņš māk veidot teikumus, pastāstīt, prot klausīties. Viņš lasa grāmatas, prot pastāstīt par tām. Otrajā klasē jāpilnveido lasīšanas prasme, jāiepazīst ar grāmatas palīdzību dzīve, svētku norises, uz to mudina arī mācību grāmata, jo tā „jūs rosinās sacerēt arī savas pasakas, stāstus un dzejoļus”. (4, 6. lpp.)

Noteikumi par Valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem (2006.g. 19. 12.) galvenajos mērķos un uzdevumos nosaka, ka mācību priekšmetu uzdevums ir nodrošināt izglītojamos ar sabiedriskajai un personiskajai dzīvei nepieciešamajām pamatzināšanām un pamatprasmēm, radīt pamatu izglītojamā turpmākajai izglītībai. (24) Savukārt, tieši latviešu valodas mērķis ir „attīstīt prasmi sazināties, apgūt valodas funkcionēšanas likumus un prast tos izmantot. (24)

Darba autore veica pētījumu, izmantojot 2. klases mācību grāmatu un tematisko plānojumu (sk. 1., 2. pielikumu).

Pētījums veikts pēc šāda plāna:

- 1) noskaidrotas mācību stundās paredzētās mācību metodes un tās sagrupētas pēc metožu izmantošanas mērķa;
- 2) pamatā izmantots D. Laivenieces metožu klasifikācijas princips, no kura izriet, ka pastāv šādas metožu grupas:
  - zināšanu sniegšanas un veidošanas mācību metodes;
  - zināšanu, prasmju un iemaņu veidošanas un nostiprināšanas metodes;
  - zināšanu pārbaudes metodes. (21, 46. lpp.)
- 3) zināšanu, prasmju un iemaņu veidošanas un nostiprināšanas metodes pētītas, izmantojot mācību grāmatu un tematisko vielas plānojumu, noskaidrots, kādas prasmes tiek veidotas, mācot katru stundas tematu 2. klasē latviešu valodas mācību stundās;
- 4) analizētas divas mācību stundas pēc stundas plāna (sk. 3., 4. pielikumu);

- 5) veikta aptauja 2. klases skolēniem par prasmju apguvi latviešu valodas stundās (sk. 5. pielikumu);
- 6) izdarīti secinājumi par to, kādas prasmes skolēni apguvuši, mācoties latviešu valodu 2. klasē.

Pētījumu rezultāti apkopoti pēc katra pētījuma analīzes.

Pedagoģiskajā praksē tika aprobēts tematiskais plāns, pēc kura tika mācīta latviešu valoda 2. klasē. No tematiskā plānojuma oriģināla pētījuma nolūkā ir izņemtas kolonas „Datums” un „Vērtēšana”, bet ir pievienota iedaļa „Veido pamatprasmes”, kurā norādītas tās pamatprasmes, ko veido attiecīgajā stundā. Pieraksta ērtumam darba autore izmanto visu astoņu prasmju saīsinātu pierakstu: valodas prasme – Latv., svešvalodu – Sv., matemātikas – Mat., digitālā – Dig., mācīties – Māc., sociālās – Soc., uzņēmējdarbības – Uzņ., kultūras – Kult.

Tas ļauj konstatēt, kādas pamatprasmes tiek veidotas attiecīgajā stundā, atbilstoši mācāmajam saturam un stundā izmantotajām mācību metodēm, paņēmieniem un stundas darba organizācijas formām.

Pēc izstrādātā tematiskā plānojuma, mācot stundā attiecīgo tematu, skolotāja uzdevums ir nodrošināt paredzamā rezultāta sasniegšanu, zināšanu un prasmju apguvi. Lai to paveiktu, mērķtiecīgi tiek plānotas darba metodes un visas pedagoģiskās darbības rezultātā veidojas pamatprasmes – gan dzimtajās valodas, gan arī citas dzīvei un tālākizglītībai nepieciešamās pamatprasmes.

Tematiskā plānojuma izveidošanai tika izmantotas šādas grāmatas:

- Z. Anspoka. Veseluma pieeja lasītmācībā un rakstītmācībā. Skolotāja grāmata. Latviešu valoda 1. klasei. (6)
- Z. Anspoka. Latviešu valoda 2. klasei. Skolotāja grāmata. (7)
- A. Karule, A. Lanka. Latviešu valoda 2. klasē. (19)
- Ā. Ptičkina. Latviešu valoda. Metodiskie ieteikumi sākumskolai. (37)
- Ā. Ptičkina u. c. Zīle. Valodas gudrību grāmata 2.klasei. (38)

3.2. Latviešu valodas tematiskais plānojums un metodiskais nodrošinājums pamatprasmju veidošanai 2. klasē

3.1. tabula

Valoda kā zīmju sistēma

1.semestris – 45 stundas					
N. p.k.	St. sk.	Temats	Zināšanas un prasmes. Paredzamais rezultāts.	Metodes	Veido pamatprasmes
1. 2. 3.	3	<i>Vārdu daudznozīmība.</i>	*skaņu un burtu noteikšana vārdā *vārdu veidošana no burtiem *vārda fonemātiskā analīze *izprast vārda daudznozīmību, mainot skaņu(burtu) *diferencē skaņas *prot rakstīt skolas rakstā visus latviešu alfabēta mazos un lielos burtus.	*darbs grupās, pārī *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Latv., Māc., Soc.
4. 5. 6.	3	<i>Patskaņi.</i>	*burts kā skaņas apzīmējums(patskaņi) *prot rakstīt pēc runas īsos un garos patskaņus *burtu secība vārdos; vārda sastāvs; noraksts *stāsta veidošana, teikums-tā doma *atskaņas; vārda nozīme; vārdu savienojumi *lielie sākumburti vārdos, uzvārdos	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Latv., Sv., Māc., Soc.
7. 8. 9.	3	<i>Divskaņi.</i>	*divskanis "o", patskanis "o" *prot saklausīt divskaņus vārdos *izsauksmes vārdi; to pielietošana *virsraksta noteikšana	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana *radošie uzdevumi	Latv., Sv., Mat., Māc., Soc.
10. 11. 12. 13. 14.	5	<i>Līdzskaņi. Dubultotie līdzskaņi.</i>	*mācās saklausīt dubultos līdzskaņus vārdā un pareizi tos pierakstīt *balsīgie, nebalsīgie līdzskaņi, to apzīmējumi *līdzskaņu pareizrakstība galotnes priekšā *stāsta veidošana pēc jautājumu uzdošanas *antonīmi	* mācību diktāts *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
15. 16. 17. 18. 19.	5	<i>Alfabēts.</i>	*mācās alfabētu *raksta tekstus ar apraksta elementiem *burtu nosaukumi, to kārtība *vārdu kārtība alfabēta secībā	*ievirzes vingrinājumi *alfabēta puzzle *uzdevumi pēc izvēles	Latv., Sv., Mat., Māc., Uzņ.
20.	1	<i>Pārbaudes darbs.</i>	*pareizā secībā uzrakstīti vārdi	*patstāvīgais darbs	Latv., Dig.,

		<i>Alfabēts.</i>	*radošais darbs *pareizi uzrakstīts sakāmvārds *prot pareizi un glīti rakstīt		Māc., Soc., Kult.
21. 22. 23.	3	<i>Vārdu dalīšana zilbēs.</i>	*zilbe - vārda sastāvdaļa *jēdziens <i>zilbe</i> *virsraksts, vēstījums	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Latv., Dig., Māc., Kult.
24. 25. 26.	3	<i>Vārdu dalīšana pārņemšanai jaunā rindā.</i>	*mācās dalīt vārdus pārņemšanai jaunā rindā pēc fonētiskā principa *prot dalīt vārdus pārņemšanai jaunā rindā pēc līdzskaņu burtu skaita vārdos starp patskaņiem un divskaņiem un priedēkļa vārdu sākumā *vienzilbes vārdu pārņemšana jaunā rindā; prasme tos pārnest	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana *radošie uzdevumi	Latv., Dig., Māc., Kult.
27.	1	<i>Pārbaudes darbs. Vārds.</i>	*skaņu noteikšana *prasme pareizi ievietot piemērotu skaņu (burtu) *prot pareizi uzrakstīt dzīvnieku vārdus *prot pareizi ierakstīt dubultoto līdzskani *prot pareizi un glīti rakstīt *prot saklausīt skaņas un tās pierakstīt	*patstāvīgais darbs	Latv., Soc., Uzņ.,
28. 29. 30. 31. 32. 33.	6	<i>Teikums, teikuma veidi.</i>	*teikuma veidi pēc izteikuma mērķa *vārdu secība teikumā *teikumu sakārtošana pareizā secībā *prasme veidot teikumus: novēlējums, jautājums, stāstījums *teikuma pazīmes	*uzdevumi pēc izvēles *ievirzes vingrinājumi *problēmuzdevumu veikšana	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
34.	1	<i>Pārbaudes darbs. Teikums.</i>	*prot pareizi uzrakstīt teikumu (lielais burtis, pieturzīme, vārdu secība) *prot uzrakstīt jautājuma teikumu *apraksts *prot pareizi un glīti rakstīt	*patstāvīgais darbs	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
35. 36. 37. 38. 39.	5	<i>Teksts, teksta veidi.</i>	*teksta veidi (aparaksts, vēstījums, pārsapriecums) *atkāpe; rindkopa; galvenā doma *trīsdaļīgais plāns: ievads, galvenā daļa, nobeigums *balstvārdi *vārdu krājuma bagātināšana *novērotā pieraksts *mācās formulēt vienkāršo plānu atbilstoši rindkopām	*teksta vizualizēšana *uzdevumi pēc izvēles *ievirzes vingrinājumi *problēmuzdevumu veikšana	Latv., Māc., Soc., Uzņ.

40. 41. 42.	3	<i>Teksts, tā saturs, tēma, virsraksts.</i>	*mācās izprast atkāpes nozīmi tekstā, noteikt rindkopā pausto domu un izdomāt tām virsrakstu *nosaka dzirdētā vai lasītā teksta tematu, virsraksta un temata saistību *mācās savos stāstījumos strukturēt tekstu rindkopās, veidot atkāpes	*problēmuzdevumu veikšana *radošie uzdevumi	
43.	1	<i>Pārbaudes darbs. Teksts.</i>	*prot tekstā atrast ievadu, nobeigumu *stāstījuma turpināšana *radošais darbs	*patstāvīgais darbs	Latv., Māc., Soc., Kult.
44. 45.	2	<i>Vielas atkārtošana un nostiprināšana. Radošie uzdevumi.</i>	*patstāvīgi raksta radošos darbus *novēlējums, apsveikums;	*darbs grupās, pāri *uzdevumi pēc izvēles	Latv., Dig., Soc., Uzņ., Kult.
2.semestris – 60 stundas.					
1. 2.	2	<i>Radniecīgi vārdi.</i>	*priekšstats par radniecīgiem vārdiem *mācās vārdu virknē saskatīt radniecīgus vārdus *vārdu grupēšana *veido radniecīgo vārdu saimes, mainot izskaņu un priedēkli *veido teikumus vai stāstījumu atbilstoši tematam	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Latv., Sv., Dig., Māc.
3. 4. 5.	3	<i>Vārda sakne.</i>	*priekšstats par vārda sakni *veido radniecīgo vārdu saimes ar doto sakni *ielūgums *prasme atrast radniecīgu vārdu saimi	*darbs ar tekstu *ideju zirnklis *radošais darbs-ielūgums * mācību diktāts	Latv., Dig., Māc.
6. 7.	2	<i>Vārda galotne.</i>	*priekšstats par vārda galotni, tās apzīmējums *vārda formas maiņa atbilstoši kontekstam *galotnes noteikšana, izmantojot vārda formu *vārdu savienojumi	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana *radošie uzdevumi	Latv., Māc., Uzņ.
8.	1	<i>Pārbaudes darbs. Vārds.</i>	*izraksta no teksta radniecīgu vārdu saimi *prot veidot radniecīgu vārdu saimi *prot rakstīt vārdu pareizās formās *prot rakstīt ielūgumu	*patstāvīgais darbs	Latv., Soc., Kult.
9.	1	<i>Priekšstats par vārdšķirām.</i>	*vārdu šķirošana pa vārdšķirām *mācās saskatīt tekstā dažādas vārdšķiras, tās atšķirt pēc noteiktām pazīmēm *jautājumu attiecināšana uz doto vārdu *teikumu veidošana	*darbs pāros *uzdevumi pēc izvēles *radošie uzdevumi	Latv., Māc., Uzņ.
10.	3	<i>Lietvārds.</i>	*lietvārda jēdziens un definīcija	*darbs pāros	Latv., Dig.,

11. 12.			*mācās saskatīt tekstā lietvārdus, kas nosauc lietas, parādības *lieto lielos sākumburtus vārdos un uzvārdos, zināmajos vietvārdos	*uzdevumi pēc izvēles *radošie uzdevumi *vizualizēšana * mācību diktāts	Māc., Soc.
13. 14. 15.	3	<i>Lietvārdu iedalījums.</i>	*īpašvārdi un sugas vārdi(definīcijas) *prot pamatot, kāpēc lieto lielo sākuma burtu *saskata atšķirīgo un kopīgo starp sugas vārdiem un īpašvārdiem, pārbauda galotnes; „āķīgie” vārdiņi	*darbs pāros *uzdevumi pēc izvēles *radošie uzdevumi *”burtu strīdiņš”	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
16. 17. 18.	3	<i>Lietvārda loma teikumā.</i>	*mācās saskatīt lietvārdu un noteikt, vai lietvārds nosauc dzīvu būtni, priekšmetu, vai tas ir sugas vārds vai īpašvārds *veido priekšstatu par lietvārda dzimti un skaitli *pareizrakstība	*uzdevumi pēc izvēles *radošie uzdevumi	Latv., Māc., Kult.
19.	1	<i>Pārbaudes darbs. Lietvārds.</i>	*prot glīti un pareizi rakstīt *pazīst lietvārdus *prot pareizi rakstīt īpašvārdus *prot rakstīt adresi *prot izlabot kļūdas	*patstāvīgais darbs	Latv., Mat., Soc., Uzņ., Kult.
20. 21. 22.	3	<i>Darbības vārds.</i>	*darbības vārda pazīmes, definīcija *darbību nosaukšana *darbības vārdu jautājumi *darbības vārda pamatforma, prot pārveidot vārdus pamatformā *darbības vārda pareizrakstība(izskaņa)	*uzdevumi pēc izvēles *radošie uzdevumi *problēmuzdevumu veikšana *ātrruna	Latv., Dig., Māc., Uzņ.
23. 24. 25.	3	<i>Darbības vārda laiki.</i>	*priekšstats par laikiem *sākotnēja prasme darbības vārdu pārveidot vajadzīgajā laikā *pareizrakstība *nosaka laiku, sadomājot jautājumu	*ideju zirnklis *radošie uzdevumi *uzdevumi pēc izvēles *darbība pēc shēmas * mācību diktāts	Latv., Māc., Uzņ.
26. 27.	2	<i>Darbības vārda loma teikumā.</i>	*darbības vārda laiku formu veidošana *līdzīgas nozīmes darbības vārdi	*radošie uzdevumi *uzdevumi pēc izvēles	Latv., Māc., Soc.
28.	1	<i>Pārbaudes darbs. Darbības vārds.</i>	*prot pareizi uzrakstīt darbības vārdu * prot pareizi uzrakstīt jautājumu *prot uzrakstīt darbības vārdus tagadnē, pagātnē, nākotnē *prot turpināt vēstījumu	*patstāvīgais darbs	Latv., Soc., Uzņ.
29. 30.	3	<i>Īpašības vārds.</i>	*mācās saskatīt tekstā īpašības vārdus *paplašina teikumus ar īpašības vārdiem, saskatot	*ideju zirnklis *radošie uzdevumi	Latv., Sv., Dig., Māc.

31.			teikuma noskaņas maiņu *prasme nosaukt īp.v. , definīcija *saskata tekstā īpašības vārdus *raksturo objektus un sevi *sākotnēja prasme pārbaudīt līdzskani galotnes priekšā	*raksturo priekšmetu	
32. 33. 34.	3	<i>Īpašības vārda jautājumi, skaitlis.</i>	*paplašina teikumus ar īpašības vārdiem, saskatot teikuma noskaņas maiņu *priekšmetu un dzīvo būtņu raksturošana *prasme ievietot tekstā īp.v. atbilstošā formā	*pareizrakstības vingrinājumi *radošie uzdevumi *mācību diktāts	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
35. 36. 37.	3	<i>Īpašības vārda loma teikumā.</i>	*vārdu savienojumi : īp.v.+lietv., pēc noteiktas shēmas *pareizrakstība: -īgs,- īga, -āds, -āda; „āķīgie” vārdi(ss, šs, žs, ts, gs)	*pareizrakstības vingrinājumi *radošie uzdevumi	Latv., Soc.
38.	1	<i>Pārbaudes darbs. Īpašības vārds.</i>	*prot pareizi uzrakstīt īpašības vārdu *prot rakstīt aprakstu un pasvītrot īpašības vārdus *prot sacerēt mīklas *labo kļūdas	*patstāvīgais darbs	Latv., Kult.
39. 40. 41. 42.	4	<i>Teikumu veidi.</i>	*teikumu veidi pēc izteikuma mērķa *nosaka teikuma atbilstību tekstam *nosaka teikuma tematiku *saskata vārdu skaitu teikumos *pārveido stāstījuma teikumu par izsaukuma vai jautājuma teikumu *vārdu sakārtošana teikumā *teikumu paplašināšana	*ideju zirneklis *radošie uzdevumi *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Latv., Māc., Kult.
43. 44. 45.	3	<i>Teikuma centrs.</i>	*priekšstats par teikuma centru *prot atrast teikuma centru un pasvītrot to *teikuma priekšmets un teikuma izteicējs, to pasvīturošana	*uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Latv., Dig., Māc., Soc., Kult.
46. 47. 48.	3	<i>Teksta daļas, plānošana.</i>	*temats, virsraksts *sodomā balstvērdus atbilstoši tematam *saskata notikumu secību tekstā, prasme izcelt galveno *ievads, galvenā daļa, nobeigums *prot stāstīt pēc attēliem	*kadrēšana *prāta vētra *darbs pāros	Latv., Soc., Uzņ., Kult.
49. 50.	3	<i>Teksta veidi.</i>	*apraksts, vēstījums, pārspriedums *saprot atšķirību un kopību starp stāstījumu un	*domu karte *kadrēšana	Latv., Soc., Uzņ., Kult.

51.			<p>aprakstu</p> <ul style="list-style-type: none"> *veido savu stāstījumu par noteiktu tematu *plāna veidošana 	<ul style="list-style-type: none"> *darbs pāros *vizualizēšana *mācību diktāts 	
52.	1	<i>Pārbaudes darbs. Teikums un teksts.</i>	<ul style="list-style-type: none"> *prot rakstīt stāstījuma, izsaukuma un jautājuma teikumus *prot uzdot jautājumus par stāstiņu *prot pasvītrot teikuma centru *prot atrast teikumu – lielais sākuma burts un pareiza pieturzīme *prot veidot aprakstu 	*patstāvīgais darbs	Latv., Soc., Uzņ., Kult.
53.	1	<i>Dialogs.</i>	<ul style="list-style-type: none"> *temats, teikumu sadomāšana atbilstoši tematam vai situācijai *sākotnēja prasme rakstīt dialogu *mācās tekstā noteikt un izskaidrot vārda nozīmi *pilnīgo dialoga veidošanas prasmi, lasot lomās, mācās nošķirt autora piebildes dialogos *ievēro runas kultūru, veidojot dialogus ar klasesbiedriem. 	*darbs pāros	Latv., Sv., Māc., Soc., Uzņ.
54. 55.	2	<i>Darbs ar laikrakstiem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> *saskata notikumu secību tekstā, prasme izcelt galveno *informācijas atlase 	*klases avīzes izveidošana	Latv., Mat., Dig., Uzņ., Kult.
56.		<i>Noslēguma pārbaudes darbs.</i>	<ul style="list-style-type: none"> *prot rakstīt glīti un pareizi *spēj raksturot un loģiski argumentēt dažādas lietas *prot noteikt teksta tematu, izprot virsraksta un temata saistību *prot rakstīt par redzēto vai dzirdēto, spēj veidot mērķtiecīgu un pabeigtu tekstu, izmantojot dažādus teikumus pēc izteikuma mērķa 	*patstāvīgais darbs	Latv., Soc., Uzņ., Kult.
57. 58. 59. 60.		<i>Vielas atkārtošana un nostiprināšana.</i>	<ul style="list-style-type: none"> *ortogrammu uz-, iz-, ap-, at-, aiz- pareizrakstība *skaņu savienojumu –āj-, -ēj-, -īb-, -nīc-, -īg-, -ād-, un citu pareizrakstība *teikumu pareizrakstība – lielais sākuma burts teikuma sākumā, pieturzīme teikuma beigās *vardu saskaņošana teikumā 	<ul style="list-style-type: none"> *darbs pāros *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana *pareizrakstības vingrinājumi 	Latv., Māc., Soc., Uzņ.

Valoda kā saziņas līdzeklis

1.semestris – 60 stundas					
N. p.k.	St. sk.	Temats	Zināšanas un prasmes. Paredzamais rezultāts.	Metodes	Veido pamatprasmes
1.	1	Zīles dziesma. Latv.t.dz. par zīli. <i>L.Vāczemnieks</i> . Aiziet vasariņa. 4.-6. lpp.	*iepazīšanās ar mācību grāmatu „Zīle” *emocionāla attieksme *saudzīga attieksme pret grāmatu *gudrība, zināšanu uzkrāšana *pārrunas par aizvadīto vasaru	*domu karte *pārruna *stāsta veidošana *darbs pāros *tēlainie vārdi	Latv., Māc., Soc.
2.	1	<i>B.Grunde</i> . Ko vajag pasaulē. <i>V.Gune</i> . Ausis. 7.-8. lpp.	*pasauls izzināšanas veidi *sekmīga mācību darba priekšnoteikumi	*teicienu skaidrošana *krustvārdu mīkla *radošs darbs-novēlējums draugam	Latv., Māc., Soc.
3.	1	<i>D.Gabe</i> . Grāmata. <i>Latv.t.p.</i> Lapsa ar gaili. 8.-10. lpp.	*grāmata-gudrību avots un padomdevējs *saudzīga attieksme pret mācību piederumiem *prasmē nosaukt un raksturot darbojošās personas	*pārruna *pasakas atstāstīšana	Latv., Soc., Kult.
4.	1	Stāstījums pēc attēla. Priekšstats par plānošanu.	*teksta īpašības *atbilstība virsrakstam; trīsdaļīgais plāns; teksta temats; darbojošās personas; teksta galvenais notikums	*teksta analīze *prāta vētra	Latv., Uzņ., Kult.
5.	1	<i>Latv.t.p.</i> Stārķis māca lapsai laisties. Smieklīgi atgadījumi. 10.-11. lpp.	*zināšanu nozīme *rakstura īpašības	*pārruna *rīcības analīze *burtu spēles *darbs ar tekstu	Latv., Mat., Māc.
6.	1	<i>V.Karstens</i> . Vilcēns. <i>Pēc M.V.Aserītes</i> . Lācenīte Ancīte. 12.-13. lpp.	*sadzīvošana un satiecība kolektīvā *rindkopas *runas situāciju inscenēšana	*pārruna *inscenēšana *klausīšanās uzdevums	Latv., Kult.
7.	1	<i>V.Karstens</i> . Pārāk sīks	*grūtību pārvarēšana	*stāsta turpinājums	Latv., Māc., Soc.

		rokraksts. <i>V.Ancītis</i> . Grūti uzdevumi. 14.-15. lpp.	*rakstu darbu kultūras ievērošana *pasakas turpinājuma sacerēšana	*rokrakstu konkurss *lasīšana priekšā	
8.	1	Atstāstījums.	*virsraksts *plāns *cilvēku vardu rakstība	*mutiskais vai rakstiskais atstāstījums	Latv., Sv., Māc.
9.	1	<i>U.Auseklis</i> . Dzejolis par septembra mēnešņiem. <i>Pēc V.Karstena</i> . Ievārījumu laiks. 16.-18. lpp.	*ģimenes kopīgie darbi vasaras beigās *pirmās rudens pazīmes dabā *ievārījuma laika noskaņas	*rotaļa „Mini ievārījumu!” *pārruna *tēlainie vārdi	Latv., Soc., Uzņ.
10.	1	<i>V.Ancītis</i> . Dārza dainas. <i>Pēc M.Kļavas</i> . Notikums sakņu dārzā. 18.-20. lpp.	*”Dārza dainu” līdzība tautasdziesmām *draudzība, lielība, iedomība	*filmiņas veidošana *pārdomas *jautājumu sesija *darbs ar tekstu	Latv., Soc., Kult.
11.	1	<i>Pēc M.V.Aserītes</i> . Sēņu skaistumkaraliene. 20.-22. lpp.	*skaistums un lietderība *stāsta turpinājuma prognozēšana	*jēdzienu skaidrošana *diskusija *sēņu grāmatiņa	Latv., Soc., Uzņ.
12.	1	Patstāvīgais darbs. Klausīšanās un teksts. (<i>Es jau protu! 6. darbs</i>)	*prot veidot loģisku teikumu *prot klausīties tekstu *veido aprakstu	*patstāvīgais darbs *klausīšanās uzdevums	Latv., Dig.
13.	1	<i>Pēc D.Zigmontes</i> . Sēņotājs. 22.-23. lpp.	*rudens noskaņa mežā *sinonīmi *pārdomas par tēmu „Ko vējš varētu stāstīt mežam?”	*pārruna *sinonīmu loto *kustību rotaļa	Latv., Kult.
14.	1	<i>Pēc K.Griguļa</i> . Rudens nāk, rudens nāk! 24.-25. lpp.	*rudens pazīmes dabā *salīdzinājumi *tēlainie teikumi	*darbs ar attēliem *salīdzinājumi *darbs ar tekstu	Latv., Dig., Kult.
15.	1	<i>Pēc K.Griguļa</i> . Gājputni. 25.-26. lpp.	*gājputni un nometnieki *novēlējums putniem	*darbs ar karti *krustvārdu mīkla *pārruna	Latv., Mat., Dig.
16.	1	Stāsta veidošana. 24. lpp.	*tēma: Zilēna pirmais piedzīvojums *ilustrācija stāstam; stāstiņa turpinājums *izjūtas	*darbs ar attēliem *diskusija	Latv., Dig., Māc., Uzņ.

17.	1	<i>Pēc M.Stārastes.</i> Kastanis. 27. lpp.	*labestība un draudzīgums *lasīšana lomas	*tests teksta izpratnei *problēmas risināšana	Latv., Uzņ., Kult.
18.	1	<i>Pēc M.Kļavas.</i> Ābola nelaieme. 28.-29. lpp.	*lišķība un liekulība *lasīšana lomās; dialogs *izprot sakāmvārdu nozīmi	*rīcības analīze *pārruna *vārdu meklēšana	Latv., Soc., Kult.
19.	1	<i>J.Sirmbārdis.</i> Spēlēsim paslēpes! 29.-30. lpp.	*rudens pazīmju atspoguļošana dzejā *izprot to, kas ir atskaņas	*piecride *jēdzienu skaidrojums	Latv., Kult.
20.	1	Kāda burta pasaciņa.	*virsraksts, plāns, domu karte	*radošā darba prezentācija	Latv., Māc., Uzņ.
21.	1	<i>Pēc I.Indrānes.</i> Grūtīte uzdevumi. 30.-33. lpp.	*prognozēšana *uzvedība stundā	*stāsta turpinājuma prognozēšana *pārruna *domu karte	Latv., Māc.
22.	1	<i>P.Zirnis.</i> Rēķini. 33. lpp.	*fantāzija, iztēle *klausīšanās uzdevumi	*tēlainie izteicieni *vizualizēšana *pārdomu logs	Latv., Dig., Māc.
23.	1	<i>Pēc I.Indrānes.</i> Vislielākais ieguvums. 34.-35. lpp.	*stāstījuma veidošana pēc attēliem (vēstījums ar pārsapņemas elementiem) *dialogs *atbildība par savām lietām *vai draudzība atkarīga no mantiskām vērtībām	*rakstura īpašības *situāciju analīze *prognozēšana *dialogu veidošana	Latv., Māc., Kult.
24.	1	Apraksts „Mans draugs.”	*balstvērdi izmantošana *ievēro apraksta plānošanu un secīgumu	*intervija	Latv., Soc., Kult.
25.	1	<i>Pēc Č.Juhansonas.</i> Monta un Renārs – I. 35.-36. lpp.	*ka iepazīties, sadraudzēties *kas īsts draugs *rakstura īpašības	*prognozēšana *lomu spēle *vizualizēšana	Latv., Māc., Soc., Kult.
26.	1	<i>Pēc Č.Juhansonas.</i> Monta un Renārs – II. 36.-38. lpp.	*intervija *draugu iepazīst nelaimē	*pārruna *spēle „Ieraudzīt otru!”	Latv., Māc., Soc., Kult.
27.	1	<i>Lietuviešu tautas pasaka.</i> Debesis gāžas. 38.-39. lpp.	*bailēm lielas acis *fantāzija *spoku stāsti	*pārruna *lasīšana priekšā *jautājumu sesija	Latv., Sv., Māc., Kult.
28.	1	Patstāvīgais darbs. Lasīšana un teksts. (<i>Es jau protu! 7.darbs</i>)	*prot aizpildīt tabulu *prot pasvītrot tekstā nepieciešamo informāciju *raksta stāstiņu	*patstāvīgais darbs	Latv., Dig., Māc., Soc., Uzņ., Kult.
29.	1	<i>Latv.t.p.</i> Suns, kaķis un	*lasīšana lomās *iztēle, fantāzija	*dzejoļa inscenēšana *pārruna	Latv., Uzņ., Kult.

		gailis. <i>M.Zālīte</i> . Kam ir visskais – tākās ūsas? 40.-41. lpp.	*lielība *receptes pierakstīšana	*joku uzdevumi	
30.	1	<i>Pēc B.Sūrmanes</i> . P burtiņa pasaciņa. <i>Lat.t.p.</i> Varavīksne un saule. 42.-43. lpp.	*pasakas sacerēšana *lielība	*pasakas atstāstīšana *lasīšana priekšā *darbs grupās	Latv., Dig., Māc.
31.	1	<i>Pēc D.Zigmontes</i> . Zaļknābja rudens. 44.-45. lpp.	*putnu atšķirīgais dzīvesveids un gatavošanās ziemei	*pārrunas *ideju zirnklis *inscenēšana	Latv., Māc., Soc., Kult.
32.	1	Klausīšanās uzdevumi. 5. darba lapa.	*attīsta klausīšanās prasmes *sadarbība	*darbs pāros (klasesbiedra novērtēšana) *jautājumi uz zīmītēm	Latv., Dig.
33.	1	<i>Pēc V.Dindones</i> . Lapa. 45.-46. lpp.	*koki vēlā rudenī *personifikācija *emocionāli vērtējošas attieksmes veidošana	*pārrunas *vizualizēšana *domraksts „Lapas stāsts.”	Latv., Dig., Māc.
34.	1	Veļu laiks. 46. lpp.	*veļu laiks tagad un agrāk *uzvedība kapos	*mīklu minēšana *dzimtas koks *klausīšanās uzdevums	Latv., Soc., Kult.
35.	1	Latviešu tautasdziesmas. <i>Pēc V.Ļūdēna</i> . *** 47.-49. lpp.	*Tēvzemes skaistums *priekšstats par vēsturi	*ideju zirnklis *muzeja apmeklējums	Latv., Dig., Māc., Kult.
36.	1	Atstāstījums tuvu tekstam.	*saskata tekstā galveno *mācās atlasīt informāciju	*patstāvīgais darbs	Latv., Mat., Māc.
37.	1	<i>Pēc V.Ļūdēna</i> . *** Latviešu tautas teika. 49.-51. lpp.	*dzīves ritums *pilskalni-pagātnes liecinieki *mans laiks *grāmatu sērijas „Sprīdi pa sprīdim” grāmata „Latviešu tautas teikas par pilsētām” u.c.	*pārruna *vizualizēšana *ideju zirnklis	Latv., Māc., Uzņ., Kult.
38.	1	<i>V.Ļūdēns</i> . Sudraba kalējs. <i>Latv.t.teika</i> . Sīvers	*tēlaina valoda *emocionāla un vērtējoša attieksme *iztēle *savtīgums un devīgums	*tests teksta izpratnei *pārruna *jautājumu sesija	Latv., Dig., Māc., Kult.

		pilskalns. 51.-53. lpp.			
39.	1	<i>P.Zirnītis. Mēnestiņš. Pēc Dz.Rinkules-Zemzares. Senlatviešu zobens. 53.-55. lpp.</i>	*dzejas tēlainība *senatnes pētīšana un saglabāšana	*pārruna *jautājumu sesija *vizualizēšana	Latv., Māc., Kult.
40.	1	Radošs darbs „Pagāja 100gadi.”	*veido darbu ievērojot teksta plānošanu un secīgumu *prezentē savu darbu	*patstāvīgais darbs (pāru darbs, darbs grupās pēc izvēles)	Latv., Mat., Soc., Uzņ.
41.	1	<i>J.Peters. Dzimtene. Teika par Latvijas karogu. 56. lpp.</i>	*emocionāla attieksme *mūsu valsts simbolika (karogs) *kā tu domā, kāpēc karogam ir šādas krāsas *karoga krāsošana	*ideju zirnklis *pārruna *jautājumu sesija	Latv., Dig., Soc., Kult.
42.	1	Latvijas himna. Latvijas ģerbonis. Latvijas nauda. 57.-58. lpp.	*priekšstats par Latvijas himnu, ģerboni, naudu *uzvedība himna atskaņošanas laikā *ģimenes ģerboņa veidošana	*pārruna *jautājumu sesija *vizualizēšana	Latv., Dig., Māc., Soc., Kult.
43.	1	Kas notika novembrī? Latviešu tautasdziesmas. 58.-60. lpp.	*mūsu valsts dibināšanas laiks *Lāčplēša diena *kara tēma latviešu tautasdziesmās *emocionāla attieksme	*pārruna *lasīšana priekšā *vizualizēšana	Latv., Māc., Soc., Kult.
44.	1	Apraksts un vēstījums.	*apraksta un vēstījuma īpašības *atšķir savā starpā aprakstu un vēstījumu *raksta aprakstu vai vēstījumu, ievēro teksta plānošanu un secīgumu	*lasīšana priekšā *grupu vai pāru darbs	Latv., Māc., Uzņ.
45.	1	<i>Pēc L.Kalēja. Liesmiņas. 60.-61. lpp.</i>	*18.novembris-svētku diena *patriotisms	*dialogs *pārruna *jautājumu sesija *vizualizēšana	Latv., Dig., Māc., Kult.
46.	1	<i>K.Janovska. Karotāji. M.Zālīte. Deviņpuikuspēks. 61.-63. lpp.</i>	*spēles ārā un telpā *uzvedība spēļu laikā *emocionāla attieksme	*pārruna *lasīšana priekšā *vizualizēšana	Latv., Māc., Kult.
47.	1	<i>A.Poikāns. Gaidīšana.</i>	*dzejas valodas tēlainība *lasīšana lomās	*darbs ar tekstu *pārruna	Latv., Māc., Soc.

		64. lpp.		*vizualizēšana	
48.	1	Stāsta nobeiguma sacerēšana. 8.darba lapa.	*atlasa informāciju, prot to pierakstīt	*darbs pāros (klasesbiedra novērtēšana)	Latv., Māc.
49.	1	<i>Pēc U.Ausekļa</i> . Debess un vārds. 65.-66. lpp.	*dotā vārda turēšana *lasīšana lomās	*prāta vētra *pārruna *darbs ar tekstu	Latv., Soc., Uzņ.
50.	1	<i>Pēc M.Stārastes</i> . *** 67.-68. lpp.	*palīdzība un uzticība draugiem *grāmata „Pelēkais namiņš”	*pārruna *atbildes meklēšana tekstā *darbs ar tekstu	Latv., Māc., Soc.
51.	1	<i>Pēc H.Šēla</i> . Ziemas gaidās. <i>Z.Purvs</i> . Zvaigznes. 68.-70. lpp.	*gatavojoties ziemai *emocionāla attieksme *iztēle un fantāzija	*pārruna *lasīšana priekšā	Latv., Soc., Kult.
52.	1	Ziemassvētku mēnesis. Gatavosim Ziemassvētku grāmatu! 70.-71. lpp.	*gatavošanās Ziemassvētkiem *savas grāmatas veidošana *sinonīmi	*radošais darbs	Latv., Sv., Dig., Māc., Uzņ., Kult.
53.	1	<i>Pēc M.Timmas</i> . Sniega meitiņa. <i>P.Brūveris</i> . Lielā snigšana. 72.-73. lpp.	*sniega nozīme *salīdzinājumi *apzinīga lasīšana	*pārruna *lasīšana priekšā *darbs ar tekstu	Latv., Māc., Soc.
54.	1	<i>I.Muhele</i> . Parunāsim par putniem. <i>V.Karstens</i> . Kaķis un krauklis. 74.-76. lpp.	*palīdzība putniem un zvēriem ziemā *rindkopas *dialoga inscenēšana	*plāna veidošana *darbs ar tekstu *pārruna *vizualizēšana	Latv., Dig., Māc., Soc.
55.	1	<i>Pēc L.Ozolkalnes</i> . Gribi redzēt Rīgu? <i>J.Osmanis</i> . Brašie deguni. 76.-77. lpp.	*drošības noteikumi ziemā *sakāmvārdi *teikumu veidošana	*noteikumu izveidošana *ievirzes vingrinājumi	Latv., Māc., Soc.
56.	1	1.semestra noslēguma pārbaudes darbs.			Latv., Dig., Māc., Soc., Uzņ., Kult.

57.	1	<i>Pēc M.Stārastes.</i> Leduspuķe. <i>J.Krūmiņa.</i> *** 78.-80. lpp.	*puķes un leduspuķes *sinonīmi	*jautājumi, atbildes *klausīšanās uzdevumi **"ziemīgie" vārdi	Latv., Māc., Kult.
58.	1	<i>Pēc M.Kunnasa.</i> 12 dāvanas Ziemassvētku vecītim. Pirmā dāvana. 80.-81. lpp.	*Ziemassvētku pārsteigumi un dāvanas *apsveikumi	*apsveikumu rakstīšana *radošie vingrinājumi *domu karte	Latv., Dig., Māc., Uzņ., Kult.
59.	1	Dzejoļu izlase par Ziemassvētkiem. 82.-84. lpp.	*dzejoļu mācīšanās par Ziemassvētkiem *Ziemassvētku noskaņa	*akrostihs Ziemassvētkiem *mācīšanās no galvas	Latv., Māc., Kult.
60.	1	<i>K.Skalbe.</i> Ziemas prieks. <i>E.Taube.</i> Tikai vienu. <i>Pēc I.Muheles.</i> Ziemassvētkos. 85.-87. lpp.	*sižetiska dzejoļa lasīšana *labdarība Ziemassvētkos *Ziemassvētku brīvdienas	*lasīšanas prasmju nostiprināšana	Latv., Dig., Māc., Kult.
2.semestris – 80 stundas					
1.	1	<i>U.Auseklis.</i> Janvāra dzejolis. <i>J.Baltvilks.</i> Žagata un ziema. 4.-5. lpp.	*iepazīšanās ar mācību grāmatas „Zīle” 2.daļu *emocionāla attieksme *rūpes par dzīvniekiem	*pārruna *spēle „Atšķirt gadalaikus!” *radošie vingrinājumi *domu karte	Latv., Māc., Soc.
2.	1	<i>A.Krūklis.</i> Domā pats! 6.-8. lpp.	*raitas runas izkopšana *perspektīva plānošana *gads, mēneši *kalendāru veidi	**"Ideju zirneklis” **"prāta vētra” *darbs grupās	Latv., Uzņ.
3.	1	<i>Pēc J.Krūmiņas.</i> Brīnumpils. 9.-10. lpp.	*sniegs, tā īpašības *ziemas prieki *sinonīmi	* pārruna *situāciju izspēle *pāru darbs *darbs ar sinonīmiem	Latv., Kult.
4.	1	Atstāstījums tuvu tekstam.	*putni ziemā *putnu nosaukumi *putnu apraksts(mutiski) *rakstiski atdarina atstāstījumu	* pārruna *domu karte (Z.Anspoka. Atstāstījumi. 27.lpp.)	Latv., Soc., Uzņ.

5.	1	<i>J.Baltvilks.</i> Galdiņš sniegā. Ziemas novakarā. 11.-12. lpp.	*palīdzība putniem un zvēriem ziemā *zīlīšu sugas Latvijā	*pārruna *tests teksta izpratnei	Latv., Dig., Māc.
6.	1	<i>L.Maiere-Skumanca.</i> Viss, ko var darīt kopīgi. 13.-14. lpp.	*kā kopīgi pavadīt laiku, lai visiem būtu labi *strīdi un domstarpības *sinonīmi	*pārruna *diskusija *jautājumu sesija	Latv., Soc., Uzņ.
7.	1	<i>A.Vējāns.</i> Mikausis. <i>Dž.Stimsone.</i> Tas bija Fredijs. 15.-17. lpp.	*savas vainas atzīšana *patiesība un meli	*pārruna „Vai teikt taisnību?” *jautājumu sesija	Latv., Kult.
8.	1	Patstāvīgais darbs. Lasīšana un teksts. (<i>Es jau protu! 6.darbs</i>)	*prot aizpildīt tabulu *prot pasvītrot tekstā nepieciešamo informāciju *raksta stāstiņu	*patstāvīgais darbs	Latv., Māc.
9.	1	<i>M.Zālīte.</i> Puika runa ar saviem zābakiem. <i>A.Ločmelis.</i> Tā man gadījās. 18.-20. lpp.	*savas vainas atzīšana *fantāzija un meli *klausīšanās prasmju attīstīšana	* tests teksta izpratnei *pārruna *jautājumu sesija	Latv., Māc., Soc.
10.	1	<i>Pēc L.Maiere-Skumanca.</i> Vai sliktais jālabo?	*nav viegli būt vienmēr labam *ka slikto vērst par labu	*pārruna *jautājumu sesija *lasīšana lomās	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
11.	1	Smieklīgs atgadījums. <i>Dž.Stimsone.</i> Lācis autobusa pieturā. 23.-24. lpp.	*ko darīt ar atrastu mantu *kas ir zagšana *ilustrācijas	*diskusija *vizualizēšana	
12.	1	Radošais atstāstījums „Minkāns.”	*stāstījuma turpināšana *galvenais varonis	*domu karte (Z.Anspoka. Atstāstījumi. 100.lpp.)	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
13.	1	<i>Pēc L.Maiere-Skumanca.</i> Jēkabs un Katrīna. <i>M.Zālīte.</i> Lūgums. 25.-27. lpp.	*bailes *draudzība un izpalīdzība *prognozēšana	*pārruna *lasīšana lomās *situāciju izspēle	Latv., Uzņ.

14.	1	<i>M.Čaklais. Spoku stāsti. Pūķis. 28.-29. lpp.</i>	*emocionāla attieksme *bailes un baidīšanās *fantāzija	*"šausmu" zīmējums pēc apraksta *pārruna	Latv., Dig., Kult.
15.	1	<i>Pēc T.Volfa. Trauksme rūķu ciematā. 29.-31. lpp.</i>	*prognozēšana *uzvedība trauksmes gadījumos	*pārruna *lasīšana lomās *situāciju izspēle	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
16.	1	<i>Patstāvīgais darbs. Klausīšanās un teksts. (Es jau protu! 7.darbs)</i>	*prot veidot loģisku teikumu *prot klausīties tekstu *veido aprakstu	*patstāvīgais darbs *klausīšanās uzdevums	Latv., Māc.
17.	1	<i>Pēc T.Volfa. Gariņu jociņi. 31.-33. lpp.</i>	*ļaudi joki *vārda neturēšana *ziņkārība	*degustācija *pārruna *situāciju izspēle	Latv., Māc., Uzņ.
18.	1	<i>Ceļi debesīs. 33.-34. lpp.</i>	*fantāzija *cieņa pret citiem *kas ir ceļazīmes, kādas tas ir	*tēmas apspriešana „raganas” *zīmējumu konkurss „Ceļazīmes lidoniem”	Latv., Māc., Soc.
19.	1	<i>Latv.t.p. Briesmonis. I.Lasmanis. Pasaciņa. 35.-36. lpp.</i>	*bailēm lielas acis *grāmata-vienmēr labs draugs *V.Plūdonis „Traucējums”	*prognozēšana *pārruna *jautājumu zīmītes	Latv., Māc., Kult.
20.	1	<i>Radošais atstāstījums „Kā rūķītis konfektes stādīja.”</i>	*temats, virsraksts, balstvārdi	*ideju zirneklis (Z.Anspoka. Atstāstījumi. 100.lpp.)	Latv., Māc.
21.	1	<i>Pēc E.Blaitonas. Slavenais pīlēns Tims. 37.-39. lpp.</i>	*teksta daļu sakārtošana loģiskā secībā *stāsta sacerēšana(4.nosacījums) *iepazīšanās ar grāmatu	*darbs grupās *prognozēšana	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
22. 23.	2	<i>Pēc A.A.Milna. Stāsts par Vinniju Pūku, kurš iet ciemos pie Trusiša un nokļūst Šaurajā Bezizejā.</i>	*lasītāja intereses rosināšana *lasīšana lomās *intonācija *stāsta sacerēšana	*inscenēšana *lasīšana priekšā *apraksts „Mana mīļākā rotaļlieta.”	Latv., Sv., Dig., Māc.
24.	1	<i>Klausīšanās uzdevums. 3.darba lapa.</i>	*attīsta klausīšanās prasmes *sadarbība	*darbs pāros (klasesbiedra novērtēšana) *jautājumi uz zīmītēm	Latv., Māc., Uzņ.
25. 26.	2	<i>Pēc E.Blaitonas. Sandija Truša viesības. 45.-48. lpp.</i>	*patstāvīgā lasīšana *lietišķie raksti-ielūgums *darbības plānošana	*"prāta vētra” *ielūguma veidošana *tests teksta izpratnei	Latv., Māc., Soc.

27.	1	<i>B.Ržiņa</i> . Mūsu kaķis. 48. lpp.	*apraksts *grāmatas veidošana	*darbs grupās *tests teksta izpratnei	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
28.	1	Darbs ar tekstu. 4.darba lapa.	*informācijas meklēšana *teikumu papildināšana	*pāru darbs	Latv., Soc., Uzņ.
29.	1	<i>Pēc E.Liegutes</i> . Pats labākais suns pasaulē. 49.-50. lpp.	*cilvēka un dzīvnieka savstarpējā uzticība *prognozēšana *drošības noteikumi pie ūdens	*tests teksta izpratnei *pārruna *jautājumu zīmītes	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
30. 31.	2	<i>Pēc A.Lansmanes</i> . Korālija un viņas suns. 51.-54. lpp.	* prognozēšana *rūpes un atbildība par mājdzīvniekiem *dialoga veidošana	*darbs grupās *pārruna	Latv., Māc., Uzņ.
32.	1	Apraksts „Mans labākais draugs-suns...”	*teksta daļas *melnraksts	*domu karte	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
33.	1	Latv.t.dz. par mājdzīvniekiem. <i>Z.Purvs, I.Kalniņš</i> . Jautrais dancis. 54.-57. lpp.	*tautasdziesmu skandēšana *dzīvnieku attēlojums tautasdziesmās un dzejā (dziesmās) *atskaņas *mīklu minēšana	*pēdējās rindiņas prognozēšana *pārruna	Latv., Dig., Māc., Soc., Kult.
34.	1	<i>Pēc A.Pupiņas, M.Pupiņa, A.Škutes</i> . Kodes monologs. 57. lpp.	*monologs *apraksts *lietišķie raksti-iepazīšanās ar līgumu	*prognozēšana *”prāta vētra” *INSERT metode	Latv., Soc., Uzņ.
35.	1	<i>Pasaka</i> . Gudrā vistiņa. 56.-61. lpp.	*draudzība *prognozēšana	*Venna diagramma *lasīšana lomās	Latv., Māc., Soc.
36.	1	Izlases uzdevumi. 5.darba lapa.	*prot veidot loģiskus teikumus *strādā ar sinonīmiem	*pāru darbs	Latv., Soc.
37.	1	<i>Pasaka</i> . Gudrais pelēns. 62.-64. lpp.	*teksta dramatisēšana *teksta sadalīšana daļās, virsraksta formulēšana *prognozēšana	*tests teksta izpratnei *jautājumi *pārruna	Latv., Kult.
38.	1	<i>J.Osmanis</i> . Klusais nācējs. <i>A.Bergmanis</i> . *** <i>J.Baltvilks</i> . Sniegpulksteņi.	*pavasara atnākšana *dzejas valodas tēlainība *domraksts, izmantojot balstvārdus	*vizualizēšana *”pavasariģi” vārdi *piecīnde	Latv., Māc., Kult.

39.	1	<i>Pēc U.Plotnieka.</i> Lazdas zied. 66.-67. lpp.	*sajūtu paušana runā *agrs pavasaris	*tests teksta 1.daļas izpratnei	Latv., Soc.
40.	1	„Pavasariģie” uzdevumi. 8.darba lapa.	*sajūtas *teikumu papildināšana	*pāru darbs	Latv., Māc., Soc.
41.	1	<i>J. Baltvilks.</i> Uzbrukums. Kā šite staigā!68.-69. lpp.	*darbs pāri-atstāstīšana, salīdzināšana *saudzīga attieksme pret dabu *putni perē mazuļus (www.putni.lv.)	*pāru darbs	Latv., Dig., Soc., Uzņ.
42.	1	<i>Pēc M.Runguļa.</i> Olu skola. 70.-72. lpp.	*lasīšana lomās, balss modulācija *vārdi un teicieni ar līdzīgu nozīmi *prognozēšana	*pārruna *teikumu papildināšana	Latv., Dig., Māc., Soc.
43.	1	<i>Latv.t.teika.</i> Kā putni mācījušies dziedāt. 73.-75. lpp.	*teiku sacerēšana *putnu dziesmas pavasarī	*pārruna *putnu balsu atveidošana	Latv., Dig., Kult.
44.	1	Teiku sacerēšana.	*informācijas atlase *priekšstats par teiku	*pāru darbs *autora krēsls	Latv., Uzņ.
45.	1	<i>J.Baltvilks.</i> Visjaunākie brāļi. <i>J.Jaunsudrabiņš.</i> Pavasara rīts. 75.-76. lpp.	*fantāzija, iztēle *dzejas valodas tēlainība *dabas vienotība	*pārruna *”saulainā” tēma: zīmēšana dziedāšana, deklamēšana	Latv., Māc., Kult.
46.	1	<i>L.t.teika.</i> Kā saule radusies. Latviešu tautasdziesmas par sauli. 76.-77. lpp.	*teikas par sauli un citu objektu izcelšanos *saules daudzīnājums tautasdziesmās	*pārruna *piecrinde *vizualizēšana	Latv., Kult.
47.	1	<i>Pasakas.</i> Saule un vējš. Diena par Īsu. 77.-79.lpp.	*saules un vēja darbība dabā *laiks un tā ritējums *strīdu risināšanas māka	*dialogs *tabula *pārruna	Latv., Soc., Kult.
48.	1	Pārbaudes darbs.	*prot pielietot un izmantot apgūtās prasmes un iemaņas	*patstāvīgais darbs	Latv.
49.	1	<i>M.Zālīte.</i> Saules zaķīši. <i>Pēc J.Baltvilka.</i> Stariņš-žik!-acīs. 80.-81.lpp.	*labestība *dialogs *fantāzija *valodas tēlainība	*pārruna *apraksta veidošana(piedzīvojumi)	Latv., Māc., Kult.

50.	1	<i>I.Ziedonis. Dzeltēnā pasaka. 82.-83. lpp.</i>	*pavasaris-atmodas un prieka laiks *valodas tēlainība, salīdzinājumi	*pārruna *”klusais” domraksts	Latv., Māc., Soc.
51.	1	<i>L.Pēlmanis. Ko kurš grib no pavasara? V.Plūdonis. Ziedoņa idille. 84.-85. lpp.</i>	*valodas tēlainība *pavasara un saules atspoguļojums dzejā	*krustvārdu mīkla *pārruna *darbs ar frazeoloģismiem	Latv., Māc., Kult.
52.	1	Radošais darbs. Pasaka.	*ievēro domraksta galvenās sastāvdaļas	*domraksts	Latv., Mat.
53.	1	<i>Pēc T.Krūkas. Bitītes atklājums. 85.-86. lpp.</i>	*valodas tēlainība *sajūtu izpaušana runā un kustībās *dabas krāšņums pavasarī	*prognozēšana *pārruna *vizualizēšana	Latv., Soc., Uzņ.
54.	1	<i>M.Straumane. Darba diena. 87.-88. lpp.</i>	*lasīšana lomās *jautājumu un atbilžu zīmītes	*tests teksta izpratnei *situācijas	Latv., Soc., Uzņ.
55.	1	<i>V.Petkēvičs. Saule.Saites.Vejš. 89.-91. lpp.</i>	*lasīšana lomās *stāstījuma veidošana *interesanti atgadījumi ģimenē	*pārruna *vizualizēšana	Latv., Māc., Kult.
56.	1	Literārā lasīšana. Runas attīstība.	*dialogs lomās, lietojot intonāciju atbilstoši teksta paustajai domai *prot atbildēt uz jautājumiem * spēj formulēt un pierakstīt savas domas	*didaktiskās spēles *lomu spēles	Latv., Sv., Māc., Soc., Uzņ.
57. 58.	2	<i>J.Peters. Zīmējumi. M.Čaklais. Māja. 92.-93. lpp.</i>	*vērtību apzināšanās ģimenē *dzejoļa sacerēšana pēc parauga	*pārruna *vizualizēšana	Latv., Māc., Soc., Kult.
59. 60.	2	<i>Pēc I.Vecenānes. Mans vectētiņš. Cukurgailītis. Krāsošana. Kopā būšana. 94 -98. lpp.</i>	* vērtību apzināšanās ģimenē *vecvecāki *apraksts un vēstījums	*lasīšana priekšā *apraksts „Mans vectētiņš.”	Latv., Soc., Kult.
61.	1	<i>Pēc E.Taubes. Arņa draugi. 99. - 100. lpp.</i>	*darba tikums *ģimeniskums	*prognozēšana *lasīšana lomās	Latv., Soc., Kult.
62.	1	<i>R.Blaumanis. Vijolīte. V.Ļūdēns. Tēti! Vecmāmiņa B.Saulītis. Māmiņai. 101.-102. lpp.</i>	**ģimenes mīlestība *dzejoļu lasīšana, mācīšanās no galvas	*pārruna *vizualizēšana *domu karte	Latv., Dig., Māc., Soc., Kult.

63.	1	<i>Pēc E.Rauda. Kriksītis.</i> 103. lpp.	*pārsteigums citu iepriecināšanai *leļļu teātris	*prognozēšana *dialogs *aptauja	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
64.	1	Mans veltījums māmiņai.	*valodas tēlainība, salīdzinājumi, sinonīmi	*domu mākonīši *radošais darbs	Latv., Dig., Māc., Soc., Kult.
65.	1	<i>R.Petrovskas atstāstījums.</i> Atbalsis. 105.-106. lpp.	*teksta galvenās domas noteikšana *kā pieveikt dusmas	*pārruna *vizualizēšana *domu karte	Latv., Māc., Soc.
66.	1	<i>L.Maiere-Skumanca.</i> Jēkabs mācās. 106.-108. lpp.	*pašapkalpošanas darbi *rakstura īpašības	*pārruna *klausīšanās uzdevums	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
67.	1	Latviešu tautasdziesmas. <i>R.Blaumanis.</i> Vasariņa. <i>Dz.Rinkule-Zemzare.</i> Vasariņai skaisti rīti.	*tautasdziesmas un dzejoļi par vasaru *vasaras pazīmes *atskaņas	*atskaņu spēle *vizualizēšana *domu karte	Latv., Sv., Dig., Māc., Kult.
68.	1	Atstāstījums „Negaiiss.”	*temats, rindkopa, skaņas negaisa laikā	*domu karte	Latv., Uzņ., Kult.
69.	1	<i>Latviešu tautas pasaka.</i> Lietus un vējš. Kā radusies rasa.	*valodas tēlainība *izprot dabas parādības	*jautājumi *salīdzināšana *vizualizēšana	Latv., Māc., Soc.
70.	1	<i>Dz. Rinkule-Zemzare.</i> Iesim pie putniņiem.	*putnu balsis *pazīst dažādus putnus	*klausīšanās *darbs ar tekstu	Latv., Dig., Māc., Soc.
71.	1	<i>Pēc Aspazijas.</i> Pļaviņā.	*tēlainība *pazīst dažādus pļavas augus un ziedus	*vizualizēšana *teksta lasīšana	Latv., Māc., Soc., Kult.
72.	1	<i>Pēc Tonija Volfa.</i> Mežs liesmās.	*dabas aizsardzība *ugunsgrāka bīstamība *ugunsdrošības noteikumi mājās	*pārruna *prāta vētra *noteikumu sastādīšana	Latv., Māc., Soc., Uzņ.
73.	1	<i>Domraksts.</i> Saudzēsim dabu!	*ir izpratne par dabas aizsardzību	*plānošana *radošais darbs	Latv., Soc.
74.	2	<i>Pēc B. Grundes.</i> Zilēns.	*atkārto otrajā klasē apgūto *iepazīstas ar „Zīles” spēles noteikumiem	*darbs ar tekstu *lasīšana lomās *pārruna, spēle	Latv., Mat., Soc., Uzņ., Kult.
76- 80.	5	<i>Ārpusklases lasīšana.</i>			Latv., Sv., Mat., Dig., Māc., Soc., Uzņ., Kult.

3.3. Pamatprasmju apguves rezultāti, to analīze

Otrajā klasē latviešu valoda tiek mācīta kā zīmju sistēma un valoda kā saziņas līdzeklis.

Valoda kā zīmju sistēma tiek apgūta 105 stundās, tas ir, 3 stundas nedēļā. Kopā 40 dažādi temati. Pavisam darba autores tematiskajā plānojumā nosaukta 21 mācību metode. Klasificējot metodes pēc izmantojuma mērķa, nevar novilkt krasu atšķirību, vai metode ir: 1. grupas - tikai zināšanu sniegšanas un veidošanas metode, vai 2. grupas - zināšanu, prasmju un iemaņu veidošanas un nostiprināšanas metode, vai 3. grupas - zināšanu pārbaudes metode. Skolotāja darbība var būt tāda, ka viena un tā pati metode ir gan piederīga pirmajai grupai, gan otrajai. Vieglāk nosakāmas ir trešās grupas metodes. Tomēr praksē, mācot skolēnus un organizējot mācību procesu stundā, darba autore saskata dominējošo grupu un, balstoties uz to, konstatē darba metožu sadalījumu latviešu valodas stundās.

Iepazīstot dažādu autoru teorijas par mācību darba metodēm, sastopamies ar jēdzieniem „metode,” „mācību paņēmiens”, „mācību organizācijas formas”.

Darba autore savā pētījumā balstās uz D. Lieģenieces atziņu, ka **metodes ir līdzekļi**, ar kuru palīdzību:

- sniedzam informāciju, idejas;
- mācām piekļūt informācijai;
- mācām ārējo informāciju parvērst par zināšanām;
- **palīdzam apgūt prasmes;**
- dodam iespēju attīstīt attieksmes, emocijas.

Tā kā darba pētāmā problēma ir **pamatprasmes**, tad, izmantojot D. Laivenieces metožu klasifikāciju, visi skolotāja izmantotie mācību līdzekļi – metodes, mācību paņēmieni un mācību stundas organizācijas formas – apkopotas pēc izmantojuma mērķa.

Metožu klasifikācija ir ļoti plaša un atšķirīga dažādiem autoriem. Veicot pētījumu par pamatprasmju apguves iespējām, piemērotākais izrādījās D. Laivenieces metožu iedalījums, jo tajā kā atsevišķa metožu grupa tika izdalītas metodes, kas veicina skolēnam prasmju apguvi. Pēc šī parauga darbā izmantotās metodes tika uzskaitītas un sagrupētas. Pedagoģiskajā praksē, strādājot ar dažāda vecuma skolēniem, ir novērots, ka tieši latviešu valodas mācību procesā iegūtās zināšanas un prasmes ir ļoti svarīgas, lai skolēns sekmīgi varētu apgūt jebkuru mācību priekšmetu. Ne velti tas ir aktualizēts arī visā Eiropas Savienībā. Latvija, tāpat kā citas dalībvalstis, piedalās pētījumos par skolēnu zināšanu līmeni. Viens no nozīmīgākajiem starptautiskajiem pētījumiem, kas notiek ik pēc pieciem gadiem, ir lasītprasmes pārbaude. Prasme lasīt - izprast lasīto - ir viens no mācību panākumu stūrakmeņiem.

2006. gadā starptautiskajā lasītprasmes novērtēšanas pētījumā piedalījās aptuveni 215 000 skolēnu no 40 dalībvalstīm. Pirmais pētījuma cikls noslēdzās 2001.gadā. Latvija ir viena no 26 dalībvalstīm, kas piedalījies abos pētījuma ciklos. Vērienīgajā skolēnu lasītprasmes pētījumā Latvijā piedalījās 147 skolu 4162 skolēni. (18)

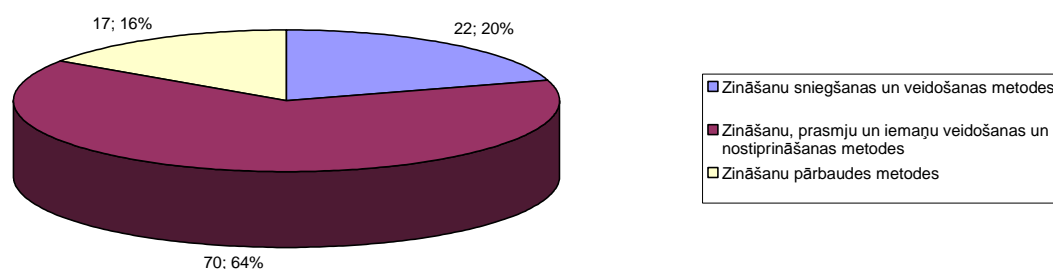
Lasītprasmes pētījuma dati paver plašas iespējas analizēt izglītības situāciju valstī, kā arī Latvijas skolēnu sasniegumus salīdzinājumā ar 40 citām pasaules valstīm. Latvijas skolēnu vidējie rezultāti atbilst 13. vietai 40 pētījuma dalībvalstu vidū. Salīdzinot ar 2001. gadu, kad Latvija bija 5. vietā, skolēnu sasniegumi lasītprasmē Latvijā ir pazeminājušies. Visās pētījuma dalībvalstīs meitenēm ir augstāki sasniegumi lasītprasmē nekā zēniem. Latvijā ir sestā lielākā lasītprasmes sasniegumu starpība starp dzimumiem. Salīdzinot ar 2001. gadu, statistiski nozīmīgi pazeminājušies Latvijas skolēnu sasniegumi, lasot informācijas ieguvei. Tāpat pazeminājušies informatīvo tekstu (piemēram, instrukcijas, biogrāfijas, mācību materiāli ar tabulām un diagrammām, kartes u.c.) lasītprasme. Latvija starptautiskajā ranga tabulā ir pēdējā vietā pēc skolēnu attieksmes pret lasīšanu - salīdzinot ar citām valstīm, Latvijas skolēniem nepatīk lasīt. (18)

Pētījuma laikā, mācot latviešu valodu 2. klasē, darba autorei jau bija izveidojies priekšstats par to, kāds ir dažādu prasmju līmenis skolēniem, 1. klasi beidzot. Tas bija pietiekami augsts, 1. klasē apgūto dzimtās valodas prasmju līmenis bija atbilstošs valodas prasmju apguves turpināšanai, jo skolā mācās konkursa kārtībā uzņemtie bērni. Latviešu valodai pievērst īpašu uzmanību mudināja tas, ka skolēniem, sākot ar 3. klasi, ir ļoti liela mācību darba slodze vispārīzglītojošajos un speciālajos mūzikas priekšmetos, tāpēc, lai sekmīgi turpinātu mācības, nepieciešams apgūt tālākizglītībai nepieciešamās prasmes. Gatavojoties otrajam mācību gadam, tika izstrādāts tematiskais plāns, kur īpaša uzmanība veltīta dažādosursos, studijās iegūto zināšanu praktiskai izmantošanai darbā, jo bija vēlme mācību procesu padarīt interesantāku, saistošāku un daudzveidīgāku. Skolēnu kontingents klasē ir ļoti labvēlīgs, bērni spējīgi, tāpēc tika plānotas darba metodes atbilstīgi tam, lai skolēni apgūtu un pilnveidotu savas prasmes. Īpaši tika izmantotas tās metodes, kas veicina kritiskās domāšanas attīstību. Interaktīvās metodes, dažādas spēles, situāciju analīzes, diskusijas tika plānotas un īstenotas ar mērķi, lai skolēni mācītos loģiski, plānveidīgi izteikt un pamatot savas domas. Skolēni klasē ļoti atšķirīgi, tāpēc bija svarīgi izmantot dažādas metodes, lai sekmīgi apgūtu prasmes skolēni ar dominējošo vizuālo, audiālo vai kinestētisko uztveri. Nozīmīgi bija radošie darbi, kas veicināja personības radošumu, kā arī ļoti precīzi izpildāmi darbi, kuros stingri jāievēro valodas normas. 3.3. tabulā apkopotās mācību metodes pārlicinoši pierāda, ka stundās veiktie uzdevumi bija tie, kas veicina pamatprasmju veidošanu un nostiprināšanos.

Mācību līdzekļi, ar kuru palīdzību tiek īstenotas mācību stundas metodes valodas stundās

Zināšanu sniegšana un veidošana – metodes, metodiskie paņēmieni	Izmantoto uzdevumu skaits	Zināšanu, prasmju un iemaņu veidošana un nostiprināšana – metodes, metodiskie paņēmieni	Izmantoto uzdevumu skaits	Zināšanu pārbaude – metodes, metodiskie paņēmieni	Izmantoto uzdevumu skaits
Darbs ar tekstu	16	Uzdevumi pēc izvēles	21	Patstāvīgais darbs	9
Mācību diktāts	2	Problēmuzdevumi	14	Dažādi pārbaudes darbi	8
Priekšmeta raksturojums	1	Radošie uzdevumi (brīvais raksts, prognozēšana, domraksts u. c.)	16		
Pareizrakstības vingrinājumi	2	Pāru, grupu darbs	10		
Jautājumi un atbildes	1	Mācību metodes ar kritiskās domāšanas pieeju	9		
		Spēles, uzdevumi ar spēļu elementiem			
Kopā	22		70		17

Pēc dotās tabulas var secināt, ka stundās dominējošās ir zināšanu, prasmju un iemaņu veidošanas un nostiprināšanas metodes, tās sastāda 64% no izmantoto metožu skaita (sk. 3.1. att.). Tas vērtējams pozitīvi, jo, attīstot valodas prasmes, tiek veidotas arī pārējās tālākizglītībai nepieciešamās pamatprasmes.

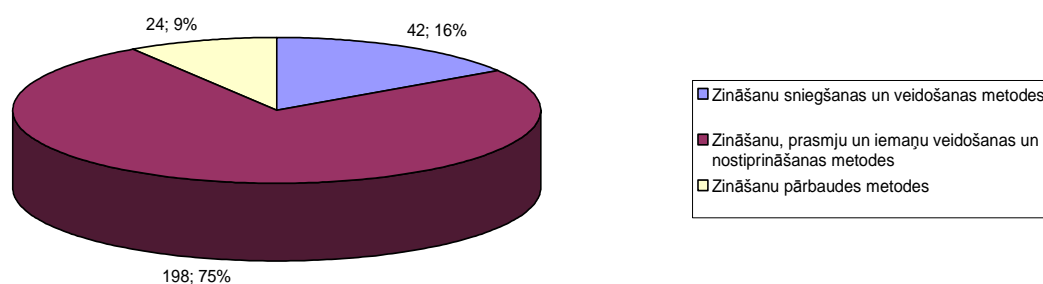
3.1. att. Izmantotās metodes valodas kā zīmju sistēmas stundās

Latviešu valoda kā saziņas līdzeklis tiek mācīta 140 stundas gadā, tas ir 4 stundas nedēļā. Katrai tēmai paredzēta viena mācību stunda, tāpēc izmantojamo metožu skaits ir daudz lielāks, tematiskajā plānā izplānota katra stunda.

3.4. tabula

Mācību līdzekļi, ar kuru palīdzību tiek īstenotas mācību stundas metodes lasīšanas stundās

Zināšanu sniegšana un veidošana – metodes, metodiskie paņēmieni	Izmantoto uzdevumu skaits	Zināšanu, prasmju un iemaņu veidošana un nostiprināšana – metodes, metodiskie paņēmieni	Izmantoto uzdevumu skaits	Zināšanu pārbaude – metodes, metodiskie paņēmieni	Izmantoto uzdevumu skaits
Lasīšana priekšā	12	Pārrunas	59	Patstāvīgais darbs	8
Darbs ar tekstu	11	Plāna, stāstījuma veidošana, tēlu raksturojums	7	Jautājumi, atbildes, dialoga veidošana	12
Klausīšanās	7	Pāru, grupu darbs	16	Apraksta rakstīšana	4
Vārdu, teicienu, jēdzienu skaidrojums	8	Radošie darbi (dzejolis, žurnāls, projekts u.c.)	16		
		Vizualizēšana	19		
Darbs ar dažādiem leksikas slāņiem	4	Mācību metodes ar kritiskās domāšanas pieeju	49		
		Dažādas spēles	16		
		Situāciju analīzes, izspēles, diskusijas	10		
		Lietišķie raksti	4		
		Citas darba organizācijas formas	2		
Kopā	42		198		24

3.2. att. Izmantotās metodes valodas kā saziņas līdzekļa stundās

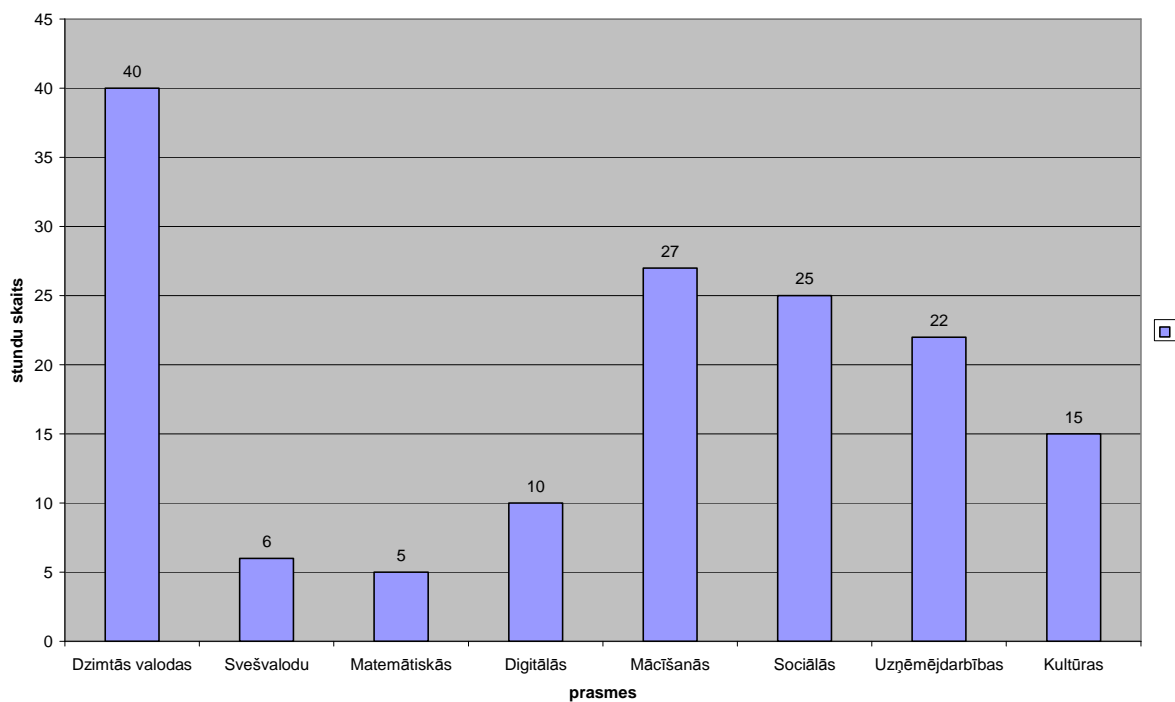
Pēc apkopotajiem rezultātiem tabulā un diagrammās konstatējam, ka pārsvarā -75 % lasīšanas stundās tiek izmantotas darba metodes, paņēmieni un darba organizācijas formas, kas nodrošina zināšanu, prasmju un iemaņu veidošanu un nostiprināšanu.

Tālākā pētījuma gaitā veikts prasmju pētījums, uzskaitot, kādas prasmes tiek veidotas stundās.

3.5. tabula

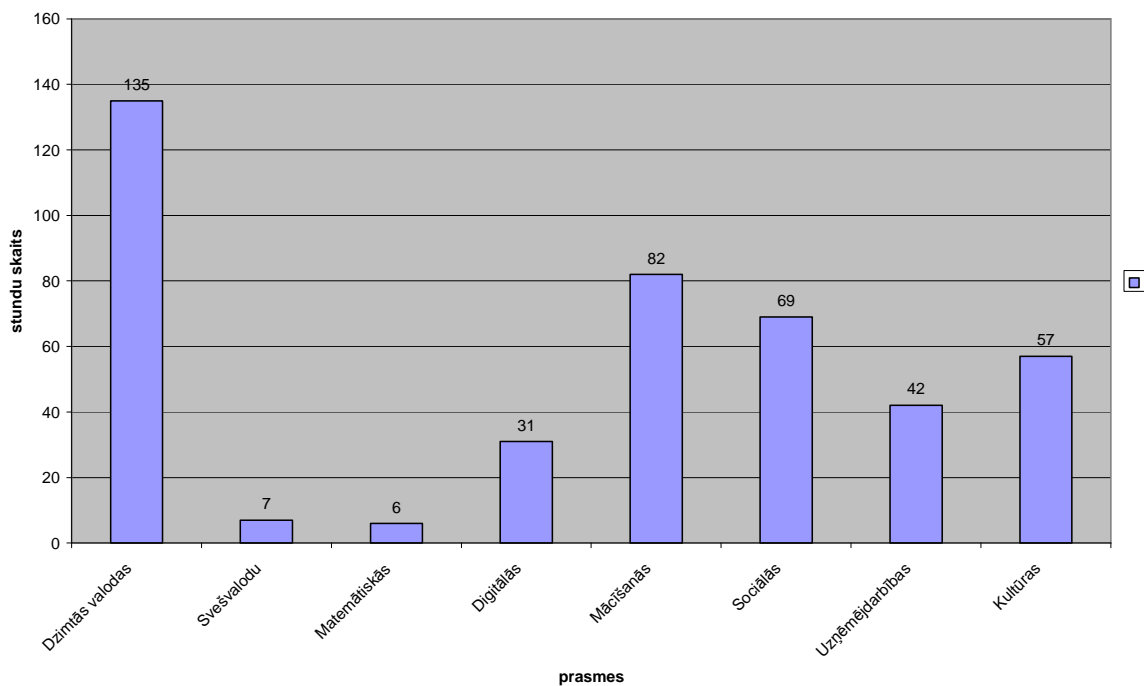
Prasmju veidošanas iespējas valodas kā zīmju sistēmas stundās un valodas kā saziņas līdzekļa mācību stundās

Apgūstamās prasmes	Valodas prasmes	Svešvalodu prasmes	Matemātiskās prasmes	Digitālās prasmes	Mācīties prasmes	Sociālās prasmes	Uzņēmējdarbības prasmes	Kultūras prasmes
Valodas stundās	40	6	5	10	27	25	22	15
Literatūras lasīšanas stundās	135	7	6	31	82	69	42	57
Kopā	175	13	11	41	109	94	64	72

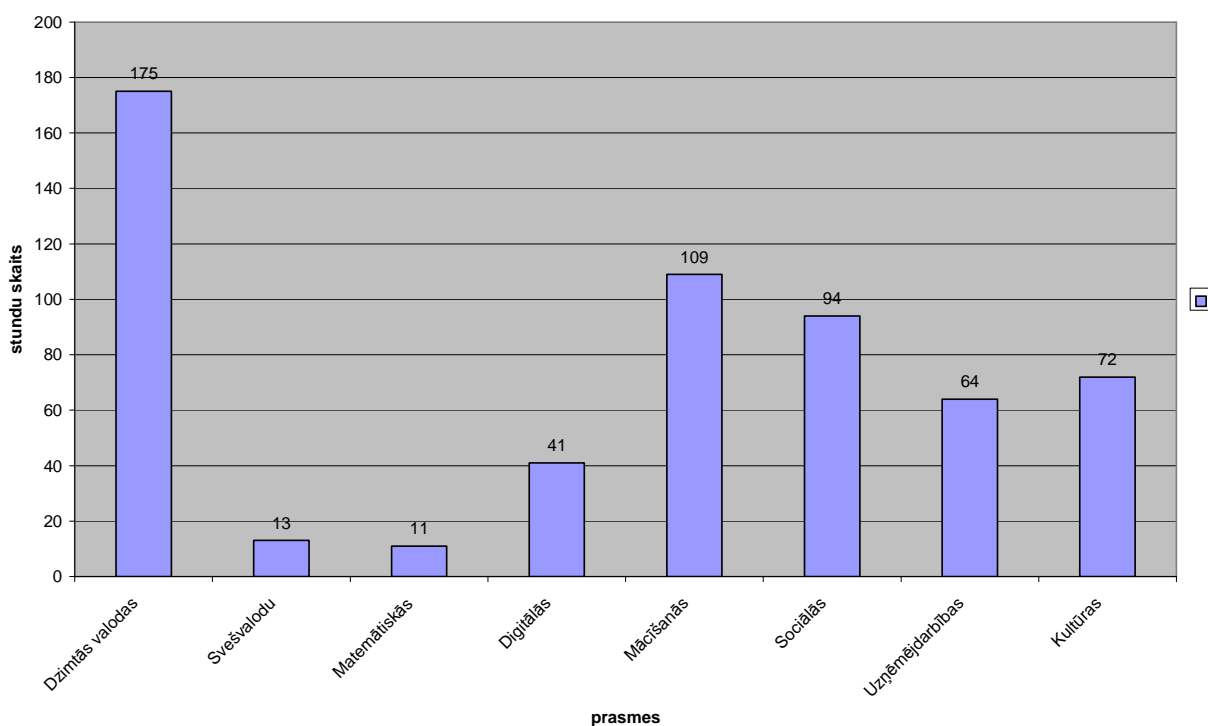
3.3. att. Prasmju veidošanas iespējas valodas kā zīmju sistēmas stundās

Valodas stundās, apgūstot 40 plānotos tematus, bez dzimtās valodas prasmēm, kuru apguve ir tiešais mērķis, tiek apgūtas mācīties prasmes, sociālās, uzņēmējdarbības un arī pārējās prasmes.

3.4. att. Prasmju veidošanas iespējas valodas kā saziņas līdzekļa mācību stundās

Savukārt, lasīšanas stundās, mācot 140 mācību stundas, katrai stundai plānotas darba metodes. Bez dzimtās valodas prasmju apguves arī lasīšanas stundā kā svarīgākās tiek nosauktas mācīšanās prasmes, sociālās, kultūras, uzņēmējdarbības un pārējās prasmes.

3.5. att. Prasmju veidošanas iespējas valodas kā zīmju sistēmas stundās un valodas kā saziņas līdzekļa mācību tundās kopā

Pētāmais mācību priekšmets ir latviešu valoda, tāpēc 3.5. attēlā redzamajā diagrammā dots latviešu valodas kā zīmju sistēmas un valodas kā saziņas līdzekļa stundās apgūstamo prasmju kopsavilkums. Skaitļi liecina, ka latviešu valodas apguves procesā tiek attīstītas visas astoņas prasmes. Ar valodas prasmju attīstīšanu cieši saistītas prasmes, kas Eiropas Savienības dokumentā nosauktas kā **mācīšanās mācīties**. Tā ir attieksmes veidošana pret mācīšanās darbu, spēja mācīties, balstoties uz priekšzināšanām, pieredzes papildināšana, prasme izmantot iepriekš apgūto.

Nākamās ir **sociālās prasmes**, pamatprasmju dokumentā tās nosauktas kā sociālās un pilsoniskās prasmes. Latviešu valodas mācību saturs ļauj nodrošināt šo prasmju attīstību, jo skolēni apgūst uzvedības normas, mācās dzīvot sabiedrībā, mācās risināt konfliktus, veido izpratni par personisko un sociālo labklājību, izprot veselīgu dzīves veidu, mācās sev nodrošināt fizisku un garīgu veselību. Latviešu valodas stundās mācās komunicēt, izteikt savu viedokli, uz klausīt citādu viedokli, mācās sarunāties, būt empātiskiem, iejūtīgiem. Iegūstot zināšanas par savu valsti, tās svētkiem, tradīcijām, iemācās izjust piederību savai valstij. Mācās kritiski un radoši domāt.

Kultūras prasmes - latviešu valoda kā mācību priekšmets iemāca prasmi orientēties dažādu tautu kultūrā. Tāpat tā nodrošina prasmi citu mākslas veidu izpratnē, tā ir spēja orientēties mūzikā, izpildītājmākslā, literatūrā un vizuālajā mākslā. Kultūras izpratnes prasmes atraisa skolēniem radošo izpausmi, motivē izmantot savas spējas sevi realizēt kultūras pasākumos. Latviešu valoda veicina daiļrunu, aktiermākslu, dod uzstāšanās pieredzi. Latviešu valodas stundas ir tās, kurās veidojas identitātes izjūta, kā arī pamats cieņai pret citu tautu kultūru un tās dažādajām izpausmēm.

Pētījumā izrādījās, ka latviešu valodas stundas attīsta arī **uzņēmējdarbības prasmes**, Eiropas Savienības dokumentā sauktas par pašiniciatīvas un uzņēmējdarbības prasmēm. Strādājot ar dažādām interaktīvajām darba metodēm, izmantojot kritiskās domāšanas mācību organizēšanas metodes, skolēni strādā gan pāru, gan grupu darbus, veic dažādus projekta darbus, tiek rakstīti radošie darbi. Tas viss attīsta prasmi plānot, radoši domāt, organizēt, vadīt, strādāt komandā, būt līderim, realizēt idejas, deleģēt pienākumus un izpildīt uzticētos pienākumus. Pašvērtējumi iemāca analizēt, novērtēt, noteikt, kas izdevies, kas nav izdevies.

Digitālās prasmes ierindojas nākamajā vietā. Apzinoties mūsu informatizācijas un komunikāciju laikmetu, varētu teikt, ka šīs prasmes latviešu valodas stundās netiek pietiekami veidotas. Latviešu valodas stundās lielākoties tiek mācīts, kā izmantot dažādus interneta resursus vajadzīgās informācijas iegūšanai. Digitālās prasmes izmanto arī skolotājs, demonstrējot paša gatavotos PowerPoint materiālus, tā parādot prezentācijas iespējas un uzskatāmi demonstrējot mācību stundas saturu. Stundās izmantotas tiek arī tādas interneta resursu vietnes kā putnu balsis, dažādi attēli, dainu skapis, folklorā, ailab, tezaurs u.c., tā veidojot skolēniem digitālo prasmi - atrast informāciju arī tādās vietnēs, kuras parasti šī vecuma bērni vēl nav apguvuši.

Saziņa svešvalodās – šī prasme ierindojusies iepriekšpēdējā vietā. Latviešu valodas stundās nemāca svešvalodu. Angļu valodu šogad otrā klase apgūst pirmo gadu. Tomēr skolēni var salīdzināt un konstatēt, ka latviešu valodai un angļu valodai lielākoties ir kopīgi burti kā grafiskās zīmes, prot saskatīt arī atšķirības. Tāpat ir alfabēts, kaut citāds, saskata arī citas līdzības un atšķirības. Savukārt skolotājs zina, ka gan dzimtajā valodā, gan svešvalodā galveno prasmju aspekti ir kopīgi: tā ir sazināšanās gan mutiski, gan rakstiski (klausīšanās, runāšana, lasīšana un rakstīšana). Arī prasmes - meklēt, savākt un apstrādāt informāciju, izmantot to kritiski un sistēmiski, novērtēt tās nozīmi – ir raksturīgas gan svešvalodu, gan latviešu valodas mācību procesā. Latviešu valodas, īpaši literatūras stundās skolēniem arī veidojas prasme orientēties dažādu tautu autoru darbos.

Matemātiskās prasmes jeb dabaszinību un matemātiskās prasmju apgūšana nav dominējošā, tā ierindojusies pēdējā vietā, tomēr latviešu valoda kā mācību priekšmets ir

svarīgs loģiskās spriešanas attīstībā. Latviešu valodas stundās skolēni mācās risināt problēmas ikdienas situācijās, veicot situāciju analīzes, raksturojot rīcību, dažādas situācijas. Dabaszinību prasmes tiek attīstītas, mācot izskaidrot dabas pasauli, norises dabā un sabiedrībā, māca, ievērojot patiesības likumsakarības, meklēt cēloņus, tos novērtēt, secināt. Kritiskās domāšanas izmantošana māca kritisku vērtējumu, zinātkāri, interesi par labo un ļauno, par zinātni, par sevi un sabiedrību.

Pētījums dod pārskatu un ir apliecinājums tam, ka latviešu valodas mācību saturs un tematiskais plānojums spēj nodrošināt visu astoņu speciālo prasmju attīstību. Var apstrīdēt pētījuma skaitļus, jo pedagoģijā, psiholoģijā, tāpat daudzās citās cilvēkzinātnēs nevar novilkt krasu iedalījumu. Vienā un tai pašā stundā var tikt izmantotas vēl citas metodes, attīstītas vēl citas prasmes, bet pētījumā tika ņemtas vērā dominējošās. Piemēram, katrā stundā skolotājs māca mācīšanās prasmes – kā jāpilda uzdevums, sagatavo mājas darba izpildei, bet, ja šajā stundā svarīgāka izlikās cita prasme, ko varbūt neakcentē citā mācību stundā, tad tika nosaukta šī prasme. Pie tam, kā jau teikts teorētiskajā daļā, prasmes viena otru bieži pārklāj. Darba autore uzskata, ka pētījums dod patiesu stāvokļa raksturojumu, atklāj tendences, dod vispārīnātu pārskatu par mācību procesa organizāciju latviešu valodā 2. klasē.

Skolotāja uzdevums ir ar piemērotām darba metodēm, darba paņēmieniem un darba organizācijas formām realizēt katras stundas gaitā sekmīgu prasmju apguvi.

Darba autore analizē divu mācību stundu plānus, kā tiek veikts darbs stundā, kādas metodes tiek izmantotas, kādu prasmju veidošana tiek akcentēta šajās stundās.

Valodas kā zīmju sistēmas stundā tika apgūts jauns mācību temats (sk. 3. pielikumu). Skolēni aizsāka teikuma uzbūves izpratnes apguvi, mācījās teikuma gramatiskā centra noteikšanu, vispirms apgūstot vārdus, kas atbild uz jautājumu Kas? Ko dara?

Pedagoģiskie vērojumi ļauj secināt, ka stundas mērķi un uzdevumi bija formulēti atbilstoši pamatizglītības standartam un mācāmajam saturam. Tika izmantotas dažādas darba metodes un paņēmieni: izskaidrojoši ilustratīvā metode, darbs ar grāmatu, vingrinājumi ar uzdevumu, problēmiskā, informācijas tehnoloģiju izmantošana, spēle. Pašvērtējumā konstatēts, ka visi klases skolēni ir sapratuši jauno mācību saturu, lai nākamajā stundā turpinātu apgūt mācību par teikumu.

Stundas gaitā tika veidotas valodas prasmes (klausīšanās, lasīšana, runāšana, rakstīšana), kā arī citas pamatprasmes:

- mācīšanās – skolēni tika mācīti noteikt gramatisko centru, to pasvītrot, sameklēt informāciju grāmatā, kā arī ar spēles elementiem nostiprināt apgūstamo mācību tematu;

- digitālā - uz ekrāna tika demonstrēts stundas temats, uzdevums ar sajauktajiem vārdiem, kā arī mājas darba uzdevums un paraugs;
- sociālās – mācību saturs bija par dzīvniekiem un putniem pavasarī, tas sasaucās ar praktisko dzīvi, norisēm dabā, attieksmi pret dabu, integrēts temats ar dabaszinībām;
- kultūras – mācot un lasot ticējumus, tika akcentēta latviešu folkloras – tautas senā daiļrade un filozofija, kas izpaudās ticējumos. Arī veicot vingrinājumus fizikultūras minūtē, skolēni vingrojuma izpildīja reizē ar dziedāšanu;
- uzņēmējdarbības - spēlējot spēli „Uzmini nu!”, spēles dalībniekiem bija jāveic vadītāja loma, jābūt uzņēmīgiem un pietiekami attapīgiem.

Latviešu valodas kā saziņas līdzekļa stundā temats bija - Latviešu tautas teika „Kā putni mācījās dziedāt” (sk. 4. pielikumu). Veicot pašanalīzi, tika konstatēts, ka stundas mērķi un uzdevumi bija formulēti atbilstoši pamatizglītības standartam un mācāmajai vielai. Stundas darba metodes tika veidotas pēc kritiskās domāšanas darbības principiem. Skolēni saprata galveno, paši aktīvi darbojās, bija ieinteresēti. Skolēniem patika informācijas tehnoloģiju izmantojums, ar interesi klausījās un skatījās materiālus par putniem un putnu dziesmām. Sarunās un diskusijā katram bija iespējas sadarboties, paust savu pieredzi.

Stundas gaitā visefektīvākā bija informācijas tehnoloģiju izmantošana, digitālas metodes, jo tās radīja interesi apgūt jaunas zināšanas, kā arī skolēni pārliecinājās par datora izmantošanas iespējām zināšanu papildināšanai. Tika veidota saikne ar dabaszinībām, mūziku.

Stundas gaitā tika veidotas valodas prasmes (klausīšanās, lasīšana, runāšana, rakstīšana), kā arī citas pamatprasmes:

- mācīšanās – skolēni tika mācīti, kā klausīties putnu dziesmas, kā tās pazīt, kā arī tika sagatavoti mājas darba izpildei;
- digitālās – stundā tika apgūtas ļoti veiksmīgi, jo ar informācijas tehnoloģiju palīdzību tika demonstrēti attēli, atskaņotas putnu dziesmas, skolēni uzzināja adreses, kur var paši mājas, izmantojot datoru, papildināt zināšanas;
- kultūras – skolēni iepazīna latviešu folkloras paveidu - teikas,
- matemātiskās - apgūstot dabaszinības, mācījās informācijas sistematizēšanu (putnu iedalījums - gājputni un nometnieki). Lai arī tās nav aritmētiskās darbības, sistematizēšana tiek balstīta uz loģisko domāšanu, salīdzināšanu, vispārināšanu un citām domāšanas operācijām.

Pedagoģiskās prakses un pētījuma laikā tika veikta 2. klases skolēnu aptauja. Aptaujas mērķis bija noskaidrot, kā domā paši skolēni, kā viņiem ir veicies apgūt dažādas prasmes, mācoties latviešu valodu (sk. 5. pielikumu).

Tā kā 2. klases skolēni vēl nav spējīgi spriest pedagoģijā lietojamajos terminos, tad aptaujas jautājumi tika formulēt ar mērķi noskaidrot, vai tas, ko viņi mācās latviešu valodā, noder arī citās dzīves un mācību jomās.

Apkopojot rezultātus par valodas prasmju apguvi, var secināt, kā skolēni, mācoties latviešu valodu, ir apguvuši **valodas prasmes**. Prasmes lasīšanā, rakstīšanā, runāšanā un klausīšanās prasmes skolēni vērtēja ar atzīmi, salīdzinājumā ar skolēnu pašvērtējumu arī skolotāja, darba autore, izvērtēja skolēnus šajās prasmēs. Apkopojot anketas datus, varam secināt, kā novērtētas valodas apguves prasmes (sk. 6. pielikumu).

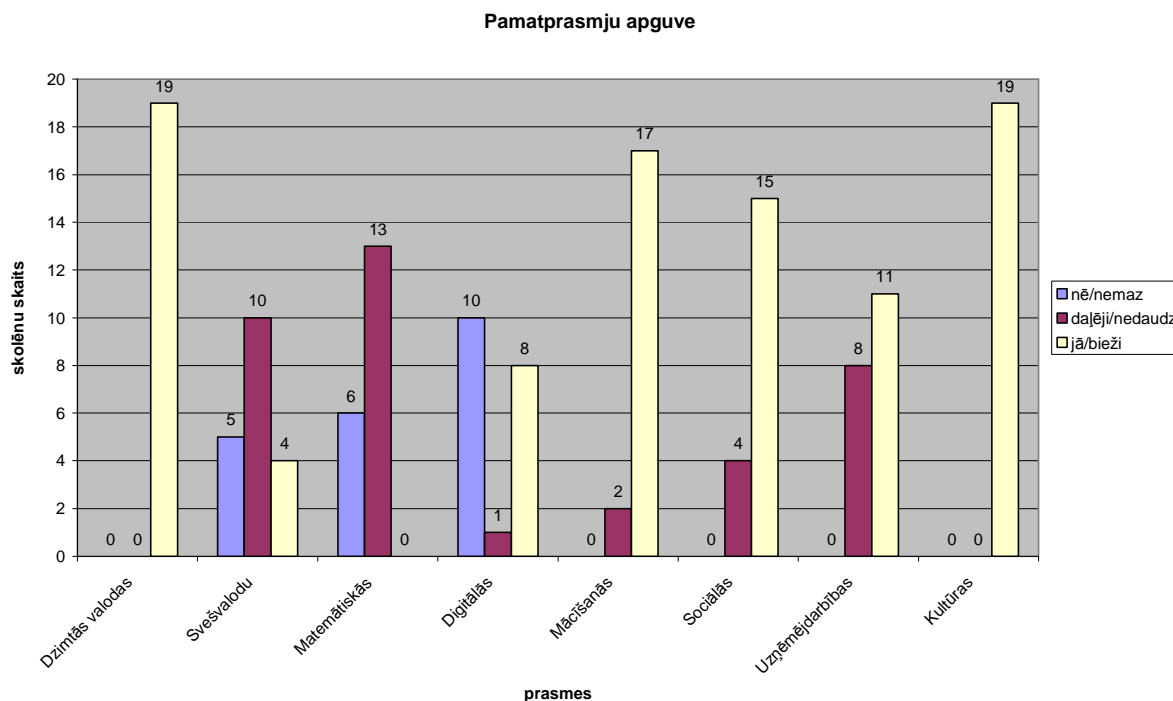
Lasīšanas prasmju vērtējums 12 skolēniem atbilst skolotājas vērtējumam, 2 - novērtējuši zemāk, 5 - augstāk par vienu balli. Tā kā vērtējums vienāds vai atšķiras par vienu balli, var uzskatīt, ka skolēnu pašvērtējums ir objektīvs.

Rakstīšanas prasmes tikai 5 skolēniem sakrīt ar skolotājas vērtējumu, 6 skolēnus skolotāja vērtē augstāk, savukārt, 8 skolēni sevi novērtējuši augstāk. Rakstīšana 2. klasē vairāk prasa piepūles, darba, tāpēc skolēnu vērtējumos izpaužas vecumposma psihisko procesu reakcija – pašapziņa vai arī mazvērtība.

Klausīšanās prasmēs 9 skolēnu vērtējumi atbilst skolotājas vērtējumam, 6 - skolotāja vērtē augstāk, 4 skolēnus zemāk. Arī klausīšanās cieši saistīta ar psihes attīstību, kas izpaužas kā atšķirīga uztveres, uzmanības noturība. Tāpēc darba autore uzskata, ka arī šis vērtējums ir objektīvs.

Runāšanas prasmju vērtējums 11 skolēniem atbilst skolotājas vērtējumam, 5 -skolotāja vērtē augstāk, 3 - zemāk. Par 3 ballēm augstāk sevi novērtējis viens skolēns, kam patīk komunicēt, daudz runāt, bet skolotāja stundās ir konstatējusi, ka teksta veidošana un stāstīšana šim skolēnam sagādā grūtības.

Šis pētījums skolotājai dod lielisku pārskatu arī par katra skolēna personības rakstura iezīmēm un parāda, kādi uzdevumi jārisina klasē gan mācību, gan audzināšanas darbā.

3.6. att. Pamatprasmju apguve latviešu valodas stundās skolēnu vērtējumā

Noskaidrojot, kādas vēl pamatprasmes apgūst, ko lietderīgu dzīvei un mācībām iegūst skolēni latviešu valodas stundās, diagrammā (sk. 3.6. attēlā) redzams, ka visvairāk apgūtās prasmes ir **kultūras prasmes**, kas skolēniem noder mūzikas, vizuālās mākslas, skatuves runas un citās mākslinieciskās izpausmēs. Tas ir loģiski, jo skolā mācās bērni ar muzikālām spējām un viņiem veidojas skatuves pieredze, kur arī tiek izmantotas valodas prasmes.

Mācīšanās prasmju apguvi augstu novērtē 17 skolēni, jo viņi uzskata, ka spēj patstāvīgi mācīties, izmantot zināšanas, lai izpildītu uzdevumus, prot izmantot laiku, un prot iegūt vajadzīgo informāciju.

Sociālo prasmju apguvi pozitīvi vērtē 15 skolēni. To nodrošina, pirmkārt, veiksmīgi izveidotais mācību saturs, jo, apgūstot dažādus tematus, skolēni mācās uzvedības kultūru, konfliktu risināšanas māku, mācās veselīga dzīves veida izpratni. Interaktīvās darba metodes rosina komunicēt, attīsta prasmi izteikt viedokli un uzklaustīt citus.

Uzņēmējdarbības un pašiniciatīvas prasmes augstu novērtē 11 skolēni, arī pārējie saskata pozitīvu to pielietojumu, jo latviešu valodas stundās ir iemācījušies strādāt radoši, savas idejas pārvērst domās, domas teikumos, teikumus sakarīgā tekstā. Grupu darbs, dažādu pienākumu veikšana grupā un individuāli attīsta šīs prasmes, kā rezultāta skolēns ir spējīgs radoši domāt, īstenot idejas un novērtēt savu darbu.

Svešvalodu prasmes pozitīvi novērtē 4 skolēni, bet 10 - uzskata, ka arī latviešu valodas stundas nedaudz palīdz apgūt svešvalodas. Skolēni saskata, ka tāpat kā dzimtajā valodā arī svešvalodā ir svarīga prasme labi lasīt, prasme klausīties, kā arī sakata līdzīgo un atšķirīgo

latviešu un angļu valodā, bet 5 skolēni uzskata, ka latviešu valodas prasmes nav noderējušas svešvalodas apguvē.

Matemātiskās prasmes 13 skolēni novērtē, ka nedaudz tās palīdz tādās reizēs kā lasīt diagrammas, plānot, veidot projektu darbus, veicina skolēnu matemātisko un dabaszinību prasmju apguvi, bet 6 skolēni atbild noraidoši, jo nesaskata neko lietderīgu matemātisko un dabaszinātņu prasmju apguvē.

Analizējot iepriekšminētās prasmes visi skolēni saskata, ka latviešu valodas stundās viņi vairāk vai mazāk apgūst visas prasmes, jo ir atbildes jā/bieži vai daļēji/nedaudz, bet ir ļoti maz noliedzošu atbilžu.

Toties 10 skolēni uzskata, ka latviešu valodai nav sakara ar **digitālo prasmju** apgūšanu, 1 - domā, ka nedaudz ir apguvis arī latviešu valodas stundās šīs prasmes, bet 8 – uzskata, ka strādā pietiekami daudz ar datoru, lai sagatavotu projektu darbus, lai sameklētu informāciju, izmantotu dažādas meklētājprogrammas, kā arī, lai dažreiz uzrakstītu kādu darbiņu ar datoru. Piezīmēs daudzi atzīst, ka viņi labprāt izmanto datoru spēlēm, draugu portālam, bet mācīšanās mērķiem mazāk. Arī šīs skolēnu atbildes ir objektīvas, jo latviešu valodas stundās, pēc darba autores domām, netiek pietiekami daudz izmantotas informācijas tehnoloģiju iespējas. Tam par iemeslu ir tas, ka skolā nav atbilstošas materiālās bāzes, ir viena interaktīvā tāfele, klase atrodas otrajā stāvā, pēc projektora jāiet uz sesto stāvu, nav arī cita nepieciešamā aprīkojuma. Klasē ir viens dators skolotājas darbam, kas tiek izmantots žurnālam e – klasei, kā arī nepieciešamās informācijas atrašanai. Atsevišķās stundās tiek rasta iespēja izmantot datoru un projektoru, skolēniem ir liela interese par informācijas tehnoloģiju iespējām.

Vērtējot skolēnu sniegto atbilžu būtību, var secināt, ka skolēni jau ir izveidojušās pašvērtējuma prasmes. Strādājot klasē, veicot dažādus pārbaudes darbus, ir apstiprinājusies skolēnu vērtējumu atbilstība skolotājas vērtējumam.

Rezultāti, kas iegūti veicot pētījumu, parāda latviešu valodas kā mācību priekšmeta nozīmi dažādu dzīvei un tālākai izglītībai nepieciešamo prasmju apguvē. Tāpat ir saskatāmas stiprās un vājās puses mācību procesa organizācijā. Darba autore uzskata, ka mācību saturs ir izstrādāts saturiski bagāts un tā veiksmīgas apguves rezultātā var veidot dažādas prasmes. Tas, cik sekmīgi tas notiek, atkarīgs no skolotāja personības – no viņa prasmes organizēt darbu, izvēlēties atbilstošas mācību metodes, atrast vajadzīgo pieeju katram skolēnam un ik dienas apzinīgi pildīt skolotājam uzticēto misiju.

Stundā skolotājs var paveikt ļoti daudz, bet tas prasa neatlaidīgu darbu. Visos laikos neapstrīdama ir skolotāja loma un ietekme sabiedrībā, viņa personības nozīme skolēna kognitīvajā, emocionālajā un sociālajā attīstībā. (5, 37. lpp.)

Lai atbildētu uz pētāmo jautājumu „Kādam jābūt latviešu valodas apguves pedagoģiskajam procesam, lai skolēns apgūtu pamatprasmes?”, noteicošais pedagoģiskajā procesā ir skolotājs, tāpēc:

- skolotājam jābūt profesionālam, jāapzinās, ka skolotāja darbība ir cieši saistīta ar ekonomikas un sociālo procesu attīstības tendencēm,
- izvēloties mācību programmu, rūpīgi jāaplāno mācību saturs atbilstoši skolēnu spējām,
- mācot latviešu valodu, jāievēro mācību satura sociokultūras konteksts, jāveicina saziņas procesa apguve, kas vienlaikus nodrošina skolēna valodas, runas un personības attīstību,
- jāievēro pēctecības princips, jābūt prasmei noteikt zināšanu līmeni un turpināt apguves procesu, balstoties uz priekšzināšanām,
- katrai stundai jāizvēlas atbilstoši mācību līdzekļi, jāizmanto jaunākās tehnoloģijas, daudzveidīgi uzdevumi, kas nodrošina skolēnam dažādu domāšanas operāciju attīstību,
- jāaplāno katra mācību stunda, lai tās gaitā darbs tiktu paveikts pēc shēmas - Dari! Analizē! Izproti!
- jāprot izvēlēties atbilstošas darba metodes un darba paņēmienus,
- valodas skolotājam jāapzinās sava runa, stāja, komunikācijas veidošanas prasme,
- jāveido pozitīva attieksme pret viedokli, jāveicina radošums, sadarbības dialogs,
- nedrīkst aizmirst, ka pedagogs dzīvo pārmaiņu laikā, periodiski jāizvērtē darbs, jārod jauna ceļa meklējumi, aizvien jāmeklē sava profesionālā identitāte.

Mūsdienu skolas prakse apliecinājusi, ka skolotāja loma izglītībā ir būtiski mainījusies. Skolotājs ir kļuvis par sadarbības partneri, padomdevēju, diskusijas dalībnieku, ekspertu, kas izprot skolēna individualitāti. (17, 45. lpp.)

Tātad skolotājam jābūt pietiekami elastīgam, daudzpusīgam, radošam, jāprot veidot saskarsme ar skolēniem mācību procesā - tāds latviešu valodas apguves pedagoģiskais process spēs nodrošināt skolēnam sekmīgu dažādu pamatprasmju apguvi.

Skolotājs ir viens no pārmaiņu nesējiem skolas praksē, skolotājam ir dota liela brīvība un vienlaikus – atbildība. Visam pamatā – pieredze, uzdrīkstēšanās, liels darbs un liela atbildība. (39, 21. – 22. lpp.) Mūsdienīgam skolotājam svarīgākais ir cilvēciskā kvalitāte un personība, spēja sadarboties, sapratne, plašs redzesloks un radošums. (40, 43. – 44. lpp.)

Latviešu valoda nav vienīgais mācību priekšmets, kas veicina dažādu pamatprasmju apguvi, bet bez sekmīgas dzimtās valodas apguves nav iespējama tālākizglītība un citu mācību priekšmetu apguve, tāpēc latviešu valodas stundās ir jāapgūst dzimtās valodas prasmes un pārējās pamatprasmes, kas palīdzēs skolēnam sevi izglītēt turpmākajā dzīvē un darbā.

NOBEIGUMS

1. Dalība Eiropas Savienībā Latvijai un tās izglītības sistēmai izvirza tādus uzdevumus, lai Latvijas iedzīvotāji būtu sagatavoti dzīvei nākotnē, spētu konkurēt darba tirgū, spētu turpināt mūžizglītību. Skolas uzdevums ir jau sākumskolā skolēniem izveidot tādas prasmes, lai tie spētu vēlāk izglītoties un izkopt dzīvei nepieciešamās pamatprasmes. Šajā nolūkā Eiropas Savienības dokumenti, balstoties uz pētījumiem, ir noteikuši astoņas pamatprasmes, kas nepieciešamas personiskai izaugsmei un kuras jāveido skolā mācību procesā.

2. Latviešu valodas apguves pedagoģiskajā procesā 2. klasē, izmantojot daudzveidīgas mācību metodes, paņēmienus un stundu darba organizācijas formas, orientētas uz skolēnu zināšanu, iemaņu un prasmju veidošanu un nostiprināšanu, var nodrošināt visu speciālo prasmju apguvi:

- **Valodas prasmes** tiek apgūtas katrā mācību stundā: klausīšanās, runāšanas, lasīšanas un rakstīšanas prasmes, kā arī prasme atrast, apstrādāt un izmantot informāciju.
- **Mācīšanās mācīties prasme** cieši saistīta ar valodas prasmēm. Tā tiek veidota kā prasme uzņemties un turpināt mācības, izmantot zināšanas, lai papildinātu pieredzi.
- **Sociālās prasmes** latviešu valodas stundās tiek apgūtas, izmantojot mācību saturu, kas māca dzīvot sabiedrībā, risināt konfliktus, veido izpratni par dzīvi. Kritiskā domāšana, interaktīvās darba metodes māca komunicēt, izteikt savu viedokli, veido daudzas dzīvei sabiedrībā nepieciešamas rakstura iezīmes.
- **Kultūras prasmes** - latviešu valoda iemāca prasmi orientēties dažādu tautu kultūrā un citu mākslas veidu izpratnē, atraisa skolēniem radošo izpausmi, motivē sevi realizēt daiļrunā, mūzikā un citās mākslās.
- **Uzņēmējdarbības prasmes** latviešu valodas mācību procesā tiek attīstītas strādājot ar dažādām interaktīvajām darba metodēm, izmantojot kritiskās domāšanas mācību organizēšanas metodes. Tās attīsta prasmi plānot, radoši domāt, organizēt, vadīt, strādāt komandā, būt līderim, realizēt idejas, deleģēt pienākumus un izpildīt uzticētos pienākumus, māca novērtēt savu darbu.
- **Digitalās prasmes** tiek apgūtas izmantojot dažādus interneta resursus vajadzīgās informācijas iegūšanai, kā arī demonstrējot materiālus kā uzskates līdzekļus.
- **Matemātiskās prasmes** latviešu valodā attīsta loģisko domāšanu, prasmi risināt problēmas, situāciju analīzes, māca izskaidrot dabas pasauli, norises, to cēloņus, sniedz zināšanas par ētiska rakstura jautājumu izpratni.

- **Saziņas svešvalodās** prasme latviešu valodā tiek apgūta kā prasme lietot valodu: klausīties, runāt, lasīt un rakstīt, atrast informāciju, to izmantot. Pētāmajā klasē tas ir svarīgi, jo skolēniem jau 3. klasē ir jāapgūst kora repertuārs latīņu, angļu, vācu un itāļu valodā, tāpēc dzimtās valodas stundās iegūtās prasmes ir ļoti nepieciešamas.

3. Lai latviešu valodas apguves pedagoģiskais process spētu nodrošināt skolēnam dažādu pamatprasmju apguvi, balstoties uz teoriju un praktisko pieredzi, latviešu valodas skolotājam tiek piedāvāti šādi **priekšlikumi**:

- Regulāra un nepārtraukta savas profesionalitātes pilnveidošana, apzinoties sabiedrības attīstības tendences.
- Mācību programmas izvēle un mācību satura plānojums, kas nodrošina skolēnu domāšanas attīstību, veicina saziņas procesu apguvi, nodrošina skolēnam jaunu zināšanu un pamatprasmju apguvi.
- Mācību līdzekļu, metožu un darba paņēmieni mērķtiecīga izvēle, izmantojot jaunākās tehnoloģijas, daudzveidīgus uzdevumus, kas rosina skolēnu domāšanu, veicina radošumu un sadarbību, strapkultūru dialogu.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. **Albrehta, Dz.** *Didaktika*. Rīga: RaKa, 2001. 167 lpp.
2. **Andersone, G.** *Zīle. Grāmata lasīšanai un domāšanai*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2005. 127 lpp.
3. **Anspoka, Z.** *Latviešu valodas didaktika. 1.-4. klasē. Monogrāfija*. Rīga: RaKa, 2008. 474 lpp.
4. **Anspoka, Z.** *Lasāmgrāmata. Latviešu valoda 2.klasei*. Lielvārde: Lielvārds 1999. 128 lpp.
5. **Anspoka, Z.** *Trīs lietas – labas lietas. LVAVA Zinātniski metodiskais izdevums „Tagad”, 2009, Nr.1, 1.lpp., 37.lpp.*
6. **Anspoka, Z.** *Veseluma pieeja lasītmācībā un rakstītmācībā. Skolotāja grāmata. Latviešu valoda 1. klasei*. Lielvārde: Lielvārds, 2003. 144 lpp.
7. **Anspoka, Z.** *Latviešu valoda 2. klasei. Skolotāja grāmata*. Lielvārde: Lielvārds, 1998.
8. **Anspoka, Z., Lanka, A., Ptičkina, Ā.** *Ideju grāmata sākumskolai*. Rīga: LVAVP, 1999.
9. **Anspoka, Z., Lanka, A., Ptičkina, Ā.** *Ideju grāmata sākumskolai. LAT2 mācību metodikas izdevumu sērija*. Rīga: LVAVP, 2000. 208 lpp.
10. **Anspoka, Z.** u.c. *Metodikas rokasgrāmata sākumskolai LAT 2 mācību metodisko izdevumu sērija*. Rīga: LVAVP a/s Poligrāfists, 2000.
11. **Ārvalstu izglītības sistēmas. 1. daļa**. Rīga: Akadēmiskās informācijas centrs. 1997.
12. *Baltā grāmata. Eiropas komisija*. Rīga: Akadēmisko programmu aģentūra. 1998. 88 lpp.
13. **Broks, A.** *LIS pasaules kontekstā*. Semināra materiāls. Rīga: IZM, 2002. 5 lpp.
14. *Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis. Pamatprasmes mainīgai pasaulei*. OVL 394. 30.12.2006. [skatīts 12.02.2011.].
Pieejams internetā: www.eur.lex.europa.eu/LexUriServ
15. *Eiropas parlamenta un padomes ieteikumi par pamatprasmēm mūžizglītībā*. [skatīts 25.02.2011.] Pieejams internetā: www.europa.eu.int/eur-lex/
16. *Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis. Padomes un Komisijas 2010. gada kopīgais progresa ziņojums par darba programmas „Izglītība un apmācība 2010” īstenošanu*. 23.02.2010. [skatīts 04.03.2011.] Pieejams internetā: www.eur.-ex.europa.eu/LexUriServ
17. **Geikina, S.** *Iedvesmojošs, saviļņojošs skolotāja vārds. LVAVA Zinātniski metodiskais izdevums „Tagad”, 2008, Nr.2, 45.-50.lpp.*

18. Kangro, A., Ozola, A. *Mūsu bērni lasīt prot, bet negrib*. Rīga: a/s Diena, 2007 – [skatīts 10.05.2011.]. Pieejams: www.diena.lv/lat/politics
19. **Karule, A., Lanka, A.** *Latviešu valoda 2. klasē*. Rīga: Zvaigzne, 1987. 115 lpp.
20. *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam*. Briselē, 25.11.2009. [skatīts 30.03.2011.] Pieejams internetā: www.eur-lex.europa.eu/LexUriServ
21. **Laiveniece, D.** *Valodas metodikas didaktiskie jautājumi*. Rīga: RaKa, 2000. 152 lpp.
22. *Latvijas Nacionālās observatorijas ziņojums, apspriežot Mūžizglītības memorandu*. [skatīts 12.02.2011.] Pieejams internetā; www.aic.lv/Obs
23. *LR IZM Nacionālais ziņojums „Izglītība un apmācība 2010” par Eiropas Komisijas programmas izpildes progresu Latvijā*. [skatīts 04.03.2011.] Pieejams internetā: www.ec.europa.eu/education
24. **Latvijas Republikas Ministru kabinets.** *Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem*. Rīga: 2006. // www.visc.gov.lv
25. **Lieģeniece, D., Nazarova, I.** *Veseluma pieeja valodas apgūvē 5 – 7 gadus veciem bērniem*. Rīga: RaKa, 1999. 112 lpp.
26. *Literatūras mācīšanas metodika*. I. Zimules red. Rīga: Zvaigzne, 1991. 278 lpp.
27. **Malzubre, G.** *Pārmaiņas izglītībā*. Rīga: Sorosa fonds, 1996. 16 lpp.
28. *Mācību process: latviešu valoda*. Rīga: ISEC, 2004. 24 lpp.
29. **Ļesterovs, O.** *Latviešu valodas mācīšanas metodika 1.-3. klasē*. Rīga: Zvaigzne, 1979. 226 lpp.
30. *Pamatkompetences*. Eurydice. 5.pētījums B – 1050 Brisele [skatīts 24.01.2011.]. Pieejams internetā: www.eurydice.org
31. *Pedagoģisko terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. 248 lpp.
32. **Prets, D.** *Izglītības programmu pilnveide*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. 383 lpp.
33. *Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikums par pamatprasmēm mūžizglītībā*. [skatīts 07.01.2011.] Pieejams internetā: www.europa.eu.int/eur-lex/LexUriServ
34. *Projekts „Aktuālu, uz vajadzībām balstītu un pilnveidotu kritiskās domāšanas (KD) attīstīšanas programmu izstrādāšana un aprobēšana”*. [skatīts 10.05.2011.]. Pieejams internetā: www.iac.edu.lv/kd
35. **Ptičkina, Ā.** *Kā mācīsim bērnus rakstīt un lasīt*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1997. 72 lpp.
36. **Ptičkina, Ā.** *Lasīšanas mācības sākumskolā*. Rīga: Pētergailis, 1999. 112 lpp.
37. **Ptičkina, Ā.** *Latviešu valoda. Metodiskie ieteikumi sākumskolai*. Rīga: LR IM, 1997.
38. **Ptičkina, Ā.** u.c. *Zīle. Valodas gudrību grāmata 2. klasei*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2005. 81 lpp.

39. **Rancāne, A.** Dzimtā valodas skolotāja profesionālās identitātes meklējumi izglītības sistēmas pārmaiņu laikā. *LVAVA Zinātniski metodiskais izdevums „Tagad”*, 2008, Nr.1, 19.-25.lpp.
40. **Rancāne, A.** Dzimtā valodas skolotāja profesionālās identitātes meklējumi izglītības sistēmas pārmaiņu laikā. *LVAVA Zinātniski metodiskais izdevums „Tagad”*, 2008, Nr.2, 38.-44.lpp.
41. **Rubana, I.** *Mācoties darot*. Rīga: RaKa, 2000. 238 lpp.
42. **Šalme, A.** „Tagad” jautā izglītības un zinātnes ministrei Tatjanai Koķei. *LVAVA Zinātniski metodiskais izdevums „Tagad”*, 2008, Nr.1, 2.-3.lpp.
43. **Šmite, A.** *Pedagoga kalendārs – rokasgrāmata*. Rīga: RaKa, 2000. 260 lpp.
44. **Valbis, J.** Dažas domas par izglītības kvalitāti. *Pedagógija Latvijā*, 40. – 43.lpp.
45. **Žukovs, L.** *Ievads pedagogijā*. Rīga: RaKa, 1999. 233 lpp.

PIELIKUMI

Tematiskais plānojums LATVIEŠU VALODĀ 2. klasei (valoda kā zīmju sistēma)

Latviešu valodas apguvei paredzētas 3 stundas nedēļā.

Latviešu valodas vielas sadalījumam 2.klasei paredzētas **105 stundas gadā**: I sem. – 45 st.

II sem. – 60 st.

1.semestris – 45 stundas.

N. p.k.	Datums	St. sk.	Tēma, temats	Zināšanas un prasmes. Paredzamais rezultāts.	Metodes	Vērtēšana
VĀRDS. (27stundas)						
1. 2. 3.		3	<i>Vārdu daudznozīmība.</i>	*skaņu un burtu noteikšana vārdā *vārdu veidošana no burtiem *vārda fonematiskā analīze *izprast vārda daudznozīmību, mainot skaņu(burtu) *diferencē skaņas *prot rakstīt skolas rakstā visus latviešu alfabēta mazos un lielos burtus.	*darbs grupās, pārī *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Ievadvērtēšana aprakstoši
4. 5. 6.		3	<i>Patskaņi.</i>	*burts kā skaņas apzīmējums(patskaņi) *prot rakstīt pēc runas īsos un garos patskaņus *burtu secība vārdos; vārda sastāvs; noraksts *stāsta veidošana, teikums-tā doma *atskaņas; vārda nozīme *vārdu savienojumi *lielie sākumburti vārdos, uzvārdos	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Kārtējā vērtēšana (i /ni vai balles)
7. 8. 9.		3	<i>Divskaņi.</i>	*divskanis "o", patskanis "o" *prot saklausīt divskaņus vārdos *izsaukmes vārdi; to pielietošana *virsraksta noteikšana	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana *radošie uzdevumi	Kārtējā vērtēšana (i /ni vai balles)
10. 11. 12. 13. 14.		5	<i>Līdzskaņi. Dubultotie līdzskaņi.</i>	*mācās saklausīt dubultos līdzskaņus vārdā un pareizi tos pierakstīt *balsīgie, nebalsīgie līdzskaņi, to apzīmējumi *antonīmi *līdzskaņu pareizrakstība galotnes priekšā *stāsta veidošana pēc jautājumu uzdošanas	* mācību diktāts *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Kārtējā vērtēšana (i /ni)

15. 16. 17. 18. 19.		5	<i>Alfabēts.</i>	*mācās alfabētu *raksta tekstus ar apraksta elementiem *burtu nosaukumi, to kārtība *vārdu kārtība alfabēta secībā	*ievirzes vingrinājumi *alfabēta puzzle *uzdevumi pēc izvēles	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
20.		1	<i>Pārbaudes darbs. Alfabēts.</i>	*pareizā secībā uzrakstīti vārdi *radošais darbs *pareizi uzrakstīts sakāmvārds *prot pareizi un glīti rakstīt	*patstāvīgais darbs	Robežvērtēšana (1-10)
21. 22. 23.		3	<i>Vārdu dalīšana zilbēs.</i>	*zilbe - vārda sastāvdaļa *jēdziens <i>zilbe</i> *virsraksts, vēstījums	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
24. 25. 26.		3	<i>Vārdu dalīšana pārņemšanai jaunā rindā.</i>	*mācās dalīt vārdus pārņemšanai jaunā rindā pēc fonētiskā principa *prot dalīt vārdus pārņemšanai jaunā rindā pēc līdzskaņu burtu skaita vārdos starp patskaņiem un divskaņiem un priedēkļa vārdu sākumā *vienzilbes vārdu pārņemšana jaunā rindā; prasme tos pārnest	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana *radošie uzdevumi	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
27.		1	<i>Pārbaudes darbs. Vārds.</i>	*skaņu noteikšana *prasme pareizi ievietot piemērotu skaņu (burtu) *prot pareizi uzrakstīt dzīvnieku vārdus *prot pareizi ierakstīt dubultoto līdzskani *prot pareizi un glīti rakstīt *prot saklausīt skaņas un tās pierakstīt	*patstāvīgais darbs	Robežvērtēšana (1-10)
TEIKUMS. (7 stundas)						
28. 29. 30. 31. 32. 33.		6	<i>Teikums, teikuma veidi.</i>	*teikuma veidi pēc izteikuma mērķa *vārdu secība teikumā *teikumu sakārtošana pareizā secībā *prasme veidot teikumus: novēlējums, jautājums, stāstījums *teikuma pazīmes	*uzdevumi pēc izvēles *ievirzes vingrinājumi *problēmuzdevumu veikšana	
34.		1	<i>Pārbaudes darbs. Teikums.</i>	*prot pareizi uzrakstīt teikumu (lielais burtis, pieturzīme, vārdu secība) *prot uzrakstīt jautājuma teikumu *apraksts *prot pareizi un glīti rakstīt	*patstāvīgais darbs	Robežvērtēšana (1-10)

TEKSTS. (9 stundas)						
35. 36. 37. 38. 39.		5	<i>Teksts, teksta veidi.</i>	<ul style="list-style-type: none"> *teksta veidi (apraksts, vēstījums, pārsriedums) *atkāpe; rindkopa; galvenā doma *trīsdaļīgais plāns: ievads, galvenā daļa, nobeigums *balstvārdi *vārdu krājuma bagātināšana *novērotā pieraksts *mācās formulēt vienkāršo plānu atbilstoši rindkopām 	<ul style="list-style-type: none"> *teksta vizualizēšana *uzdevumi pēc izvēles *ievirzes vingrinājumi *problēmuzdevumu veikšana 	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
40. 41. 42.		3	<i>Teksts, tā saturs, tēma, virsraksts.</i>	<ul style="list-style-type: none"> *mācās izprast atkāpes nozīmi tekstā, noteikt rindkopā pausto domu un izdomāt tām virsrakstu *nosaka dzirdētā vai lasītā teksta tematu, virsraksta un temata saistību *mācās savos stāstījumos strukturēt tekstu rindkopās, veidot atkāpes 	<ul style="list-style-type: none"> *problēmuzdevumu veikšana *radošie uzdevumi 	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
43.		1	<i>Pārbaudes darbs. Teksts.</i>	<ul style="list-style-type: none"> *prot tekstā atrast ievadu, nobeigumu *stāstījuma turpināšana *radošais darbs 	*patstāvīgais darbs	Nobeiguma vērtēšana (1-10)
44. 45.		2	<i>Vielas atkārtošana un nostiprināšana. Radošie uzdevumi.</i>	<ul style="list-style-type: none"> *patstāvīgi raksta radošos darbus *novēlējums, apsveikums *pilnveido prasmi rakstīt apsveikumu 	<ul style="list-style-type: none"> *darbs grupās, pāri *uzdevumi pēc izvēles 	Kārtējā vērtēšana (i /ni)

2. semestris –60 stundas.

N. p.k.	Datums	St. sk.	Tēma, temats	Zināšanas un prasmes. Paredzamais rezultāts.	Metodes	Vērtēšana
VĀRDS.VĀRDA SASTĀVS. (8stundas)						
1. 2.		2	<i>Radniecīgi vārdi.</i>	*priekšstats par radniecīgiem vārdiem *mācās vārdu virknē saskatīt radniecīgus vārdus *vārdu grupēšana *veido radniecīgo vārdu saimes, mainot izskaņu un priedēkli *veido teikumus vai stāstījumu atbilstoši tematam	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Ievadvērtēšana aprakstoši
3. 4. 5.		3	<i>Vārda sakne.</i>	*priekšstats par vārda sakni *veido radniecīgo vārdu saimes ar doto sakni *ielūgums *prasme atrast radniecīgu vārdu saimi	*darbs ar tekstu *ideju zīmklis *radošais darbs-ielūgums * mācību diktāts	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
6. 7.		2	<i>Vārda galotne.</i>	*priekšstats par vārda galotni, tās apzīmējums *vārda formas maiņa atbilstoši kontekstam *galotnes noteikšana, izmantojot vārda formu *vārdu savienojumi	*darbs ar tekstu *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana *radošie uzdevumi	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
8.		1	<i>Pārbaudes darbs. Vārds.</i>	*izraksta no teksta radniecīgu vārdu saimi *prot veidot radniecīgu vārdu saimi *prot rakstīt vārdu pareizās formās *prot rakstīt ielūgumu	*patstāvīgais darbs	Robežvērtēšana (1-10)
VĀRDŠĶIRAS. (30 stundas)						
9.		1	<i>Priekšstats par vārdšķirām.</i>	*vārdu šķirošana pa vārdšķirām *mācās saskatīt tekstā dažādas vārdšķiras, tās atšķirt pēc noteiktām pazīmēm *jautājumu attiecināšana uz doto vārdu *teikumu veidošana	*darbs pāros *uzdevumi pēc izvēles *radošie uzdevumi	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
10. 11. 12.		3	<i>Lietvārds.</i>	*lietvārda jēdziens un definīcija *mācās saskatīt tekstā lietvārdus, kas nosauc lietas, parādības *lieto lielos sākumburtus vārdos un uzvārdos, zināmajos vietvārdos	*darbs pāros *uzdevumi pēc izvēles *radošie uzdevumi *vizualizēšana * mācību diktāts	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
13. 14.		3	<i>Lietvārdu iedalījums.</i>	*īpašvārdi un sugas vārdi(definīcijas) *prot pamatot, kāpēc lieto lielo sākuma burtu	*darbs pāros *uzdevumi pēc izvēles	Kārtējā vērtēšana (i /ni)

15.				*saskata atšķirīgo un kopīgo starp sugas vārdiem un īpašvārdiem, pārbauda galotnes; „āķīgie” vārdu	*radošie uzdevumi *”burtu strīdiņš”	
16. 17. 18.		3	<i>Lietvārda loma teikumā.</i>	*mācās saskatīt lietvārdu un noteikt, vai lietvārds nosauc dzīvu būtni, priekšmetu, vai tas ir sugas vārds vai īpašvārds *veido priekšstatu par lietvārda dzimti un skaitli *pareizrakstība	*uzdevumi pēc izvēles *radošie uzdevumi	Kārtējā vērtēšana (i/ni)
19.		1	<i>Pārbaudes darbs. Lietvārds.</i>	*prot glīti un pareizi rakstīt *pazīst lietvārdus *prot pareizi rakstīt īpašvārdus *prot rakstīt adresi *prot izlabot kļūdas	*patstāvīgais darbs	Robežvērtēšana (1-10)
20. 21. 22.		3	<i>Darbības vārds.</i>	*darbības vārda pazīmes, definīcija *darbību nosaukšana *darbības vārdu jautājumi *darbības vārda pamatforma, prot pārveidot vārdus pamatformā *darbības vārda pareizrakstība(izskaņa)	*uzdevumi pēc izvēles *radošie uzdevumi *problēmuzdevumu veikšana *ātruna	Kārtējā vērtēšana (i/ni)
23. 24. 25.		3	<i>Darbības vārda laiki.</i>	*priekšstats par laikiem *sākotnēja prasme darbības vārdu pārveidot vajadzīgajā laikā *pareizrakstība *nosaka laiku, sadomājot jautājumu	*ideju zirnklis *radošie uzdevumi *uzdevumi pēc izvēles *darbība pēc shēmas * mācību diktāts	Kārtējā vērtēšana (i/ni)
26. 27.		2	<i>Darbības vārda loma teikumā.</i>	*darbības vārda laiku formu veidošana *līdzīgas nozīmes darbības vārdi	*radošie uzdevumi *uzdevumi pēc izvēles	savstarpējā pašvērtējums
28.		1	<i>Pārbaudes darbs. Darbības vārds.</i>	*prot pareizi uzrakstīt darbības vārdu * prot pareizi uzrakstīt jautājumu *prot uzrakstīt darbības vārdus tagadnē, pagātnē, nākotnē *prot turpināt vēstījumu	*patstāvīgais darbs	Robežvērtēšana (1-10)
29. 30. 31.		3	<i>Īpašības vārds.</i>	*mācās saskatīt tekstā īpašības vārdus *paplašina teikumus ar īpašības vārdiem, saskatot teikuma noskaņas maiņu *prasme nosaukt īp.v. , definīcija *saskata tekstā īpašības vārdus *raksturo objektus un sevi *sākotnēja prasme pārbaudīt līdzskani galotnes priekšā	*ideju zirnklis *radošie uzdevumi *raksturo priekšmetu	Kārtējā vērtēšana (i/ni)
32. 33. 34.		3	<i>Īpašības vārda jautājumi, skaitlis.</i>	*paplašina teikumus ar īpašības vārdiem, saskatot teikuma noskaņas maiņu *priekšmetu un dzīvo būtnu raksturošana	*pareizrakstības vingrinājumi *radošie uzdevumi	Kārtējā vērtēšana (i/ni)

				*prasme ievietot tekstā īp.v. atbilstošā formā	*mācību diktāts	
35. 36. 37.		3	<i>Īpašības vārda loma teikumā.</i>	*vārdu savienojumi : īp.v.+lietv., pēc noteiktas shēmas *pareizrakstība: -īgs,- īga, -āds, -āda; „āķīgie” vārdi(ss, šs, žs, ts, gs)	*pareizrakstības vingrinājumi *radošie uzdevumi	savstarpējā pašvērtējums
38.		1	<i>Pārbaudes darbs. Īpašības vārds.</i>	*prot pareizi uzrakstīt īpašības vārdu *prot rakstīt aprakstu un pasvītrot īpašības vārdus *prot sacerēt mīklas *labo kļūdas	*patstāvīgais darbs	Robežvērtēšana (1-10)
TEIKUMS. (7 stundas)						
39. 40. 41. 42.		4	<i>Teikumu veidi.</i>	*teikumu veidi pēc izteikuma mērķa *nosaka teikuma atbilstību tekstam *nosaka teikuma tematiku *saskata vārdu skaitu teikumos *pārveido stāstījuma teikumu par izsaukuma vai jautājuma teikumu *vārdu sakārtošana teikumā *teikumu paplašināšana	*ideju zirnēklis *radošie uzdevumi *uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
43. 44. 45.		3	<i>Teikuma centrs.</i>	*priekšstats par teikuma centru *prot atrast teikuma centru un pasvītrot to *teikuma priekšmets un teikuma izteicējs, to pasvītrotšana	*uzdevumi pēc izvēles *problēmuzdevumu veikšana	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
TEKSTS. (7 stundas)						
46. 47. 48.		3	<i>Teksta daļas, plānošana.</i>	*temats, virsraksts *sodomā balstvērdus atbilstoši tematam *saskata notikumu secību tekstā, prasme izcelt galveno *ievads, galvenā daļa, nobeigums *prot stāstīt pēc attēliem	*kadrēšana *prāta vētra *darbs pāros	savstarpējā pašvērtējums
49. 50. 51.		3	<i>Teksta veidi.</i>	*apraksts, vēstījums, pārspriedums *saprot atšķirību un kopību starp stāstījumu un aprakstu *veido savu stāstījumu par noteiktu tematu *plāna veidošana	*domu karte *kadrēšana *darbs pāros *vizualizēšana *mācību diktāts	Kārtējā vērtēšana (i /ni)
52.		1	<i>Pārbaudes darbs. Teikums un teksts.</i>	*prot rakstīt stāstījuma, izsaukuma un jautājuma teikumus *prot uzdot jautājumus par stāstiņu *prot pasvītrot teikuma centru *prot atrast teikumu – lielais sākuma burts un pareiza pieturzīme	*patstāvīgais darbs	Robežvērtēšana (1-10)

				*prot veidot aprakstu		
53.		1	<i>Dialogs.</i>	*temats, teikumu sadomāšana atbilstoši tematam vai situācijai *sākotnēja prasme rakstīt dialogu *mācās tekstā noteikt un izskaidrot vārda nozīmi *pilnīgo dialoga veidošanas prasmi, lasot lomās, mācās nošķirt autora piebildes dialogos *ievēro runas kultūru, veidojot dialogus ar klasesbiedriem.	*darbs pāros	savstarpējā pašvērtējums
54. 55.		2	<i>Darbs ar laikrakstiem.</i>	*saskata notikumu secību tekstā, prasme izcelt galveno *informācijas atlase	*klases avīzes izveidošana	savstarpējā pašvērtējums
56.			<i>Noslēguma pārbaudes darbs.</i>	*prot rakstīt glīti un pareizi *spēj raksturot un loģiski argumentēt dažādas lietas *prot noteikt teksta tematu, izprot virsraksta un temata saistību *prot rakstīt par redzēto vai dzirdēto, spēj veidot mērķtiecīgu un pabeigtu tekstu, izmantojot dažādus teikumus pēc izteikuma mērķa	*patstāvīgais darbs	Noslēguma vērtēšana (1-10)
57. 58. 59. 60.			<i>Vielas atkārtošana un nostiprināšana.</i>	*ortogrammu uz-, iz-, ap-, at-, aiz- pareizrakstība *skaņu savienojumu -āj-, -ēj-, -īb-, -nīc-, -īg-, -ād-, un citu pareizrakstība *teikumu pareizrakstība – lielais sākuma burts teikuma sākumā, pieturzīme teikuma beigās *vardu saskaņošana teikumā	*darbs pāros *uzdevumi pēc izvēles *problēmu uzdevumu veikšana *pareizrakstības vingrinājumi	savstarpējā pašvērtējums

Tematiskais plānojums LATVIEŠU VALODĀ 2. klasei
(valoda kā saziņas līdzeklis)

Latviešu valodas apguvei paredzētas 3+1 stundas nedēļā.

Latviešu valodas vielas sadalījumam 2.klasei paredzētas **140 stundas gadā**: I sem. – 45 st. + 15 st.

II sem. – 60 st. + 20 st.

1. semestris – 60 stundas.

N. p.k.	Datums	St. sk.	Tēma, temats	Zināšanas un prasmes. Paredzamais rezultāts.	Metodes	Vērtēšana
1.		1	Zīles dziesma. Latv.t.dz. par zīli. <i>L.Vāczemnieks</i> . Aiziet vasariņa. 4.-6.lpp.	*iepazīšanās ar mācību grāmatu „Zīle” *emocionāla attieksme *saudzīga attieksme pret grāmatu *gudrība, zināšanu uzkrāšana *pārrunas par aizvadīto vasaru	*domu karte *pārruna *stāsta veidošana *darbs pāros *tēlainie vārdi	novērošana
2.		1	<i>B.Grunde</i> . Ko vajag pasaulē. <i>V.Gune</i> . Ausis. 7.-8.lpp.	*pasauls izzināšanas veidi *sekmīga mācību darba priekšnoteikumi	*teicienu skaidrošana *krustvārdu mīkla *radošs darbs-novēlējums draugam	savstarpējā ievadvērtēšana- aparakstoši
3.		1	<i>D.Gabe</i> . Grāmata. <i>Latv.t.p.</i> Lapsa ar gaili. 8.-10.lpp.	*grāmata-gudrību avots un padomdevējs *saudzīga attieksme pret mācību piederumiem *prasme nosaukt un raksturot darbojošās personas	*pārruna *pasakas atstāstīšana	kārtējā vērtēšana (i /ni)
4.		1	Stāstījums pēc attēla. Priekšstats par plānošanu.	*teksta īpašības *atbilstība virsrakstam; trīsdalīgais plāns; teksta temats; darbojošās personas; teksta galvenais notikums	*teksta analīze *prāta vētra	aparakstoši

5.		1	<i>Latv.t.p.</i> Stārķis māca lapsai laisties. Smieklīgi atgadījumi. 10.-11.lpp.	*zināšanu nozīme *rakstura īpašības	*pārruna *rīcības analīze *burtu spēles *darbs ar tekstu	aparakstoši
6.		1	<i>V.Karstens.</i> Vilcēns. <i>Pēc M.V.Aserītes.</i> Lācenīte Ancīte. 12.-13.lpp.	*sadzīvošana un satiecība kolektīvā *rindkopas *runas situāciju inscenēšana	*pārruna *inscenēšana *klausīšanās uzdevums	kārtējā vērtēšana (i /ni)
7.		1	<i>V.Karstens.</i> Pārāk sīks rokraksts. <i>V.Ancītis.</i> Grūti uzdevumi. 14.-15.lpp.	*grūtību pārvarēšana *rakstu darbu kultūras ievērošana *pasakas turpinājuma sacerēšana	*stāsta turpinājums *rokrakstu konkurss *lasīšana priekšā	kārtējā vērtēšana (i /ni)
8.		1	Atstāstījums.	*virsraksts *plāns *cilvēku vardu rakstība	*mutiskais vai rakstiskais atstāstījums	robežvērtēšana (1-10)
9.		1	<i>U.Auseklis.</i> Dzejolis par septembra mēnešņiem. <i>Pēc V.Karstena.</i> Ievārījumu laiks. 16.-18.lpp.	*ģimenes kopīgie darbi vasaras beigās *pirmās rudens pazīmes dabā *ievārījuma laika noskaņas	*rotaļa „Mini ievārījumu!” *pārruna *tēlainie vārdi	aparakstoši
10.		1	<i>V.Ancītis.</i> Dārza dainas. <i>Pēc M.Kļavas.</i> Notikums sakņu dārzā. 18.-20.lpp.	*„Dārza dainu” līdžība tautasdziesmām *draudzība, lielība, iedomība	*filmiņas veidošana *pārdomas *jautājumu sesija *darbs ar tekstu	kārtējā vērtēšana (i /ni)
11.		1	<i>Pēc M.V.Aserītes.</i> Sēņu skaistumkaraliene. 20.-22.lpp.	*skaistums un lietderība *stāsta turpinājuma prognozēšana	*jēdzienu skaidrošana *diskusija *sēņu grāmatiņa	kārtējā vērtēšana (i /ni)
12.		1	Patstāvīgais darbs. Klausīšanās un teksts. (<i>Es jau protu! 6.darbs</i>)	*prot veidot loģisku teikumu *prot klausīties tekstu *veido aprakstu	*patstāvīgais darbs *klausīšanās uzdevums	robežvērtēšana (1-10)
13.		1	<i>Pēc D.Zigmontes.</i> Sēņotājs. 22.-23.lpp.	*rudens noskaņa mežā *sinonīmi *pārdomas par tēmu „Ko vējš varētu stāstīt mežam?”	*pārruna *sinonīmu loto *kustību rotaļa	savstarpējā pašvērtējums
14.		1	<i>Pēc K.Griguļa.</i> Rudens nāk, rudens nāk! 24.-25.lpp.	*rudens pazīmes dabā *salīdzinājumi *tēlainie teikumi	*darbs ar attēliem *salīdzinājumi *darbs ar tekstu	aparakstoši
15.		1	<i>Pēc K.Griguļa.</i> Gājputni.	*gājputni un nometnieki	*darbs ar karti	savstarpējā

			25.-26.lpp.	*novēlējums putniem	*krustvārdu mīkla *pārruna	pašvērtējums aprakstoši
16.		1	Stāsta veidošana. 24.lpp.	*tēma: Zilēna pirmais piedzīvojums *ilustrācija stāstam; stāstiņa turpinājums *izjūtas	*darbs ar attēliem *diskusija	kārtējā vērtēšana (i /ni)
17.		1	<i>Pēc M.Stārastes.</i> Kastanis. 27.lpp.	*labestība un draudzīgums *lasīšana lomas	*tests teksta izpratnei *problēmas risināšana	kārtējā vērtēšana (i /ni)
18.		1	<i>Pēc M.Kļavas.</i> Ābola nelaime. 28.-29.lpp.	*lišķība un liekulība *lasīšana lomās; dialogs *izprot sakāmvārdu nozīmi	*rīcības analīze *pārruna *vārdu meklēšana	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
19.		1	<i>J.Sirmbārdis.</i> Spēlēsim paslēpes! 29.-30.lpp.	*rudens pazīmju atspoguļošana dzejā *izprot to, kas ir atskaņas	*piecriste *jēdzienu skaidrojums	aprakstoši
20.		1	Kāda burta pasaciņa.	*virsraksts, plāns, domu karte	*radošā darba prezentācija	robežvērtēšana
21.		1	<i>Pēc I.Indrānes.</i> Grūtīte uzdevumi. 30.-33.lpp.	*prognozēšana *uzvedība stundā	*stāsta turpinājuma prognozēšana *pārruna *domu karte	aprakstoši
22.		1	<i>P.Zirnis.</i> Rēķini. 33.lpp.	*fantāzija, iztēle *klausīšanās uzdevumi	*tēlainie izteicieni *vizualizēšana *pārdomu logs	kārtējā vērtēšana (i /ni)
23.		1	<i>Pēc I.Indrānes.</i> Vislielākais ieguvums. 34.-35.lpp.	*stāstījuma veidošana pēc attēliem (vēstījums ar pārsprieduma elementiem) *dialogs *atbildība par savām lietām *vai draudzība atkarīga no mantiskām vērtībām	*rakstura īpašības *situāciju analīze *prognozēšana *dialogu veidošana	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
24.		1	Apraksts „Mans draugs.”	*balstvērdi izmantošana *ievēro apraksta plānošanu un secīgumu	*intervija	robežvērtēšana (1-10)
25.		1	<i>Pēc Č.Juhansonas.</i> Monta un Renārs – I. 35.-36.lpp.	*ka iepazīties, sadraudzēties *kas īsts draugs *rakstura īpašības	*prognozēšana *lomu spēle *vizualizēšana	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
26.		1	<i>Pēc Č.Juhansonas.</i> Monta un Renārs – II. 36.-38.lpp.	*intervija *draugu iepazīst nelaimē	*pārruna *spēle „Ieraudzīt otru!”	savstarpējā
27.		1	<i>Lietuviešu tautas pasaka.</i> Debesis gāžas. 38.-39.lpp.	*bailēm lielas acis *fantāzija *spoku stāsti	*pārruna *lasīšana priekšā *jautājumu sesija	kārtējā vērtēšana (i /ni)
28.		1	Patstāvīgais darbs. Lasīšana un teksts.	*prot aizpildīt tabulu *prot pasvītrot tekstā nepieciešamo informāciju	*patstāvīgais darbs	robežvērtēšana (1-10)

			<i>(Es jau protu! 7.darbs)</i>	*raksta stāstiņu		
29.		1	<i>Latv.t.p. Suns, kaķis un gailis. M.Zālīte. Kam ir visskais – tākās ūsas? 40.-41.lpp.</i>	*lasīšana lomās *iztēle, fantāzija *lielība *receptes pierakstīšana	*dzejoļa inscenēšana *pārruna *joku uzdevumi	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
30.		1	<i>Pēc B.Sūrmanes. P burtiņa pasaciņa. Lat.t.p. Varavīksne un saule. 42.-43.lpp.</i>	*pasakas sacerēšana *lielība	*pasakas atstāstīšana *lasīšana priekšā *darbs grupās	kārtējā vērtēšana (i /ni)
31.		1	<i>Pēc D.Zigmontes. Zaļknābja rudens. 44.-45.lpp.</i>	*putnu atšķirīgais dzīvesveids un gatavošanās ziemai	*pārrunas *ideju zirnklis *inscenēšana	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
32.		1	Klausīšanās uzdevumi. 5. darba lapa.	*attīsta klausīšanās prasmes *sadarbība	*darbs pāros (klasesbiedra novērtēšana) *jautājumi uz zīmītēm	kārtējā vērtēšana (i /ni)
33.		1	<i>Pēc V.Dindones. Lapa. 45.-46.lpp.</i>	*koki vēlā rudenī *personifikācija *emocionāli vērtējošas attieksmes veidošana	*pārrunas *vizualizēšana *domraksts „Lapas stāsts.”	kārtējā vērtēšana (i /ni)
34.		1	<i>Veļu laiks. 46.lpp.</i>	*veļu laiks tagad un agrāk *uzvedība kapos	*mīklu minēšana *dzimtas koks *klausīšanās uzdevums	kārtējā vērtēšana (i /ni)
35.		1	<i>Latviešu tautasdziesmas. Pēc V.Ļūdēna. *** 47.-49.lpp.</i>	*Tēvzemes skaistums *priekšstats par vēsturi	*ideju zirnklis *muzeja apmeklējums	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
36.		1	Atstāstījums tuvu tekstam.	*saskata tekstā galveno *mācās atlasīt informāciju	*patstāvīgais darbs	robežvērtēšana (1-10)
37.		1	<i>Pēc V.Ļūdēna. *** Latviešu tautas teika. 49.-51.lpp.</i>	*dzīves ritums *pilskalni-pagātnes liecinieki *mans laiks *grāmatu sērijas „Sprīdi pa sprīdim” grāmata „Latviešu tautas teikas par pilsētām” u.c.	*pārruna *vizualizēšana *ideju zirnklis	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
38.		1	<i>V.Ļūdēns. Sudraba kalējs. Latv.t.teika. Sīverss pilskalns. 51.-53.lpp.</i>	*tēlaina valoda *emocionāla un vērtējoša attieksme *iztēle *savtīgums un devīgums	*tests teksta izpratnei *pārruna *jautājumu sesija	kārtējā vērtēšana (i /ni)
39.		1	<i>P.Zirnītis. Mēnestiņš.</i>	*dzejas tēlainība	*pārruna	savstarpējā

			<i>Pēc Dz.Rinkules-Zemzares.</i> Senlatviešu zobens. 53.-55.lpp.	*senatnes pētīšana un saglabāšana	*jautājumu sesija *vizualizēšana	pašvērtējums aprakstoši
40.		1	Radošs darbs „Pagāja 100gadi.”	*veido darbu ievērojot teksta plānošanu un secīgumu *prezentē savu darbu	*patstāvīgais darbs (pāru darbs, darbs grupās pēc izvēles)	robežvērtēšana (1-10)
41.		1	<i>J.Peters. Dzimtene.</i> Teika par Latvijas karogu. 56.lpp.	*emocionāla attieksme *mūsu valsts simbolika (karogs) *kā tu domā, kāpēc karogam ir šādas krāsas *karoga krāsošana	*ideju zirnklis *pārruna *jautājumu sesija	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
42.		1	Latvijas himna. Latvijas ģerbonis. Latvijas nauda. 57.-58.lpp.	*priekšstats par Latvijas himnu, ģerboni, naudu *uzvedība himna atskaņošanas laikā *ģimenes ģerboņa veidošana	*pārruna *jautājumu sesija *vizualizēšana	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
43.		1	Kas notika novembrī? Latviešu tautasdziesmas. 58.-60.lpp.	*mūsu valsts dibināšanas laiks *Lāčplēša diena *kara tēma latviešu tautasdziesmās *emocionāla attieksme	*pārruna *lasīšana priekšā *vizualizēšana	aprakstoši
44.		1	Apraksts un vēstījums.	*apraksta un vēstījuma īpašības *atšķir savā starpā aprakstu un vēstījumu *raksta aprakstu vai vēstījumu, ievēro teksta plānošanu un secīgumu	*lasīšana priekšā *grupu vai pāru darbs	robežvērtēšana (1-10)
45.		1	<i>Pēc L.Kalēja.</i> Liesmiņas. 60.-61.lpp.	*18.novembris-svētku diena *patriotisms	*dialogs *pārruna *jautājumu sesija *vizualizēšana	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
46.		1	<i>K.Janovska.</i> Karotāji. <i>M.Zālīte.</i> Deviņpuikuspēks. 61.-63.lpp.	*spēles ārā un telpā *uzvedība spēļu laikā *emocionāla attieksme	*pārruna *lasīšana priekšā *vizualizēšana	aprakstoši
47.		1	<i>A.Poikāns.</i> Gaidīšana. 64.lpp.	*dzejas valodas tēlainība *lasīšana lomās	*darbs ar tekstu *pārruna *vizualizēšana	kārtējā vērtēšana (i /ni)
48.		1	Stāsta nobeiguma sacerēšana. 8.darba lapa.	*atlasa informāciju, prot to pierakstīt	*darbs pāros (klasesbiedra novērtēšana)	kārtējā vērtēšana (i /ni)
49.		1	<i>Pēc U.Ausekļa.</i> Debess un vārds. 65.-66.lpp.	*dotā vārda turēšana *lasīšana lomās	*prāta vētra *pārruna *darbs ar tekstu	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši

50.		1	<i>Pēc M.Stārastes.</i> *** 67.-68.lpp.	*palīdzība un uzticība draugiem *grāmata „Pelēkais namiņš”	*pārruna *atbildes meklēšana tekstā *darbs ar tekstu	kārtējā vērtēšana (i /ni)
51.		1	<i>Pēc H.Šēla. Ziemas gaidās.</i> <i>Z.Purvs. Zvaigznes.</i> 68.-70.lpp.	*gatavojoties ziemai *emocionāla attieksme *iztēle un fantāzija	*pārruna *lasīšana priekšā	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
52.		1	<i>Ziemassvētku mēnesis.</i> <i>Gatavosim Ziemassvētku</i> <i>grāmatu!</i> 70.-71.lpp.	*gatavošanās Ziemassvētkiem *savas grāmatas veidošana *sinonīmi	*radošais darbs	kārtējā vērtēšana (i /ni)
53.		1	<i>Pēc M.Timmas. Sniega</i> <i>meitiņa.</i> <i>P.Brūveris. Lielā snigšana.</i> 72.-73.lpp.	*sniega nozīme *salīdzinājumi *apzinīga lasīšana	*pārruna *lasīšana priekšā *darbs ar tekstu	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
54.		1	<i>I.Muhele. Parunāsim par</i> <i>putniem.</i> <i>V.Karstens. Kaķis un</i> <i>krauklis.</i> 74.-76.lpp.	*palīdzība putniem un zvēriem ziemā *rindkopas *dialoga inscenēšana	*plāna veidošana *darbs ar tekstu *pārruna *vizualizēšana	kārtējā vērtēšana (i /ni)
55.		1	<i>Pēc L.Ozolkalnes. Gribi</i> <i>redzēt Rīgu?</i> <i>J.Osmanis. Brašie deguni.</i> 76.-77.lpp.	*drošības noteikumi ziemā *sakāmvārdi *teikumu veidošana	*noteikumu izveidošana *ievirzes vingrinājumi	aprakstoši
56.		1	1.semestra noslēguma pārbaudes darbs.			nobeiguma vērtēšana (1-10)
57.		1	<i>Pēc M.Stārastes. Leduspuķe.</i> <i>J.Krūmiņa.</i> *** 78.-80.lpp.	*puķes un leduspuķes *sinonīmi	*jautājumi, atbildes *klausīšanās uzdevumi *”ziemīgie” vārdi	aprakstoši
58.		1	<i>Pēc M.Kunnasa. 12 dāvanas</i> <i>Ziemassvētku vecītim. Pirmā</i> <i>dāvana.</i> 80.-81.lpp.	*Ziemassvētku pārsteigumi un dāvanas *apsveikumi	*apsveikumu rakstīšana *radošie vingrinājumi *domu karte	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši
59.		1	<i>Dzejoļu izlase par</i> <i>Ziemassvētkiem.</i> 82.-84.lpp.	*dzejoļu mācīšanās par Ziemassvētkiem *Ziemassvētku noskaņa	*akrostihs Ziemassvētkiem *mācīšanās no galvas	kārtējā vērtēšana (i /ni)
60.		1	<i>K.Skalbe. Ziemas prieks.</i> <i>Ziemassvētkos.</i> 85.-87.lpp.	*sižetiska dzejoļa lasīšana *labdarība Ziemassvētkos *Ziemassvētku brīvdienas	*lasīšanas prasmju nostiprināšana	savstarpējā pašvērtējums aprakstoši

2. semestris – 80 stundas.

N. p.k.	Datums	St. sk.	Tēma, temats	Zināšanas un prasmes. Paredzamais rezultāts.	Metodes	Vērtēšana
1.		1	<i>U.Auseklis. Janvāra dzejolis. J.Baltvilks. Žagata un ziema. 4.-5.lpp.</i>	*iepazīšanās ar mācību grāmatas „Zīle” 2.daļu *emocionāla attieksme *rūpes par dzīvniekiem	*pārruna *spēle „Atšķirt gadalaikus!” *radošie vingrinājumi *domu karte	novērošana
2.		1	<i>A.Krūklis. Domā pats! 6.-8.lpp.</i>	*raitas runas izkopšana *perspektīva plānošana *gads, mēneši *kalendāru veidi	**”Ideju zīrnoklis” **”prāta vētra” *darbs grupās	savstarpējā ievadvērtēšana-aprakstoši
3.		1	<i>Pēc J.Krūmiņas. Brīnumpils. 9.-10.lpp.</i>	*sniegs, tā īpašības *ziemas prieki *sinonīmi	* pārruna *situāciju izspēle *pāru darbs *darbs ar sinonīmiem	aparakstoši
4.		1	Atstāstījums tuvu tekstam.	*putni ziemā *putnu nosaukumi *putnu apraksts(mutiski) *rakstiski atdarina atstāstījumu	* pārruna *domu karte (Z.Anspoka. Atstāstījumi. 27.lpp.)	kārtējā vērtēšana (i /ni)
5.		1	<i>J.Baltvilks. Galdiņš sniegā. Ziemas novakarā. 11.-12.lpp.</i>	*palīdzība putniem un zvēriem ziemā *zīlīšu sugas Latvijā	*pārruna *tests teksta izpratnei	kārtējā vērtēšana (i /ni)
6.		1	<i>L.Maiere-Skumanca. Viss, ko var darīt kopīgi. 13.-14.lpp.</i>	*kā kopīgi pavadīt laiku, lai visiem būtu labi *strīdi un domstarpības *sinonīmi	*pārruna *diskusija *jautājumu sesija	aparakstoši
7.		1	<i>A.Vējāns. Mikausis. Dž.Stimsons. Tas bija Fredijs. 15.-17.lpp.</i>	*savas vainas atzīšana *patiesība un meli	*pārruna „Vai teikt taisnību?” *jautājumu sesija	savstarpējā
8.		1	Patstāvīgais darbs. Lasīšana un teksts. (<i>Es jau protu! 6.darbs</i>)	*prot aizpildīt tabulu *prot pasvītrot tekstā nepieciešamo informāciju *raksta stāstiņu	*patstāvīgais darbs	robežvērtēšana (1-10)
9.		1	<i>M.Zālīte. Puika runa ar saviem zābakiem. A.Ločmelis. Tā man gadījās. 18.-20.lpp.</i>	*savas vainas atzīšana *fantāzija un meli *klausīšanās prasmju attīstīšana	* tests teksta izpratnei *pārruna *jautājumu sesija	kārtējā vērtēšana (i /ni)

10.		1	<i>Pēc L.Maiere-Skumanca. Vai sliktais jālabo? Smieklīgs atgadījums.</i>	*nav viegli būt vienmēr labam *ka slikto vērst par labu	*pārruna *jautājumu sesija *lasīšana lomās	aprakstoši savstarpējā
11.		1	<i>Dž.Stimsona. Lācis autobusa pieturā. 23.-24.lpp.</i>	*ko darīt ar atrastu mantu *kas ir zagšana *ilustrācijas	*diskusija *vizualizēšana	aprakstoši savstarpējā
12.		1	Radošais atstāstījums „Minkāns.”	*stāstījuma turpināšana *galvenais varonis	*domu karte (Z.Anspoka. Atstāstījumi. 100.lpp.)	robežvērtēšana (1-10)
13.		1	<i>Pēc L.Maiere-Skumanca. Jēkabs un Katrīna. M.Zālīte. Lūgums. 25.-27.lpp.</i>	*bailes *draudzība un izpalīdzība *prognozēšana	*pārruna *lasīšana lomās *situāciju izspēle	aprakstoši savstarpējā
14.		1	<i>M.Čaklais. Spoku stāsti. Pūķis. 28.-29.lpp.</i>	*emocionāla attieksme *bailes un baidīšanās *fantāzija	*”šausmu” zīmējums pēc apraksta *pārruna	kārtējā vērtēšana (i /ni)
15.		1	<i>Pēc T.Volfa. Trauksme rūķu ciematā. 29.-31.lpp.</i>	*prognozēšana *uzvedība trauksmes gadījumos	*pārruna *lasīšana lomās *situāciju izspēle	aprakstoši savstarpējā
16.		1	Patstāvīgais darbs. Klausīšanās un teksts. (<i>Es jau protu! 7.darbs</i>)	*prot veidot loģisku teikumu *prot klausīties tekstu *veido aprakstu	*patstāvīgais darbs *klausīšanās uzdevums	robežvērtēšana (1-10)
17.		1	<i>Pēc T.Volfa. Gariņu jociņi. 31.-33.lpp.</i>	*ļauri joki *vārda neturēšana *ziņkārība	*degustācija *pārruna *situāciju izspēle	aprakstoši savstarpējā
18.		1	Ceļi debesīs. 33.-34.lpp.	*fantāzija *cieņa pret citiem *kas ir ceļazīmes, kādas tas ir	*tēmas apspriešana „raganas” *zīmējumu konkurss „Ceļazīmes lidoniem”	savstarpējā pašvērtējums
19.		1	<i>Latv.t.p. Briesmonis. I.Lasmanis. Pasaciņa. 35.-36.lpp.</i>	*bailēm lielas acis *grāmata-vienmēr labs draugs *V.Plūdonis „Traucējums”	*prognozēšana *pārruna *jautājumu zīmītes	aprakstoši savstarpējā
20.		1	Radošais atstāstījums „Kā rūķītis konfektes stādīja.”	*temats, virsraksts, balstvārdi	*ideju zirneklis (Z.Anspoka. Atstāstījumi. 100.lpp.)	robežvērtēšana (1-10)
21.		1	<i>Pēc E.Blaitonas. Slavenais</i>	*teksta daļu sakārtošana loģiskā secībā *stāsta sacerēšana(4.nosacījums)	*darbs grupās *prognozēšana	kārtējā vērtēšana (i /ni)

			pīlēns Tims. 37.-39.lpp.	*iepazīšanās ar grāmatu		
22. 23.		2	<i>Pēc A.A.Milna.</i> Stāsts par Vinniju Pūku, kurš iet ciemos pie Trusīša un nokļūst Šaurajā Bezizejā.	*lasītāja intereses rosināšana *lasīšana lomās *intonācija *stāsta sacerēšana	*inscenēšana *lasīšana priekšā *apraksts „Mana mīļākā rotaļlieta.”	robežvērtēšana (1-10)
24.		1	Klausīšanās uzdevums. 3.darba lapa.	*attīsta klausīšanās prasmes *sadarbība	*darbs pāros (klasesbiedra novērtēšana) *jautājumi uz zīmītēm	kārtējā vērtēšana (i /ni)
25. 26.		2	<i>Pēc E.Blaitonas.</i> Sandija Truša viesības. 45.-48.lpp.	*patstāvīgā lasīšana *lietišķie raksti-ielūgums *darbības plānošana	*”prāta vētra” *ielūguma veidošana *tests teksta izpratnei	kārtējā vērtēšana (i /ni)
27.		1	<i>B.Ržiha.</i> Mūsu kaķis. 48.lpp.	*apraksts *grāmatas veidošana	*darbs grupās *tests teksta izpratnei	kārtējā vērtēšana (i /ni)
28.		1	Darbs ar tekstu. 4.darba lapa.	*informācijas meklēšana *teikumu papildināšana	*pāru darbs	aprakstoši savstarpējā
29.		1	<i>Pēc E.Liegutes.</i> Pats labākais suns pasaulē. 49.-50.lpp.	*cilvēka un dzīvnieka savstarpējā uzticība *prognozēšana *drošības noteikumi pie ūdens	*tests teksta izpratnei *pārruna *jautājumu zīmītes	kārtējā vērtēšana (i /ni)
30. 31.		2	<i>Pēc A.Lansmanes.</i> Korālija un viņas suns. 51.-54.lpp.	* prognozēšana *rūpes un atbildība par mājdzīvniekiem *dialoga veidošana	*darbs grupās *pārruna	aprakstoši savstarpējā
32.		1	Apraksts „Mans labākais draugs-suns ..... ”	*teksta daļas *melnraksts	*domu karte	robežvērtēšana (1-10)
33.		1	Latv.t.dz. par mājdzīvniekiem. <i>Z.Purvs, I.Kalniņš.</i> Jautrais dancis. 54.-57.lpp.	*tautasdziesmu skandēšana *dzīvnieku attēlojums tautasdziesmās un dzejā (dziesmās) *atskaņas *mīklu minēšana	*pēdējās rindiņas prognozēšana *pārruna	aprakstoši savstarpējā
34.		1	<i>Pēc A.Pupiņas, M.Pupiņa, A.Škutes.</i> Kodes monologs. 57.lpp.	*monologs *apraksts *lietišķie raksti-iepazīšanās ar līgumu	*prognozēšana *”prāta vētra” *INSERT metode	aprakstoši savstarpējā
35.		1	<i>Pasaka.</i> Gudrā vistiņa. 56.-61.lpp.	*draudzība *prognozēšana	*Venna diagramma *lasīšana lomās	aprakstoši savstarpējā

36.		1	Izlasēs uzdevumi. 5.darba lapa.	*prot veidot loģiskus teikumus *strādā ar sinonīmiem	*pāru darbs	kārtējā vērtēšana (i /ni)
37.		1	<i>Pasaka.</i> Gudrais pelēns. 62.-64.lpp.	*teksta dramatisēšana *teksta sadalīšana daļās, virsraksta formulēšana *prognozēšana	*tests teksta izpratnei *jautājumi *pārruna	kārtējā vērtēšana (i /ni)
38.		1	<i>J.Osmanis.</i> Klusais nācējs. <i>A.Bergmanis.</i> *** <i>J.Baltvilks.</i> Sniegpulksteņi.	*pavasara atnākšana *dzejas valodas tēlainība *domraksts, izmantojot balstvārdus	*vizualizēšana *”pavasariģi” vārdi *piecrinde	aprakstoši savstarpējā
39.		1	<i>Pēc U.Plotnieka.</i> Lazdas zied. 66.-67.lpp.	*sajūtu paušana runā *agrs pavasaris	*tests teksta 1.daļas izpratnei	kārtējā vērtēšana (i /ni)
40.		1	„Pavasariģie” uzdevumi. 8.darba lapa.	*sajūtas *teikumu papildināšana	*pāru darbs	aprakstoši savstarpējā
41.		1	<i>J. Baltvilks.</i> Uzbrukums. Kā šite staigā! 68.-69.lpp.	*darbs pārī-atstāstīšana, salīdzināšana *saudzīga attieksme pret dabu *putni perē mazuļus (www.putni.lv.)	*pāru darbs	aprakstoši savstarpējā
42.		1	<i>Pēc M.Runguļa.</i> Olu skola. 70.-72.lpp.	*lasīšana lomās, balss modulācija *vārdi un teicieni ar līdzīgu nozīmi *prognozēšana	*pārruna *teikumu papildināšana	kārtējā vērtēšana (i /ni)
43.		1	<i>Latv.t.teika.</i> Kā putni mācījušies dziedāt. 73.-75.lpp.	*teiku sacerēšana *putnu dziesmas pavasarī	*pārruna *putnu balsu atveidošana	aprakstoši savstarpējā
44.		1	Reklāma.	*informācijas atlase *priekšstats par reklāmu	*pāru darbs	aprakstoši savstarpējā
45.		1	<i>J.Baltvilks.</i> Visjaunākie brāļi. <i>J.Jaunsudrabiņš.</i> Pavasara rīts. 75.-76.lpp.	*fantāzija, iztēle *dzejas valodas tēlainība *dabas vienotība	*pārruna *”saulainā” tēma: zīmēšana dziedāšana, deklamēšana	kārtējā vērtēšana (i /ni)
46.		1	<i>L.t.teika.</i> Kā saule radusies. Latviešu tautasdziesmas par sauli. 76.-77.lpp.	*teikas par sauli un citu objektu izcelšanos *saules daudzīnājums tautasdziesmās	*pārruna *piecrinde *vizualizēšana	aprakstoši savstarpējā
47.		1	<i>Pasakas.</i> Saule un vējš. Diena par Īsu. 77.-79.lpp.	*saules un vēja darbība dabā *laiks un tā ritējums *strīdu risināšanas māka	*dialogs *tabula *pārruna	aprakstoši savstarpējā
48.		1	Pārbaudes darbs.	*prot pielietot un izmantot apgūtās prasmes un iemaņas	*patstāvīgais darbs	robežvērtēšana (1-10)
49.		1	<i>M.Zālīte.</i> Saules zaķīši.	*labestība	*pārruna	kārtējā vērtēšana

			<i>Pēc J.Baltvilka. Stariņš-Žik!-acīs.</i> 80.-81.lpp.	*dialogs *fantāzija *valodas tēlainība	*apraksta veidošana(piedzīvojumi)	(i /ni)
50.		1	<i>I.Ziedonis. Dzeltenā pasaka.</i> 82.-83.lpp.	*pavasaris-atmodas un prieka laiks *valodas tēlainība, salīdzinājumi	*pārruna **"klusais" domraksts	aparakstoši savstarpējā
51.		1	<i>L.Pēlmanis. Ko kurš grib no pavasara?</i> <i>V.Plūdonis. Ziedoņa idille.</i> 84.-85.lpp.	*valodas tēlainība *pavasara un saules atspoguļojums dzejā	*krustvārdu mīkla *pārruna *darbs ar frazeoloģismiem	aparakstoši savstarpējā
52.		1	Radošais darbs. Pasaka.	*ievēro domraksta galvenās sastāvdaļas	*domraksts	robežvērtēšana
53.		1	<i>Pēc T.Krūkas. Bitītes atklājums.</i> 85.-86.lpp.	*valodas tēlainība *sajūtu izpaušana runā un kustībās *dabas krāšņums pavasarī	*prognozēšana *pārruna *vizualizēšana	aparakstoši savstarpējā
54.		1	<i>M.Straumane. Darba diena.</i> 87.-88.lpp.	*lasīšana lomās *jautājumu un atbilžu zīmītes	*tests teksta izpratnei *situācijas	kārtējā vērtēšana (i /ni)
55.		1	<i>V.Petkēvičs. Saule.Saites. Vējš.</i> 89.-91.lpp.	*lasīšana lomās *stāstījuma veidošana *interesanti atgadījumi ģimenē	*pārruna *vizualizēšana	aparakstoši savstarpējā
56.		1	Literārā lasīšana. Runas attīstība.	*dialogs lomās, lietojot intonāciju atbilstoši teksta paustajai domai *prot atbildēt uz jautājumiem * spēj formulēt un pierakstīt savas domas	*didaktiskās spēles *lomu spēles	savstarpējā pašvērtējums
57.		2	<i>J.Peters. Zīmējumi.</i> <i>M.Čaklais. Māja.</i> 92.-93.lpp.	*vērtību apzināšanās ģimenē *dzejoļa sacerēšana pēc parauga	*pārruna *vizualizēšana	kārtējā vērtēšana (i /ni)
59.		2	<i>Pēc I.Vecenānes. Mans vectētiņš. Cukurgailītis. Krāsošana. Kopā būšana.</i> 94.-98.lpp.	*vērtību apzināšanās ģimenē *vecvecāki *aparaksts un vēstījums	*lasīšana priekšā *aparaksts „Mans vectētiņš.”	kārtējā vērtēšana (i /ni)
60.						
61.		1	<i>Pēc E.Taubes. Arņa draugi.</i> 99.-100.lpp.	*darba tikums *ģimeniskums	*prognozēšana *lasīšana lomās	aparakstoši savstarpējā
62.		1	<i>R.Blaumanis. Vijolīte.</i> <i>V.Ļūdēns. Tēti! Vecmāmiņa</i> <i>B.Saulītis. Māmiņai.</i> 101.-102.lpp.	**ģimenes mīlestība *dzejoļu lasīšana, mācīšanās no galvas	*pārruna *vizualizēšana *domu karte	aparakstoši savstarpējā
63.		1	<i>Pēc E.Rauda. Kriksītis.</i>	*pārsteigums citu iepriecināšanai	*prognozēšana	kārtējā vērtēšana

			103.lpp.	*leļļu teātris	*dialogs *aptauja	(i /ni)
64.		1	Mans veltījums māmiņai.	*valodas tēlainība, salīdzinājumi, sinonīmi	*domu mākonīši *radošais darbs	robežvērtēšana (1-10)
65.		1	<i>R.Petrovskas atstāstījums.</i> Atbalsis. 105.-106.lpp.	*teksta galvenās domas noteikšana *kā pieveikt dusmas	*pārruna *vizualizēšana *domu karte	aprakstoši savstarpējā
66.		1	<i>L.Maiere-Skumanca. Jēkabs mācās.</i> 106.-108.lpp.	*pašapkalpošanas darbi *rakstura īpašības	*pārruna *klausīšanās uzdevums	kārtējā vērtēšana (i /ni)
67.		1	Latviešu tautasdziesmas. <i>R.Blaumanis. Vasariņa.</i> <i>Dz.Rinkule-Zemzare.</i> Vasariņai skaisti rīti.	*tautasdziesmas un dzejoļi par vasaru *vasaras pazīmes *atskaņas	*atskaņu spēle *vizualizēšana *domu karte	aprakstoši savstarpējā
68.		1	Atstāstījums „Negaisš.”	*temats, rindkopa, skaņas negaisa laikā	*domu karte	robežvērtēšana
69.		1				

Latviešu valodas kā zīmju sistēmas stundas plāns

2010.gada 12. aprīlis

Klase. 2. klase

Skolēnu skaits. 19

Stundas ilgums. 40 min.

Temats. Teikuma gramatiskais centrs

Stundas mērķis. Ievadīt skolēnus teikuma uzbūves izpratnē, tuvināt divkoku teikuma gramatiskā centra apjēgai, t.i., teikuma priekšmeta un izteicēja apguvei.

Stundas uzdevumi:

1. Iemācīties noteikt teikumā vārdus, kas atbild uz jautājumu Kas? Ko dara?
2. Attīstīt skolēnu spējas domu strukturēšanā, veidojot vārdus teikumu līmenī.
3. Kopt valodas labskanīgumu, veidojot sakarīgus teikumus.

Stundas struktūra:

- Organizatoriskā daļa – 1 min.
- Ievaddaļa – 2 min.
- Jaunā mācību temata apguve – 15 min.
- Rakstisks darbs – 9 min.
- Fizikultūras minūte – 3 min.
- Mācību satura nostiprināšana – 5 min.
- Mājas darbu uzdošana un izskaidrošana – 2 min.
- Stundas nobeigums - 3 min.

Izmantotās metodes un paņēmieni: izskaidrojoši ilustratīvā metode, darbs ar grāmatu, vingrinājumi ar uzdevumu, problēmiskā, IT izmantošana, spēle.

Stundas tips: jauna mācību temata apguves stunda

Izmantotā literatūra:

Ā. Ptičkina. Zīle. Latviešu valoda 2. klasei.

G.Andersone u.c. Zīle. Latviešu valoda 2. klasei. Rokasgrāmata skolotājiem.

O. Ņesterovs. Latviešu valodas mācīšanas metodika 1.-3. klasei 156.-158. lpp.

Stundas gaita

Skolotāja darbība	Skolēna darbība	Metodes, paņēmieni Veido prasmes
Organizatoriskā daļa Sākas stunda, sasveicināšanās. Klasē darbam sagatavots projektors, dators un ekrāns.	Skolēni atbild. Darba vietas sakārtotas ar nepieciešamajiem mācību līdzekļiem.	
Ievaddaļa Noskaidro stundas tematu, uzdevumus. Skolotāja parāda stundas tematu uz ekrāna. Teikums. Teikuma gramatiskais centrs. (Dzīvnieki un putni pavasarī)	Skolēni izlasa informāciju uz ekrāna	Digitālās prasmes Saruna, skaidrojums
Jaunā mācību temata apguve Jautājumi: No kā sastāv teikums? Uz ekrāna parādās pa vienai vārdu rindai, kurā vārdi ir jauktā secībā. Vai tas ir teikums? Veido teikumu. Uz ekrāna parādās pareizi veidoti teikumi. Noskaidro definīciju, kas ir teikums. Skolotājas skaidrojums par teikuma gramatisko centru. Noskaidro jautājumus, pasvītrojumu. Atver mācību grāmatu, noskaidro, kas ir gramatiskais centrs. Pārrunā, kādi vēl dzīvnieki ir Latvijā.	No vārdiem Izlasa vārdus Lasa Pieraksta 3 teikumus Pasvītro uzrakstītajos teikumos Lasa 10. gudrību 69.lpp.	Digitālās prasmes Problēmjaudājumi Rakstiskie uzdevumi Ilustratīvi-skaidrojošā Mācīšanās prasmes Darbs ar grāmatu – teksta lasīšana Saruna Sociālās prasmes
Rakstisks darbs Lasa par vilku 119.uzdevumu. Skolotāja skaidro sinonīmus: vilks, pelēcis	Raksta burtnīcās, pasvītro gramatisko centru. Skolēni lasa, izpilda uzdevumu mutiski, paplašina teikumus, nosaka gramatiskos centrus. 2 teikumus pieraksta Izlasa ticējumus.	Vingrinājumi ar norādītu uzdevumu Kultūras prasmes
Fizikultūras minūte Pieeļšas. Skolotāja liek atpūtināt rokas,	Skolēni atpūtinā rokas muskulatūru,	

izvingrināt pirkstu muskulatūru, visi veic ieelpošanas – izelpošanas vingrinājumus ķermeņa relaksācijai. Dzied un reizē izpilda vingrojumus.	krūšu kurvi pēc rakstīšanas.	Kultūras prasmes
Mācību satura nostiprināšana Spēle „Uzmini nu!” Skolotāja izlozē ar krāsu zīmītēm spēles vadītājus. Vadītāji pa vienam nāk klases priekšā, uz skolotājas galda izvelk lapiņu, uz kuras ir divi vārdi – Kas? Ko dara? Vadītājs ar kustībām un skaņām atveido teikuma saturu.	Skolēni vēro, min un atbild, izmantojot teikumu ar vārdiem, kas atbild uz jautājumu Kas? Ko dara?	Spēle Sociālās prasmes Uzņēmējdarbības prasmes Mācīšanās prasmes
Mājas darbu uzdošana un izskaidrošana Atkārtoti, kas ir teikums, teikuma gramatiskais centrs. Uz ekrāna mājas darbs (121.uzd., 70.lpp.) un paraugs – viens izveidots teikums ar pasvītrotu gramatisko centru.	Ieraksta mājas darbu dienasgrāmatā	Digitālās prasmes
Stundas nobeigums Pārbauda, vai saprotami mājas darba nosacījumi. Novērtē, kā sapratuši jauno mācību saturu. Skolotāja paskaidro, kāda uzlīmīte jāņem: ja saprata – smaidiņš, ja vēl kaut kas neskaidrs – izbrīns, ja nesaprata – bēdas. Skolēni paņem un ielīmē savās burtnīcās. Sakārto darba vietu.		Novērtēšana

Latviešu valodas kā saziņas līdzekļa stundas plāns

2010.gada 7. aprīlī

Klase. 2. klase

Skolēnu skaits. 19

Stundas ilgums. 40 min.

Temats. Latviešu tautas teika „Kā putni mācījušies dziedāt”

Stundas mērķis: Iepazīstot teiku sacerēšanu, iepazīties ar dažādu putnu dziesmām pavasarī, ar putnu dziesmu izcelšanās savdabīgo skaidrojumu teikās.

Stundas uzdevumi:

1. Iepazīties ar teiku rašanos, mācot integrēti latviešu valodu ar dabaszinībām, iepazīt dažādus putnus un to dziesmas un mācīt saskatīt teikā izteikto domu un dabas parādību atainojumu.
2. Veidot prasmes lasīt, spriest, runāt, rakstīt par redzēto, izjusto, veidot prasmi izmantot interneta resursus savu zināšanu pilnveidošanai.
3. Attīstīt spēju uztvert dabā savdabīgo, to izteikt valodā, mācīt „pasauli iepazīt ne tikai ar prātu, bet arī ar sirdi” (V. Suhomļinskis).

Stundas struktūra:

Pēc kritiskās domāšanas :

1. Ierosināšana- 15 min.
2. Apjēgšana – 15 min.
3. Refleksija - 10 min.

Mācību metodes, paņēmieni:

1. d. - Stundas mērķa noskaidrošana. Jautājumi. Vēro! Klausies! Domā! Pastāsti citiem! Domu karte. Prognozēšana. Saruna.
2. d. - Teksta lasīšana ar uzdevumu. Diskusija. Klausies! Salīdzini!
3. d. - Saruna, radošs darbs, gatavošanās „autora krēslam”.

Stundas tips: jaunās vielas apguves stunda

Izmantotā literatūra:

G. Andersone u.c. Zīle 2. klasei 2. daļa

G.Andersone u.c. Zīle. Latviešu valoda 2. klasei. Rokasgrāmata skolotājiem.

Ā.Ptičkina. Lasīšanas mācības sākumskolā.

Stundas gaita

Skolotāja darbība	Skolēna darbība	Metodes, paņēmieni Veido prasmes
<p>Ierosināšana</p> <p>Ievaddaļa Skolotāja sasveicinās, pastāsta par stundas mērķi un veicamajiem uzdevumiem</p> <p>Jautājumi – Kādus putnus varat nosaukt? Kādas ir putnu dziesmas? Ar datora un projektora palīdzību demonstrē putnu attēlus uz ekrāna, klausās atsevišķu putnu dziesmas. Skolotāja paskaidro, kur var atrast interneta resursos putnu dziesmas, rosina mājās paklausīties. (www.latvijaspunni.lv, www.birdlife.com, google – putnu balsis) Apkopo iegūto informāciju domu kartē, norādot putnus pēc to iedalījuma (gājputni un nometnieki). Vai var uzzināt, kā radušās putnu dziesmas? Skolotājas skaidrojums par teikām. Prognozēšana. Kāda varētu būt teika par kādu putnu? Kā var pierakstīt putnu balsis? Skolotāja iesaka mājās noskatīties vides faktu videomateriālu ar D.Reiznieku un A. Avotiņu „Kur klausīties putnu balsis?” (8 min.)</p>	<p>Skolēni klausās</p> <p>Skolēni nosauc</p> <p>Mēģina dažas atdarināt</p> <p>Skolēni pieraksta interneta adreses</p> <p>Piedalās sarunā</p>	<p>Jautājumi</p> <p>Digitālās prasmes Attēli, skaņu ieraksti Mācīšanās prasmes (kur var atrast?) Matemātiskās prasmes (apgūst dabaszinības)</p> <p>Domu karte Matemātiskās prasmes (sistematizēšana)</p> <p>Problēmjautājums Kultūras prasmes Skaidrojums Prognozēšana Saruna</p>
<p>Apjēgšana</p> <p>Lasa tekstu ar uzdevumu pievērst uzmanību, kā teikā skaidro putnu dziesmas rašanos. Kādas izjūtas radās, lasot teiku?</p> <p>Klausās pēc katras teikas putna balss ierakstu, skatās attēlu, salīdzina: vārna, dzeguze, strazds, bezdelīga.</p>	<p>Lasa tekstu</p> <p>Izsaka viedokli</p> <p>Klausās, salīdzina</p>	<p>Darbs ar grāmatu – teksta lasīšana ar uzdevumu Diskusija</p> <p>Digitālās prasmes Kultūras prasmes Klausīšanās, salīdzināšana</p>

<p>Refleksija</p> <p>Pārruna par apgūto.</p> <p>Sagatavošana mājas darbam, jo nākamajā stundā tiks „autora krēslā” lasītas skolēnu sacerētās teikas.</p> <p>Mājās jāšadomā teika, kā radusies viena putna dziesma.(Skat. māc.gr. 75. lpp.)</p>	<p>Izsaka savas domas, vērojumus dabā</p> <p>Pieraksta mājas darbu</p>	<p>Saruna</p> <p>Mācīšanās prasmes</p> <p>Mācību saturs par putnu dziesmām paredzēts 2 mācību stundām, nākamajā stundā temats tiek turpināts</p>
---	--	---

Aptauja

Labdien, otrklasniek!

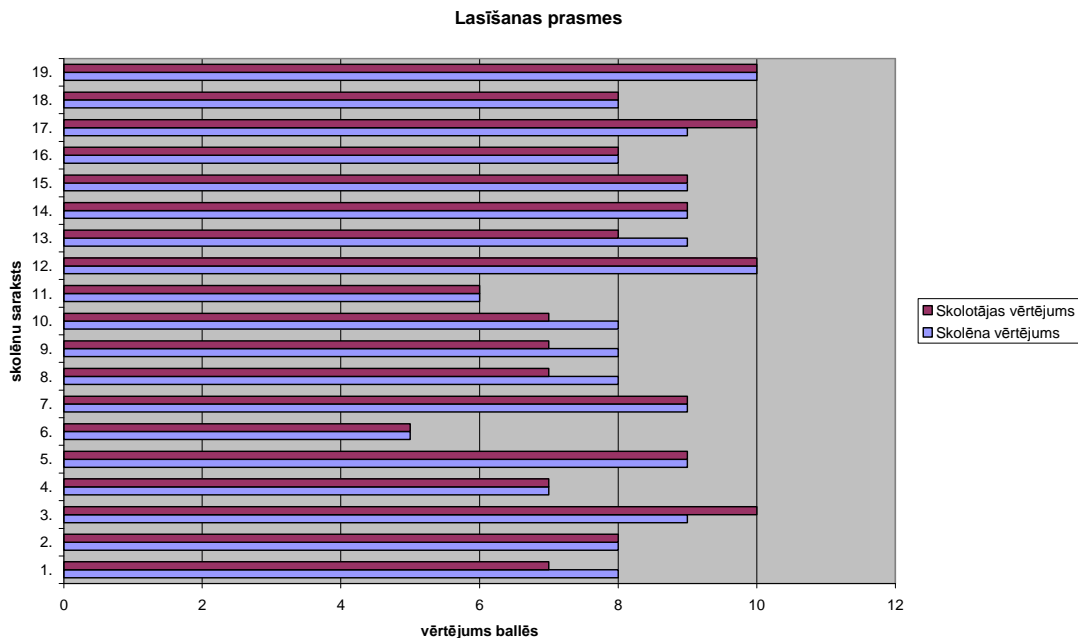
Drīz Tu būsi beidzis otro klasi. Latviešu valodas stundās esam lasījuši, rakstījuši, runājuši un klausījušies. Kā Tev šķiet, ko Tu esi iemācījies? Pamēģini atbildēt uz šīs aptaujas jautājumiem! Tu taču to jau proti!

1. Novērtē sevi 10 ballu skalā, kā Tu proti:
  - lasīt_____
  - rakstīt_____
  - klausīties_____
  - runāt_____
2. Kā Tev šķiet, vai zināšanas latviešu valodā Tev palīdz apgūt svešvalodu? (apvelc)
  - jā
  - mazliet
  - nē
 Kā tas izpaužas?_____
3. Vai latviešu valodas stundās mācītais Tev ir noderējis ikdienā, vērtējot savu rīcību un pieņemot lēmumus? (apvelc)
  - jā
  - mazliet
  - nē
 Vai vari nosaukt kādu piemēru?_____
4. Vai mācoties latviešu valodu, izmantoji informāciju no datora? (apvelc)
  - jā
  - nedaudz
  - nē
 Kādam nolūkam Tu vēl izmanto datoru? _____
5. Vai proti mācīties un izpildīt uzdevumus patstāvīgi?
  - jā
  - daļēji
  - nē
6. Vai Tu proti sadarboties ar klases biedriem, strādāt grupā, risināt strīdus?
  - nemaz
  - nedaudz
  - bieži
7. Vai Tev veicas radošie darbi, kad pašam kaut kas interesants jāizdomā?
  - jā
  - daļēji
  - nē
8. Vai tas, ko mācies latviešu valodas stundās Tev noder vizuālajā mākslā, rokdarbos, mūzikā, skatuves runā?
  - jā
  - mazliet
  - nē

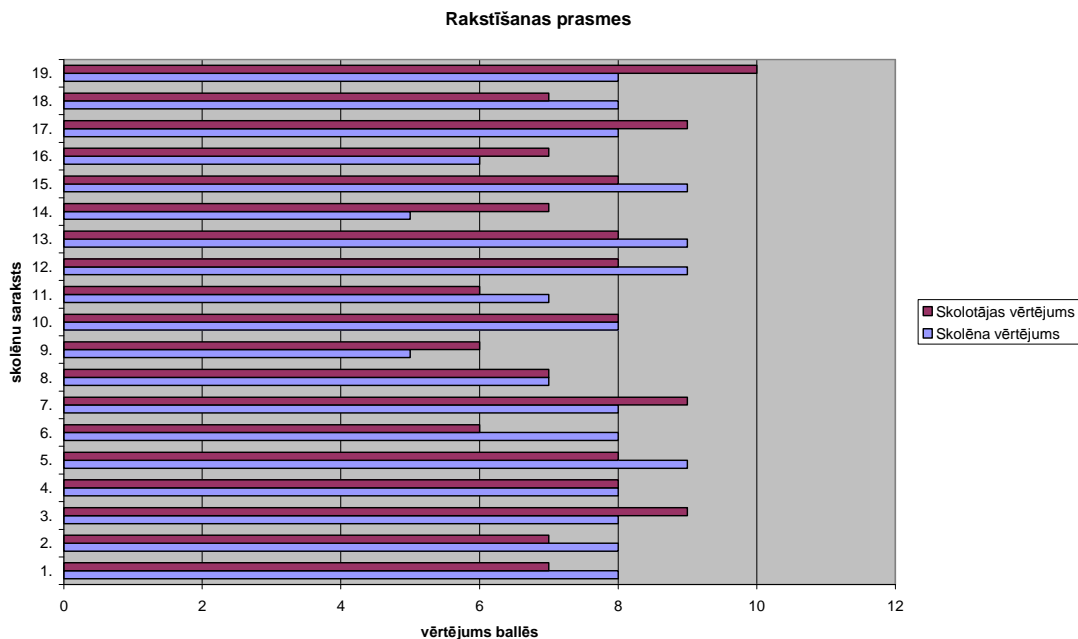
Paldies par atbildēm! Tu krietni strādāji un patiesi novērtēji sevi! Lai Tev veicas!

Dzimtās valodas prasmju salīdzinājums

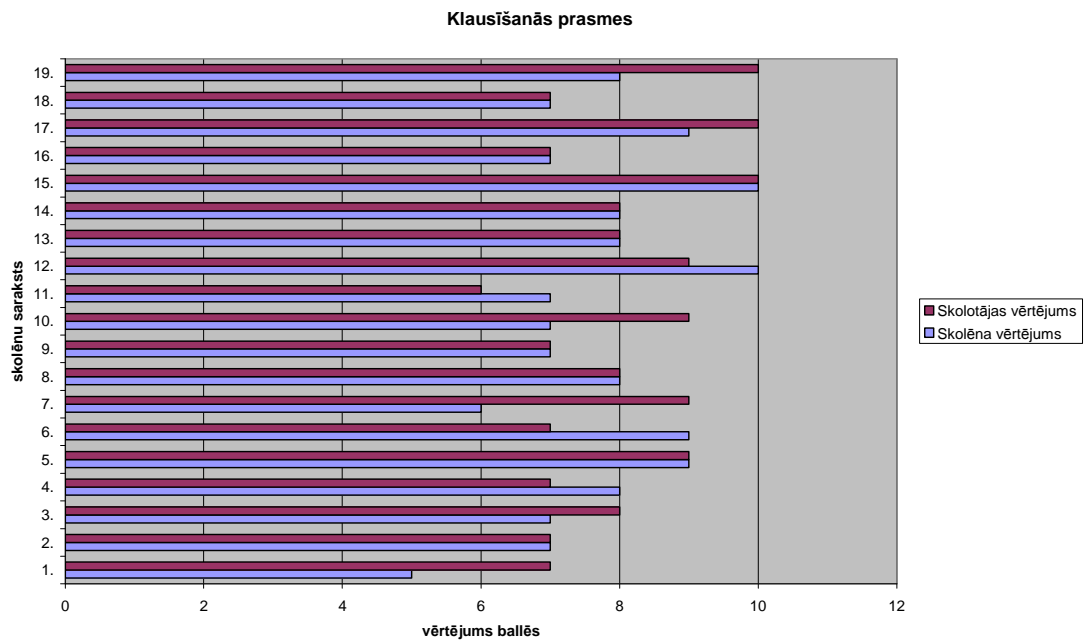
Lasīšanas prasmju vērtējuma salīdzinājums

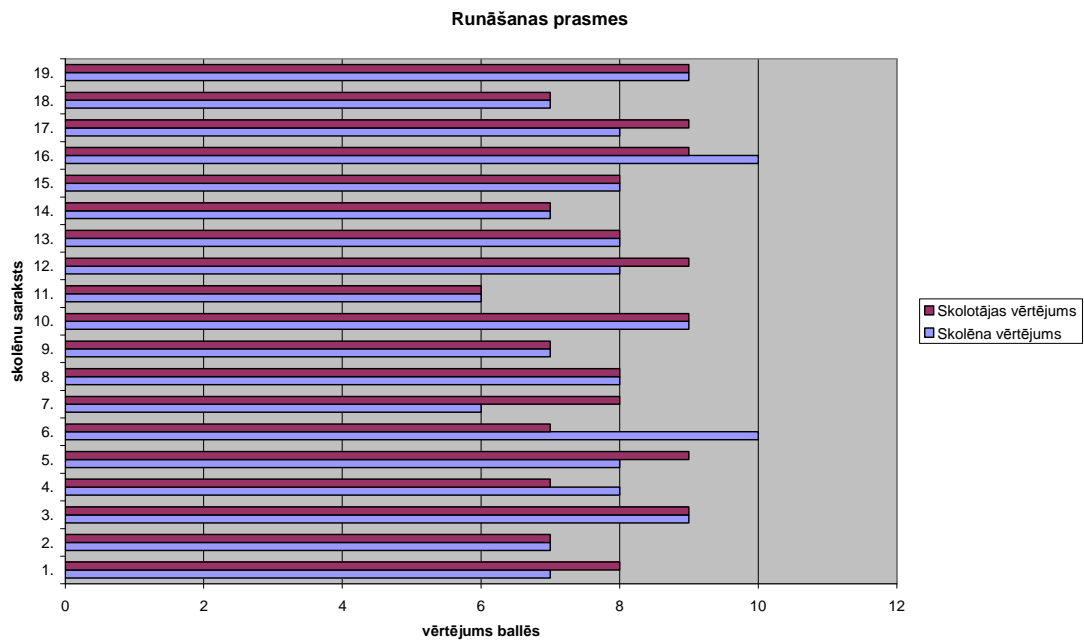
Rakstīšanas prasmju vērtējuma salīdzinājums

Klausīšanās prasmju vērtējuma salīdzinājums

Runāšanas prasmju vērtējuma salīdzinājums

LU diplomdarbs „Pamatprasmju apguves iespējas latviešu valodas mācību procesā 2. klasē” izstrādāts LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, kā pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un ienegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: Andra Leite

Rekomendēju darba aizstāvēšanai

Vadītāja: profesore Dr. paed. Zenta Anspoka

Recenzente: lektore Mg. paed. Anita Berķe

Darbs iesniegts LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes pieaugušo pedagoģiskās izglītības centrā 27.05.2011.

Metodiķe: Agnese Šteinberga

Darbs aizstāvēts diplomdarba gala pārbaudījuma komisijas sēdē

Komisijas sekretārs: lektors Mg. art. Juris Leitāns